

Where Talents Become Artists

Jaarverslag 2016

Inhoudsopgave

A. BESTUURSVERSLAG	4
Voorwoord College van Bestuur	5
1/Codarts Rotterdam	10
1.1 Missie, visie en kernwaarden	10
1.2 Opleidingsaanbod	11
1.3 Afdelingen	12
1.4 Strategische kernpunten	13
1.5 Internationalisering	14
2/Kengetallen studenten	16
2.1 Instroom	16
2.2 Samenstelling totale studentenpopulatie	18
2.3 Aantal internationale studenten	19
2.4 Verdeling man/vrouw	20
2.5 Uitval	20
2.6 Uitstroom en rendement	20
3/Onderwijs	23
3.1 Hogeschoolbreed	23
3.2 HMD en talentenonderwijs	24
3.3 Muziek	26
3.4 Dans	31
3.5 Circus	33
3.6 Master of Arts Therapies	34
3.7 Master Kunsteducatie	34
3.8 Student Life	35
3.9 Examencommissie	36
4/ Codarts Research	39
4.1 De onderzoeksagenda	39
4.2 De lectoraten	40
Lectoraat Performing Arts Medicine	40
Lectoraat Performance Practice	40
Lectoraat Blended Learning	41
4.3 RASL	42
4.4 Onderzoek in het onderwijs	42
4.5 Research Office	43
4.6 Kengetallen onderzoek, indicatoren BKO	45
5/Faciliteren en faciliteiten	47
5.1 Huisvesting en IT	47

5.2 Communicatie en PR	47
5.3 The Agency	49
6/De kwaliteit verzekerd	50
6.1 Kwaliteitszorgsysteem	50
6.2 Resultaten	51
7/Organisatie en bestuur	55
7.1 Bestuur	55
7.2 Horizontale en verticale verantwoording	57
7.3 Notitie Helderheid	58
7.4 Verslag van de Raad van Toezicht	59
7.5 Verslag van de Medezeggenschapsraad	61
8/Sociaal jaarverslag	66
8.1 Personeel en organisatie	66
8.2 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim	71
8.3 Arbeidsvoorwaarden	73
8.4 Kengetallen personeel	76
9/Prestatieafspraken	79
10/Financiën	83
B. JAARREKENING 2016	97
C. OVERIGE GEGEVENS	113
Tekenblad	116
Bijlagen	117
Bijlage 1 Samenstelling Raad van Toezicht	117
Bijlage 2 Rooster van aan- en aftreden Raad van Toezicht	118
Bijlage 3 Toelichting indicatoren onderzoek	119

A. BESTUURSVERSLAG

Voorwoord

College van Bestuur

Artists as the critical friends of our imperfect world

De titel verwijst naar de speech die Thom de Graaf hield tijdens de opening van het academisch jaar 2016. Hij kenschetste ons daarin als het instituut dat ferm geworteld is in Rotterdam en tegelijkertijd kan bogen op een sterke internationale status van kwalitatief hoog onderwijs in muziek, dans en circus. Kunsten raken niet alleen, zo stelde hij, maar vervullen ook een initiërende rol en bijdrage in het vinden van onverwachte oplossingen en alternatieven voor maatschappelijke vraagstukken. "Kunstenaars zijn de kritische vrienden in onze imperfecte wereld."

Talent van overal ter wereld in haar kracht zetten en wegwijs maken richting een professionele carrière en duurzame bijdrage aan de kunsten is dan ook ongemeen boeiend. Zeker nu, in een wereld die woelig is, voortdurend in transitie en die om andere denkbeelden en richting vraagt. Dat we onze opdracht niet opvatten vanuit een vastomlijnde positie blijkt ook uit dit jaarverslag. Het laat zien hoe we in 2016 bijzondere kansen zagen en oppakten, meebewogen, bijstelden en vooral ook veel samenwerkten; intern en extern. Ons perspectief voor de komende jaren formuleerden we op hoofdlijnen in een nieuw instellingsplan voor 2017-2022, opdat we weten waar we de komende jaren voor willen instaan, vanuit welke basis we dat doen en als houvast om nieuwe avonturen aan te gaan en te beklinken.

Dit jaarverslag geeft ook aan hoe belangrijk het is om in die samenwerking elkaars sterke kant te zoeken en daarop te verbinden. Je ziet dan waar openheid, innovatief vermogen en lef toe kunnen leiden.

Een terugblik op 2016 laat zien dat Codarts ambitieus en koersvast veel heeft weten te realiseren. Dat gebeurde met grote inzet, dwars door de organisatie heen en in samenwerking met tal van Rotterdamse, nationale en internationale partners. Maar waar we terugblikken kijken we altijd ook meteen vooruit. We behaalden onze in 2012 met het ministerie van OCW gemaakte prestatieafspraken en namen meteen ook al een voorschot op het volgende sectorplan en de speerpunten van de KUO-Next agenda. We opereerden initiatiefrijk in de verdere verbetering van de onderwijskwaliteit, het bereiken van een meer diverse instroom van hoogwaardig talent, de versterking van het onderzoek en de realisatie van promotieonderwijs.

Codarts wil zichtbaar en transparant zijn in haar strategie, werkwijze en resultaten en we laten ons graag de maat nemen. Accreditaties zijn voor Codarts dan ook waardevolle trajecten om de kwaliteit van het onderwijs kritisch tegen het licht te houden en waar nodig te verbeteren. In april 2016 werden de muziekopleidingen geaccrediteerd en kregen we het bijzondere kenmerk Muzikale Diversiteit toegekend. Het visitatiepanel was daarbij buitengewoon lovend over de afdeling Muziektheater. De opleidingen Uitvoerende Dans en Docent Dans werden door de Keuzegids HBO aan de hand van objectieve maatstaven en de resultaten van de Nationale Studentenenquête (NSE) wederom

uitgeroepen tot 'topopleiding'. Naast deze accreditatie, lof en verdienste werd ook de toets voor de joint degree Master in Choreography (in samenwerking met Fontys) met verve afgelegd en kan deze nieuwe opleiding haar eerste studenten in 2017 verwelkomen.

Flinke vervolgstappen werden gezet in de voorbereiding van de interfaculteit en *Centre of Knowledge in Music Education* in samenwerking met het Koninklijk Conservatorium Den Haag. In deze onderwijsbundeling die in 2018 op twee locaties start, gaan de opleidingen Docent Muziek en de Educatieve Masters vanuit een gezamenlijke visie samenwerken in onderzoek en lectoraten, het aanbieden van life long learning programma's en versterking van expertise. Met hogeschool Thomas More is de samenwerking eveneens geïntensiveerd middels een pilot die specialisatie in muziekonderwijs voor pabostudenten mogelijk maakt.

Het Rotterdam Arts and Science Lab (RASL) in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Willem de Kooning Academie leverde een interdisciplinaire onderzoeksagenda op en het binnen het Nederlandse hoger onderwijs grensverleggende Double Degree-programma ging voortvarend van start.

In 2016 is ook de werkwijze van toetsen en beoordelen verbeterd door te werken met transparantere criteria en de opzet van een Vlaams/Nederlandse pool van externe deskundigen bij de Master of Music. In samenwerking met het Netwerk Dans vond een herijking plaats van het landelijk opleidings-/beroepsprofiel dans. En de examencommissies van Codarts, ArtEZ en de HKU vonden elkaar in hun streven om landelijk tot meer afstemming te komen.

Internationalisering is bij Codarts vanzelfsprekend verankerd. Internationale studenten komen graag naar Codarts om zich voor te bereiden op hun professionele carrière in de kunsten. In 2016 waren dat er 494 uit bijna 50 verschillende landen. Die verbondenheid aan de internationale kunstpraktijk en de stijgende uitgaande mobiliteit van studenten en docenten vragen om stevige strategische partnerschappen in het buitenland.

We zijn actief in uiteenlopende netwerken en ontvingen zelf buitenlandse delegaties. De organisatie van het AEC Pop- en Jazz-platform leidde in het voorjaar tot de komst van 200 Europese professionals van 40 Europese collega-instituten naar Rotterdam. We stonden op de kaart met het hosten van de conferentie van het Nederlands-Vlaamse netwerk voor muziekmasters. Op bezoek bij het Xinghai Conservatory in China werd ons verzocht hen te ondersteunen bij het opzetten van een eigen afdeling wereldmuziek. En tijdens de Elia conferentie in Florence namen we alvast een voorschot op de volgende tweejaarlijkse editie die we in 2018 naar Rotterdam halen in samenwerking met de Willem de Kooning Academie.

Om bij de aanname van studenten nog scherper te kunnen selecteren op talent, zijn voor de opleiding Uitvoerende Dans de bestaande banden met vooropleidingen in binnen- en buitenland versterkt en nieuwe initiatieven op dit gebied verder uitgebouwd. Dit leidde tot uitbreiding van onze bestaande auditielocaties in Italië, Spanje, Frankrijk en Polen tot eerste audities in Portugal en de opbouw van relaties in Kroatië.

Onderzoek is een belangrijk onderdeel van het hoger onderwijs, en dus ook van Codarts. Ons onderzoek heeft over de volle breedte de aandacht gekregen, met inbegrip van de aanbevelingen die de VKO in 2015 aan ons meegaf. De drie programmalijnen die Codarts voor haar onderzoek hanteert,

zijn nader geconcretiseerd en aangevuld met het samenwerkingsproject RASL. Ons algehele onderzoek en beleid worden ondersteund door het in werking gestelde Research Office. Impulsen aan onderzoek werden onder andere gegeven door de organisatie van een tweedaags Research-festival, door als partner aan te sluiten bij de internationale Research Catalogue en door de scholing van de onderzoekscoaches. Mede hierdoor is in 2016 een recordaantal studenten cum laude afgestudeerd. Op het landelijke artistic research concours bij Fontys wonnen de Codarts-kandidaten de eerste en de derde prijs.

Het nieuwe lectoraat Blended Learning leidt o.a. (met subsidie van SURF) tot het ontwikkelen van digitale muziektheorielessen en in 2016 werd de Moodle-leeromgeving alvast bij de opleiding Docent Muziek in gebruik genomen.

Codarts zet in op een integraal gezondheidsbeleid, als profilerend element in onderzoek en belangrijk onderdeel van ons instellingsplan. Het Performing Arts Health Centre, waar het lectoraat Performing Arts Medicine deel van uitmaakt, is de spil in het ontwikkelen en implementeren hiervan. Een belangrijke stap in 2016 was de verdere ontwikkeling en implementatie van de Student Life Monitor, waarmee de gezondheid van de studenten gevolgd kan worden en die ingezet wordt voor het herkennen en voorkomen van fysieke en mentale hulpvragen. Deze vernieuwende gezondheidsmonitor functioneert niet alleen als educatief instrument, maar de hieruit verkregen informatie wordt ook benut als managementtool en voor onderzoeksdoeleinden binnen het lectoraat. Ook in de beroepspraktijk bestaat hiervoor grote belangstelling bij dansgezelschappen en orkesten.

Enkele in het oog springende Codarts-brede optredens in 2016 waren die van een veertigtal studenten die het 50-jarig jubileum van de Doelen luister bijzetten en de optredens tijdens de congresdagen in Amsterdam en Rotterdam rond het EU-voorzitterschap.

Maar we trokken op veel meer podia de aandacht. Met de fantastische voorstellingen van TING! (Scapino Ballet Rotterdam en Circus), tijdens het jaarlijks concert in het Gergiev-festival waar delen van het ballet Romeo en Julia van Prokofiev werden gespeeld door het Codarts Symphony Orchestra (CSO) onder leiding van Valéry Gergiev en de live muziek die het CSO verzorgde voor de Nederlandse première van de film Childhood of a Leader tijdens het International Film festival Rotterdam. Bijzonder aansprekend waren ook de optredens van de Codarts bigband samen met Syrische musici op North Sea Jazz en de International Jazz Day en de projectweek met Cory Henry & The Funk Apostles; waarvan de Facebook-livestream 30.000 maal bekeken werd.

De jaarlijkse voorstelling Talent On The Move toerde langs diverse theaters in Nederland en is wederom met veel waardering ontvangen. Ook zijn er dansvoorstellingen gegeven op festivals in Luca, Siedlce en de Biennale Tanz Ausbildung Köln. Er werd een begin gemaakt met een maandelijks lunchconcert bij de diverse bedrijven rondom het Centraal Station van Rotterdam in samenwerking met Music Matters, de Doelen en Rotterdam Central District, en het 50-jarig jubileum van de HMD is gevierd met een fantastisch symposium en een meer dan uitverkochte voorstelling in de Rotterdamse Schouwburg. En dan waren er nog de opening van CIC door circusstudenten en de HMD die de openingsact verzorgde bij NL4Talents alsmede de presentatie van Codarts-studenten tijdens de opening van Cultuur in Beeld en op de Thomas More Hogeschool samen met minister Bussemaker en koningin Máxima. En dan hebben we het nog niet eens gehad over de jaarlijkse, ongeveer 100 Codarts eindexamenvoorstellingen.

De afdeling Communicatie & PR zat dan ook niet bepaald stil in 2016. Bovendien zorgden ze voor het ontwikkelen van het prachtige Corporate Magazine, de implementatie van het customer relationship management (CRM), de eindexamencampagne Codarts Festival en het toevoegen van nieuwe functionaliteiten op de website.

De ambities van Codarts zijn geconcretiseerd op een zevental indicatoren. We kunnen met groot genoegen constateren dat in de NSE 2016 de studententevredenheid over de opleiding in het algemeen steeg naar 3,97, dat de uitval fors is gedaald (van 24,7% naar 17,2%) en het bachelor rendement met ruim 10% gestegen (van 69,2% naar 77,7%). Het al zeer geringe aantal switchers wisten we te handhaven. Bovendien is het aantal docenten met een master- of doctorsgraad vanaf 2011 precies volgens de ambitie gestegen (van 27% naar 30%) en bleek het minimum van 12 contacturen per week voor ons geen enkel probleem: alle opleidingen zitten hier boven.

Nieuwsgierigheid, interesse in elkaar, grenzen durven overschrijden en voortdurend op zoek zijn naar verbeteringen en ontwikkeling hoort bij ons onderwijs. Een belangrijke factor in het behalen van deze geweldige resultaten is dat we samen eigenaar zijn. Dat geldt ten aanzien van het onderwijs, de studiebegeleiding en het succes van studenten, maar was het hele jaar in werkelijk alles merkbaar. Bij het maken van het instellingsplan, het opstellen van de begroting, binnen de opleidingen en op afdelingsniveau. We zien het aan de grote inzet bij de afdelingen Facilitair en ASC, het realiseren van een betere werkomgeving en faciliteiten en de steeds grotere betrokkenheid bij de vooropleidingen en in het bijzonder de Havo/vwo voor Muziek en Dans.

Eind 2016 zijn onze prestatieafspraken beoordeeld. Met een positief eindoordeel is door de minister van OCW vastgesteld dat Codarts haar ambities in de prestatieafspraken heeft gerealiseerd. Naast de financiële consequenties voor de prestatiebekostiging is dit een groot compliment aan de inspanningen van studenten, docenten en management bij Codarts. Dat compliment onderstrepen wij van harte!

Wilma Franchimon, voorzitter College van Bestuur

Samuel Wuersten, lid College van Bestuur

I/Codarts Rotterdam

1.1 Missie, visie en kernwaarden

Codarts Rotterdam leidt talentvolle en gretige dansers, musici en circusartiesten op tot betrokken en inspirerende kunstenaars, leiders en coaches die hun vleugels uitslaan in een dynamische internationale omgeving. In 2016 heeft deze missie vorm gekregen in het nieuwe instellingsplan. In een intensief proces samen met onze studenten en docenten hebben we een ambitieuze stip op de horizon gezet. Daarmee concretiseren we waar Codarts in 2022 staat. Dit instellingsplan stoelt op de zes begrippen uit de Codarts-visie, aangevuld met twee onderliggende concepten:

Ambachtelijk

Codarts brengt de oudste tradities en de allernieuwste stromingen samen in kunstvakonderwijs dat zich spiegelt aan internationale maatstaven. Studenten passen alles wat ze leren meteen toe in projecten, voorstellingen en concerten.

Zelfsturend

Codarts ziet studenten als zelfbewuste ontwerpers van de eigen toekomst. Van meet af aan leren ze zowel verantwoordelijkheid te dragen als te delen. Zo is alles erop gericht om de persoonlijke artistieke identiteit maximaal te ontwikkelen.

Divers

Codarts wortelt stevig in Rotterdamse bodem en geeft van oudsher de meest uiteenlopende culturen, stijlen en disciplines door aan nieuwe generaties podiumkunstenaars, die de hele wereld als hun werkveld beschouwen.

Onderzoekend

Codarts vormt een onderzoekende gemeenschap waarin gedachten en vragen worden uitgewisseld, gewogen en ontwikkeld. Dat gebeurt in constante samenwerking tussen lectoren, docenten, studenten en externe partijen. Bij Codarts liggen denken en doen in elkaars verlengde en wordt de student uitdrukkelijk tot beide uitgedaagd.

Duurzaam

Codarts leidt op tot een professioneel bestaan voor tientallen jaren. Studenten worden intensief begeleid in het ontwikkelen en behouden van hun gezondheid, veerkracht en wendbaarheid.

Verbindend

Codarts is de schakel tussen talent en het internationale werkveld. Alles draait uiteindelijk om verbinding. Tussen artiest en collega, tussen artiest en publiek, tussen artiest en samenleving. Bij Codarts komt het internationale werkveld vanzelfsprekend scouten; daarnaast werkt Codarts samen met talloze lokale, nationale en internationale organisaties, om het talent ook buiten de eigen gebouwen zicht- en hoorbaar te maken.

Talentscouting

Het scouten en vroeg ontwikkelen van nationaal en internationaal talent is cruciaal. De vooropleidingen spelen hier een grote rol: we zetten actief in op de doorstroom van talent uit de vooropleiding naar de bachelors.

Organisatie en faciliteiten

Ambities realiseren vraagt een efficiënte, effectieve organisatie met een sterk team en de juiste faciliteiten. Van huisvesting tot instrumenten zorgen we dat onze studenten en docenten op maat bediend worden. Daarmee dragen we bij aan een hechte gemeenschap en onderwijs van wereldformaat.

Hiermee geeft Codarts tevens invulling aan de visie van het ministerie van OCW, zoals verwoord in de Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2020 'De Waarde(n) van Weten'. De komende jaren gaat Codarts structureel toewerken naar de realisatie van dit ambitieuze instellingsplan.

1.2 Opleidingsaanbod

Codarts heeft als kunsthogeschool een opleidingsaanbod in muziek, dans en circus. In totaal biedt Codarts acht verschillende opleidingen aan met een grote diversiteit aan afstudeerrichtingen en specialisaties:

- Bachelor Muziek;
- Bachelor Docent Muziek;
- Master Muziek;
- Master Kunsteducatie;
- Master of Arts Therapies (voorheen Danstherapie, in 2016 uitgebreid met Muziektherapie);
- Bachelor Dans;
- Bachelor Docent Dans;
- Bachelor Circus Arts.

Een bijzonder kenmerk van Codarts is dat zij een uitzonderlijk breed scala aan muziekgenres herbergt. Rotterdam heeft daarin van oudsher een voortrekkersrol op zich genomen en is daardoor geworden tot wat wordt beschouwd als het breedste conservatorium ter wereld. Codarts is daarin uniek. De dansopleidingen behoren tot de wereldtop en haar alumni kenmerken zich door de herkenbaar ontwikkelde eigen identiteit, verbeeldingskracht en sublieme techniek. De sterke relaties met gerenommeerde dansgezelschappen en gezaghebbende choreografen van over de hele wereld onderstrepen deze positie. En waar Codarts als eerste kunsthogeschool van Nederland is gestart met een moderne circusopleiding is deze in korte tijd uitgegroeid tot een vernieuwende kracht in de sector. Integratie van creativiteit en ambacht is één van de centrale waarden van deze opleiding.

Daarnaast biedt Codarts sinds 2016 een uniek Double Degree-programma aan in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) en de Willem de Kooning Academie (WDKA). In een geïntegreerd programma van vijf jaar volgen studenten een op maat gesneden curriculum. Zij sluiten hun opleiding af met zowel een hbo-diploma als een wo-diploma. Dit Double Degree-programma is nog volop in ontwikkeling, maar verlegt nu al de grenzen van het hoger onderwijsstelsel in Nederland. Naast de Double Degree richt RASL zich ook op een gezamenlijke onderzoeksagenda en op het stimuleren van innovatie.

Hoofdstuk 3 bevat een uitgebreidere omschrijving van de opleidingen, afstudeerrichtingen en ontwikkelingen per opleiding.

Taalbeleid

De internationale focus van Codarts komt ook naar voren in het gebruik van de Nederlandse en Engelse taal. Al in de introductieweek worden studenten bewust gemaakt van het belang om goed onderling te communiceren. Tijdens opleidingen is aandacht voor het vergroten van de taalbeheersing in Nederlands en Engels. Zo is in 2016 opnieuw Engelse taallessen aangeboden aan internationale studenten.

In principe worden opleidingen bij Codarts in de Nederlandse taal verzorgd (in lijn met de wettelijke voorschriften in WHW artikel 7.2). Dit is het geval bij de educatie-opleidingen: Docent Muziek, Docent Dans en de Master Kunsteducatie. Bij de opleiding Muziek geldt dat de afdelingen Pop en Muziektheater voornamelijk in het Nederlands werken; de studentenpopulatie hier heeft voornamelijk een Nederlandse vooropleiding.

Opleidingen worden in het Engels aangeboden indien de arbeidsmarkt, de inhoud van het onderwijs en de samenstelling van de studentenpopulatie dat noodzakelijk maken. Dit geldt voor de opleidingen Dans, Circus, Jazz, Wereldmuziek, Klassieke Muziek, Master Muziek en Master of Arts Therapies. Per opleiding is hierin een zorgvuldige afweging gemaakt waarin ruimte is voor de behoefte van individuele studenten.

In 2016 heeft Codarts onder meer taallessen aangeboden aan internationale studenten, is deelgenomen aan de KNAW-verkenning naar taalbeleid en is de interne communicatie verder tweetalig gemaakt. Ook zijn voorbereidingen getroffen om de medezeggenschap vanaf 2017 tweetalig te maken.

1.3 Afdelingen

Naast de acht opleidingen kent Codarts de volgende afdelingen op het gebied van onderwijs, onderzoek en organisatie:

- Administrative Service Centre (ASC), inclusief
 - Archief
 - Roosterbureau
 - Student-Teacher Information Point (STIP)
- Bestuurssecretariaat
- Communicatie & PR
- Facilitaire Dienst, inclusief
 - Audiovisueel en Instrumentenbeheer (AV en IB)
 - Conciërges en Locatiebeheer
 - ICT
- Financiën
- Kwaliteitszorg
- Mediatheek
- Personeel en Organisatie
- Research, inclusief
 - Lectoraat Performing Arts Medicine
 - Lectoraat Performance Practice
 - Lectoraat Blended Learning

- Student Life, inclusief
 - Studieloopbaanbegeleiding
 - Performing Arts Health Centre
 - Decanaat
 - International Office
- Talentontwikkeling en Scouting
- The Agency

1.4 Strategische kernpunten

Codarts zoekt altijd de grenzen op, zowel artistiek als beleidsmatig. In 2016 liep Codarts voorop met een aantal ambitieuze en vernieuwende ontwikkelingen, de strategische kernpunten van 2016:

- met inbreng vanuit alle Codarts-geledingen is hard gewerkt aan het strategisch instellingsplan. Dit keer is gekozen voor een langere periode, van 2017-2022. Op die manier kan een ambitieuze stip op de horizon worden gezet. De hoofdlijnen van dit instellingsplan zijn geformuleerd in een zogenaamde Ieporello. Eind 2016 hebben CvB, MR en RvT ingestemd met deze hoofdlijnen. In 2017 worden de strategische ambities vertaald naar tactische en operationele doelstellingen;
- met het Ministerie van OCW zijn in 2012 prestatieafspraken gemaakt en uiteraard heeft Codarts in haar afspraken ambitieuze doelen gesteld. De afgelopen jaren zijn alle zeilen bijgezet om deze ambities te realiseren. In 2016 is de balans opgemaakt en vond de verantwoording en afrekening plaats. Met grote vreugde en complimenten aan alle betrokkenen is geconstateerd dat Codarts haar ambities heeft gerealiseerd. Deze prestatie leidt bovendien tot een financiële bonus van ruim 70.000 euro;
- het sectorplan kunstonderwijs speelde een belangrijke rol in de prestatieafspraken en de landelijke samenwerking binnen het kunstonderwijs. In 2016 liep de periode voor dit sectorplan af en hebben de KUO-instellingen gezamenlijk een vervolgagenda gepresenteerd: KUO-NEXT. Deze sectoragenda voor het kunstonderwijs geeft focus aan de gezamenlijke speerpunten, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijskwaliteit, reductie bachelorinstroom, een meer diverse instroom van hoogwaardig talent, versterking van het onderzoek en verkennen van promotieonderwijs in de kunstensector;
- dichterbij huis en minstens zo belangrijk is de samenwerking in Rotterdam. Het eind 2015 gelanceerde Rotterdam Arts & Science Lab (RASL) is een samenwerking tussen Codarts, de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Willem de Kooning Academie. Binnen dit samenwerkingsverband is in 2016 een interdisciplinaire onderzoeksagenda opgesteld (zie hoofdstuk 4). Ook onderdeel van RASL is het in 2016 gestarte Double Degree-programma (zie hoofdstuk 3);
- specifiek op het vlak van muzikeducatie zijn in 2016 grote stappen gezet in de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Gezamenlijk wordt een interfaculteit gestart waarbinnen Codarts en KC hun krachten bundelen. In 2017 wordt dit verder uitgewerkt en per september 2018 wordt een gezamenlijk curriculum aangeboden op beide locaties;
- ook de succesvolle accreditaties van de bachelor Muziek en bachelor Docent Muziek waren mijlpalen in 2016. De opleiding Bachelor Muziek werd door het visitatiepanel beoordeeld met als eindoordeel 'goed', de opleiding Bachelor Docent Muziek als 'voldoende';
- met de succesvol afgeronde toets nieuwe opleiding voor de joint degree master Choreografie (samen met Fontys) zal Codarts vanaf 2017 een nieuwe opleiding toevoegen aan haar aanbod;
- tot slot is de strategische positionering van het Rotterdamse kunstonderwijs in internationaal verband van belang. In 2018 komt de tweejaarlijkse Elia-conferentie naar Rotterdam, met maar

liefst 400 deelnemers (trekkers Codarts, Elia en Willem de Kooning Academie). Eind 2016 heeft Codarts de Elia-conferentie bijgewoond in Florence en is gestart met de voorbereidingen voor 2018.

Met al deze ontwikkelingen was 2016 een inspirerend jaar. En of het nu gaat om lokale, landelijke of internationale ontwikkelingen, binnen Codarts staat altijd de student centraal!

1.5 Internationalisering

Codarts heeft een grote internationale uitstraling. De afdeling Wereldmuziek, waar Latin, Indiase Muziek, Turkse Muziek, Flamenco en Argentijnse Tango wordt gedoceerd, is uniek in de wereld. De studentenpopulatie van Codarts bestaat uit een kleine 50 nationaliteiten. Ook in het docentencorps bevinden zich veel docenten van buitenlandse komaf. Onze docenten hebben een uitgebreid (veelal internationaal) netwerk in het werkveld. Dat netwerk staat ter beschikking van de afdelingen en opent deuren in het buitenland voor uitwisseling en projecten. Een aantal opleidingen is sterk internationaal en een aantal kent een nagenoeg volledig Nederlandse populatie. De studierichtingen Muziektheater, Pop en de docentopleidingen trekken voornamelijk Nederlandse studenten aan. Binnen de afdeling Dans is in het overgrote deel van de studenten niet-Nederlands. Door deze internationale oriëntatie trekt Codarts talenten van over de hele wereld en bereidt ze haar studenten voor op een internationaal werkveld.

In 2016 zijn diverse stappen gezet op het gebied van internationalisering:

- Codarts heeft intensief samengewerkt met diverse internationale netwerken, zoals FEDEC, ELIA en AEC. Daarnaast zijn werkbezoeken gebracht aan buitenlandse partners (onder meer het Xinghai Conservatory in China) en zijn regelmatig buitenlandse delegaties bij Codarts ontvangen;
- internationalisering is verankerd in het nieuwe instellingsplan: bijna elke pijler heeft ook een internationale component. Dat is in het instellingsplan vastgelegd en wordt in 2017 verder geconcretiseerd. Daarbij wordt ook gekeken naar de binding van internationaal talent aan Codarts (voor, tijdens en na de studie), het stimuleren van uitgaande mobiliteit van studenten en docenten en het opbouwen van strategische partnerschappen in het buitenland;
- het aantal uitgaande studenten en docenten is in 2016 gestegen. In het kader van het programma Erasmus+ gingen afgelopen jaar 7 studenten op uitwisseling voor studie en 10 studenten voor stage. 9 docenten gaven een periode les in het buitenland en 16 stafmedewerkers zijn met Erasmus+ naar het buitenland geweest;
- ook weten internationale studenten Codarts onverminderd goed te vinden. In 2016 studeerden 494 internationale studenten aan Codarts, uit bijna 50 verschillende landen. De top 10 daarvan zag er als volgt uit:

Top 10 Nationaliteiten in 2016	Aantal studenten
Totaal Codarts	1014
1. Nederlands	520
2. Spanje	87
3. Italië	57
4. België	55
5. Duitsland	43

6. Griekenland	28
7. Frankrijk	18
8. Portugal	18
9. Groot-Brittannië	17
10. Turkije	16

2/Kengetallen studenten

De in dit hoofdstuk opgenomen cijfers geven een beeld van instroom en doorstroom. Verschillen met het bestuursverslag 2015 komen voort uit de gehanteerde definities en bronbestanden; deze zijn in lijn gebracht met de gehanteerde definities uit de prestatieafspraken (zie hoofdstuk 9). De cijfers zijn gebaseerd op informatie uit het studenteninformatiesysteem OSIRIS en laten de resultaten zien van 2016 in vergelijking met voorgaande jaren.

2.1 Instroom

Toelating tot een opleiding aan Codarts is alleen mogelijk na een strenge selectie. Met deze selectie aan de poort worden aankomende studenten getoetst op talent en op geschiktheid voor de opleiding en het beroep. Audities vinden plaats in Rotterdam en voor de afdeling Dans ook op locaties in het buitenland (Polen, Zwitserland, Spanje, Portugal en Italië). Dit vergroot de toegankelijkheid en de efficiëntie van de audities. Een belangrijk deel van de instroom van Nederlands talent komt vanuit de eigen vooropleidingen en de vooropleidingsinstituten waarmee Codarts samenwerkt. De instroomcijfers zijn uitgesplitst naar het aantal aanmeldingen, het aantal geselecteerde studenten en het aantal inschrijvingen. Hieruit volgt ook het selectiepercentage en het inschrijvingspercentage. Het merendeel van de studenten schrijft zich in voor het eerste studiejaar, een klein deel in een hoger jaar.

		2014-2015	2015-2016	2016-2017*
Bachelor Muziek	AAN	954	980	
	TOE	186	132	
	IN	151	118	127
Bachelor Docent Muziek	AAN	60	67	
	TOE	29	26	
	IN	24	23	24
Bachelor Dans	AAN	368	421	
	TOE	46	45	
	IN	36	35	36
Bachelor Docent Dans	AAN	132	125	
	TOE	43	30	
	IN	23	22	17
Bachelor Circus Arts	AAN	57	111	
	TOE	24	20	
	IN	18	16	14
Master Muziek	AAN	211	263	
	TOE	86	87	
	IN	63	70	73
Master of Arts Therapies	AAN	60	x	
	TOE	18	x	
	IN	15	x	25

Master Kunsteducatie	AAN	3	9	
	TOE	3	3	
	IN	3	3	8

* Vanwege wijzigingen in het studentenadministratiesysteem zijn voor studiejaar 2016-2017 enkel de instroomaantallen opgenomen.

Bij Muziek en Dans is opvallend dat er een lichte stijging is van het aantal aanmeldingen in een markt die krimp laat zien. Op basis van de afspraken uit de sectoragenda KUO-NEXT wordt de instroomreductie in de Bachelor gecontinueerd. Codarts is daarom onverminderd streng blijven selecteren om daarmee groei van het aantal inschrijvingen te voorkomen. Hierdoor is het selectiepercentage gedaald, met een verhoging van het instroomniveau als gevolg. Alleen topstudenten worden toegelaten.

Bij Circus is er een verdubbeling van het aantal aanmeldingen geweest, een stijging van de afgelopen jaren die doorzet. Het aantal geselecteerde kandidaten wil Codarts rond de 20 houden. Hier zal het lagere selectiepercentage ook weer leiden tot een verhoging van de kwaliteit van het instroomniveau.

Instroom	2014	2015	2016
Bachelor Muziek	151	118	127
Bachelor Dans	36	35	36
Bachelor Circus Arts	18	16	14
Bachelor Docent Muziek	24	23	24
Bachelor Docent Dans	23	22	17
Totaal bachelor	252	215	219
Master Muziek	63	70	73
Master Kunsteducatie	3	3	8
Master Danstherapie	15	0*	25
Totaal master	82	75	106

*De Master Danstherapie heeft een tweejaarlijkse instroom. In 2015 was er om die reden geen instroom. In 2016 is de opleiding uitgebreid met Muziektherapie.

De bacheloropleiding Muziek bestaat uit vijf afdelingen, zie ook hoofdstuk 3. Uitgesplitst naar afdeling ontwikkelde de instroom van de bacheloropleiding Muziek zich als volgt:

Instroom bachelor Muziek per afdeling	2014	2015	2016
Klassieke Muziek	48	31	37
Jazz	27	24	23
Wereldmuziek	21	16	20
Pop	38	29	32
Muziektheater	18	18	15
Totaal Bachelor Muziek	152	118	127

2.2 Samenstelling totale studentenpopulatie

De volgende tabellen geven een indruk van de totale studentenpopulatie aan Codarts, peildatum 1 oktober 2016. Het totale studentenaantal is de afgelopen jaren stabiel gebleven. De in het sectorplan 2012-2016 afgesproken instroomreductie in de bacheloropleidingen muziek en dans is gerealiseerd en gecontinueerd. Dit heeft ruimte gegeven voor een impuls aan de masteropleidingen, zowel kwalitatief als kwantitatief. De Master Danstherapie is in 2015 hernoemd tot Master of Arts Therapies en uitgebreid met de afstudeerrichting Muziektherapie. Dit verklaart de groei van het aantal inschrijvingen en sluit aan op de vraag vanuit het werkveld. De Master Kunsteducatie heeft een klein aantal studenten, maar groeit gestaag. Dit hangt tevens samen met het voornemen om de opleiding te verbreden naar het werkveld van docenten in het voortgezet onderwijs.

Totaal inschrijvingen bachelors	2014	2015	2016
Muziek	515	488	469
Dans	117	118	114
Circus Arts	64	61	60
Docent Muziek	88	89	89
Docent Dans	69	76	71
Totaal bachelor	853	832	803

Totaal inschrijvingen masters	2014	2015	2016
Muziek	137	146	149
Kunsteducatie	11	13	20
Danstherapie*	32	24	x
Master of Arts Therapies*	X	X	42
Totaal master	<i>180</i>	<i>183</i>	<i>211</i>
Totaal bachelor en master	1033	1015	1014

Totaal inschrijvingen vooropleidingen	2014	2015	2016
Muziek	48	64	71
Dans	82	92	86
Circus Arts	15	16	15
Havo/vwo voor Muziek en Dans	186	177	207
Totaal vooropleidingen	316	349	379

Uitgesplitst naar afdeling ontwikkelde het aantal ingeschreven bachelorstudenten Muziek zich als volgt:

Uitsplitsing bachelor muziek	2014	2015	2016
Klassiek	165	145	135
Jazz	80	83	88
Wereldmuziek	86	72	65
Pop	129	128	127
Muziektheater	55	60	54
Totaal Bachelor Muziek	515	488	469

Bovenstaande tabel laat een stabiele ontwikkeling zien in het aantal studenten bij de diverse afdelingen van de opleiding Muziek. De afname van het aantal bachelorstudenten klassiek wordt volledig gecompenseerd door een toename in de master klassiek. Dit sluit aan op de bredere trend van instroomreductie in de bachelor en versterking van de master.

2.3 Aantal internationale studenten

Codarts is een internationale hogeschool, een university of the arts, met een internationale studentenpopulatie. De toptalenten zijn afkomstig uit bijna 50 verschillende landen. In onderstaande tabel is een onderverdeling gemaakt naar studenten uit EER-landen en studenten uit niet-EER-landen. Deze cijfers onderstrepen het internationale karakter van Codarts, maar ook de verschillen tussen de opleidingen.

2016		EER	niet-EER
Bachelor Circus Arts		95,0%	5,0%
Bachelor Dans		91,2%	8,8%
Bachelor Docent Dans		100,0%	0,0%
Bachelor Muziek	Klassieke Muziek	94,8%	5,2%
	Jazz	81,8%	18,2%
	Pop	100,0%	0,0%
	Wereldmuziek	78,5%	21,5%
	Muziektheater	100,0%	0,0%
Bachelor Docent Muziek		100,0%	0,0%
Master Muziek		80,5%	19,5%
Master of Arts Therapies		92,9%	7,1%
Master Kunsteducatie		100,0%	0,0%
<i>Totaal</i>		91,9%	8,1%

Met deze diverse samenstelling aan nationaliteiten biedt Codarts een uniek studieklimaat. Het zorgt voor een *international classroom*, waardoor studenten interculturele vaardigheden opdoen en hun vakgebied in breder perspectief kunnen plaatsen. In totaal is bijna de helft van de studenten afkomstig uit het buitenland, dit zijn vooral studenten uit Europa. Het aantrekken van internationaal toptalent stelt Codarts tevens in staat om de lat tijdens audities nóg hoger te leggen en daarmee het niveau van afgestudeerden concurrerend te houden.

Zoals te zien is in bovenstaande tabel studeren niet-EER-studenten vooral bij de opleidingen Wereldmuziek, Jazz en Master Muziek. Voor de afdeling Wereldmuziek gaat het doorgaans om studenten uit de betreffende landen die zich verdiepen in de muzikale cultuur. Het aantal niet-EER-studenten bij de afdeling Jazz hangt samen met de internationale relaties van het docententeam, waardoor bijvoorbeeld relatief veel toptalent uit Zuid-Korea voor Codarts kiest. Ook de zomercursussen van Jazz dragen bij aan de instroom van studenten uit niet-EER-landen. De Master Muziek trekt studenten vanuit de hele wereld. Zij kiezen voor Rotterdam vanwege het unieke profiel van Codarts in combinatie met wereldvermaarde hoofdvakdocenten.

De opleidingen Docent Dans, Docent Muziek, Pop, Muziektheater en de master kunsteducatie worden in het Nederlands verzorgd en richten zich primair op het Nederlandse werkveld. Deze opleidingen hebben voornamelijk Nederlandse studenten.

2.4 Verdeling man/vrouw

Verdeling m/v	2014-2015		2015-2016		2016-2017	
	M	V	M	V	M	V
Bachelor Muziek	64,7%	35,3%	63,8%	36,2%	62,9%	37,1%
Bachelor Docent Muziek	65,9%	34,1%	66,3%	33,7%	62,9%	37,1%
Bachelor Dans	47,9%	52,1%	48,3%	51,7%	44,7%	55,3%
Bachelor Docent Dans	10,1%	89,9%	13,2%	86,8%	12,7%	87,3%
Bachelor Circus Arts	57,8%	42,2%	54,1%	45,9%	53,3%	46,7%
Master Muziek	65,0%	35,0%	59,2%	40,8%	57,7%	42,3%
Master of Arts Therapies	6,2%	93,8%	12,5%	87,5%	7,1%	92,9%
Master Kunsteducatie	45,4%	54,6%	46,2%	53,8%	45,0%	55,0%
Totaal	56,7%	43,3%	55,7%	44,3%	53,3%	46,7%

Codarts-breed is de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke studenten redelijk stabiel en in balans. De meeste opleidingen hebben iets meer mannelijke studenten. Opvallend is dat de bachelor Docent Dans grotendeels bestaat uit vrouwen, terwijl de bachelor Dans redelijk in balans is. Dit is het gevolg van actieve sturing in de werving en selectie bij de opleiding Dans in afgelopen jaren.

2.5 Uitval

De rendementcijfers in de tabel van 2.6 moeten worden gezien in combinatie met de uitvalcijfers in die jaren:

	2009	2010	2011
Bachelor Muziek	19,8%	22,7%	14,5%
Bachelor Docent Muziek	10,0%	12,0%	23,8%
Bachelor Dans	22,6%	29,9%	29,8%
Bachelor Docent Dans	4,3%	28,0%	50,0%
Bachelor Circus Arts	31,6%	26,7%	10,5%
Master Muziek	19,6%	15,1%	13,6%
Master of Arts Therapies	x	27,8%	x
Master Kunsteducatie	50,0%	0,0%	0,0%

2.6 Uitstroom en rendement

Als definitie is gehanteerd het percentage studenten van een instroomcohort dat het diploma haalt in de nominale studieduur + één jaar. Daarbij is wel relevant dat ook een korte vertraging van enkele maanden telt als een volledig jaar in dit overzicht.

Bachelor Muziek (4 jaar)				Bachelor Docent Muziek (4 jaar)			
Cohort	2009	2010	2011		2009	2010	2011
Diploma behaald na 4	54,7%	53,5%	56,1%		53,8%	52,4%	31,4%
Diploma behaald na 5	14,4%	15,8%	14,9%		3,8%	14,3%	18,8%
Totaal behaald na 5 jaar	69,1	69,3	71,1		57,7%	66,7	50,2

Bachelor Dans (4 jaar)				Bachelor Docent Dans (4 jaar)			
Cohort	2009	2010	2011		2009	2010	2011
Diploma behaald na 4	80,0%	85,4%	87,8%		81,0%	83,3%	58,3%
Diploma behaald na 5	5,0%	0,0%	3,0%		4,8%	11,1%	8,3%
Totaal behaald na 5 jaar	85%	85,4	90,8		85,8	94,4	61,6

Bachelor Circus Arts			
Cohort	2009	2010	2011
Diploma behaald na 4	58,3%	72,7%	58,8
Diploma behaald na 5	25,0	18,2%	17,6
Totaal behaald na 5 jaar	83,3	90,9	76,4

Master Muziek (2 jaar)			
Cohort	2011	2012	2013
Diploma behaald na 2 jaar	47,1%	41,5%	54,2%
Diploma behaald na 3 jaar	19,6%	26,4%	22,0%
Totaal behaald na 3 jaar	66,7%	67,9%	76,2%

Master Danstherapie* (deeltijd, 3 jaar)		
Cohort	2010	2012
Diploma behaald na 3 jaar	44,5%	35,3%
Diploma behaald na 4 jaar	11,1%	35,3%
Totaal behaald na 4 jaar	55,6%	70,6%

*De opleiding Master Danstherapie heeft een tweejaarlijkse instroom

Cohort Master Kunsteducatie dt (n=2)			
Cohort	2011	2012	2013
Diploma behaald na 2 jaar	0%	50,0%	25,0%
Diploma behaald na 3 jaar	0%	25,0%	0,0%
Totaal behaald na 3 jaar	0%	75,0%	25,0%

Met deze rendementcijfers heeft Codarts haar ambities uit de prestatieafspraken gerealiseerd (zie hoofdstuk 9). Het bijzonder hoge rendement bij de bacheloropleiding Dans komt voort uit de eisen vanuit het werkveld, de uitzonderlijk gedreven studenten en een gedeelte van de studenten die in een later jaar instroomt. Het gedaalde rendement in de opleiding Docent Dans hangt samen met het relatief kleine aantal studenten, waardoor persoonlijke omstandigheden grote impact hebben op het rendement. Het rendement bij de masteropleiding Kunsteducatie is onder de maat. Dit hangt niet samen met uitval, maar met langstuderen. Codarts heeft daarom de opzet van het programma onder de loep genomen en de studiebegeleiding geïntensiveerd.

3/Onderwijs

3.1 Hogeschoolbreed

Kwaliteitsimpulsen onderwijs

In 2016 is op meerdere vlakken gewerkt aan de kwaliteit van het onderwijs. Dit zijn zowel grote, meerjarige trajecten als kleine verbeteringen:

- een Codarts-brede werkgroep is gestart met een actualisatie van het Didactisch concept en de Toetsvisie. Het didactisch concept maakt de visie van Codarts op leren, opleiden en toetsen zichtbaar. Het bouwt voort op de kernwaarden van Codarts en de vijf beroepsrollen van de kunstenaar (podiumkunstenaar, maker, docent, ondernemer, onderzoeker). De Toetsvisie beschrijft eenduidige eisen waaraan toetsen binnen Codarts moeten voldoen en gaat gelden voor alle opleidingen. In 2017 wordt deze visie vertaald naar concrete handreikingen aan de docenten om daarmee de kwaliteit van de toetsing te verbeteren;
- in 2016 zijn eveneens gesprekken over een Codarts-brede herziening van het curriculum gestart. Doel van dit traject is om de verschillende curricula beter op elkaar af te stemmen, te vereenvoudigen en te verkennen hoe een meer gezamenlijk curriculum vorm kan krijgen. Dit wordt ook wel een backbone-curriculum genoemd. Na een eerste verkenning eind 2016 wordt de uitwerking doorgezet in 2017 met de ambitie om per september 2018 een herzien curriculum in te voeren;
- afgelopen jaar zijn grote stappen gezet op gebied van blended onderwijs en vernieuwing van de ICT-systemen binnen Codarts. Codarts heeft in 2015 een subsidie van SURF gekregen voor het ontwikkelen van digitale muziektheorielessen, zodat deze in combinatie met het traditionele klassikale leren in blended vorm kunnen worden aangeboden. In 2016 is het eerste materiaal ontwikkeld in de vorm van korte filmpjes en clips. Ook heeft de opleiding Docent Muziek een Moodle-leeromgeving in gebruik genomen. In dit traject wordt nauw samengewerkt met het lectoraat Blended Learning van Jaco van den Dool. In 2016 is daarnaast gestart met de aanschaf van een nieuwe Elektronische Leeromgeving (ELO) en het bouwen van een nieuwe ICT-applicatie voor roostering/zaalreserveringen/etc. Het stuurgroepoverleg onderwijsmaatregelen (STOOM) coördineert deze complexe trajecten;
- de samenwerking met het werkveld is op tal van manieren geïntensiveerd. Dit is een continu proces waardoor Codarts-alumni optimaal zijn voorbereid op een veranderende arbeidsmarkt waarin ondernemerschap een groeiende rol speelt. In 2016 zijn stappen gezet op het gebied van stages (zie onder per opleiding), integreren van ondernemerschap in het onderwijs en projecten met externe partners. Ook in de genoemde curriculumherziening speelt de aansluiting op het werkveld een centrale rol. Bovendien wordt steeds actiever contact onderhouden met alumni.

Vier voorbeelden van bijzonder ondernemende Codarts-alumni

- **Violiste Mi Sun** volgde bij Codarts zowel de opleiding Muziek als de opleiding Docent Muziek. Naast excellente studieresultaten blonk ze uit in ondernemerschap; inmiddels heeft ze haar eigen muziekschool opgezet en speelt ze als violiste in tal van nationale en internationale concerten. *Klik hier voor meer informatie over Mi Sun (www.misunhiltermann.nl).*
- **Altsaxofonist Bart Wirtz** is aan Codarts opgeleid als jazzmuzikant en won onder meer de Edison Jazzism Price, de Erasmus Jazz Price, de Leiden Jazz Award en de Breda Jazz Award. Met vier solo-albums en miljoenen streams op Spotify bereikt hij een breed publiek. *Klik hier voor meer informatie over Bart Wirtz (www.bartwirtz.com).*
- **Jan Kooijman** studeerde Uitvoerende Dans aan Codarts en is sindsdien allround ondernemer, bekend van onder meer So you think you can dance? *Klik hier voor meer informatie over Jan Kooijman (www.jankooijman.tv).*
- **Club Gewalt** is een collectief van multiperformers, afgestudeerd aan Codarts. De muziektheatergroep treedt op met haar eigen producties, zoals de R&B-opera WhOdun!t\$. Hiermee vertaalden ze de succesvolle West End-voorstelling The Mousetrap naar een nieuw publiek. *Klik hier voor meer informatie over Club Gewalt (www.facebook.nl/CLUBGEWALT).*

Double Degree-programma RASL

Codarts biedt sinds september 2016 een uniek Double Degree-programma aan in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) en de Willem de Kooning Academie (WDKA). In een geïntegreerd programma van 5 jaar volgen studenten een op maat gesneden curriculum. Zij sluiten hun opleiding af met zowel een hbo-diploma als een wo-diploma. Het gaat vooralsnog om een klein aantal studenten: twee Codarts-studenten volgen momenteel het Double Degree-programma. Wel is vanuit veel verschillende studierichtingen interesse voor het programma, dus de verwachting is dat het studentenaantal de komende jaren flink zal stijgen.

Dit programma is in recordtempo uit de grond gestampt. Door bestaande studies te integreren kon optimaal gebruik worden gemaakt van de aanwezige expertise en curricula. In 2016 is een bestuurlijke structuur opgezet met de deelnemende onderwijsinstellingen, bestaande uit een steering committee (de voorzitters CvB, rector magnificus EUR en directeur WDKA) en een *academic board*, waaronder diverse werkgroepen hangen. De geïntegreerde curricula zijn per student individueel vormgegeven. Ook tal van praktische hobbels zijn genomen, zoals conflicten in de roostering, jaarplanningen of het onderwijs- en examenreglement (OER). Voor de ontwikkeling en evaluatie van het Double Degree-programma is 250.000 euro subsidie verkregen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Op 15 december 2016 is met een groot symposium aandacht gegeven aan het 1-jarig jubileum van RASL, waar het Double Degree-programma onderdeel van is.

3.2 HMD en talentenonderwijs

Codarts geeft vanuit een gezamenlijk eigenaarschap vorm aan haar vooropleidingen en het realiseren van een doorlopende leerlijn. De opleiding van jong talent maakt integraal deel uit van de Codarts missie, beleids- en onderwijsontwikkeling, van pr & communicatie, personeelsbeleid, onderzoek en lectoraten en van (inter)nationale samenwerking. Kwaliteit en ontwikkeling ervan staan structureel op de agenda van bestuur en management.

Havo/vwo voor Muziek en Dans (HMD)

Codarts ondersteunt en faciliteert de vooropleiding van jong talent, al vanaf 8 jaar, middels een gevarieerd en hoogwaardig aanbod. De Havo/vwo voor Muziek en Dans, gericht op toptalent in dans en muziek – met gemiddeld 200 leerlingen – speelt daarin een centrale rol. Deze school maakt gebruik van de DAMU-regeling, waarmee de school ruimte krijgt om ‘voortrajecten dans/muziek’ aan te bieden, bijvoorbeeld door vrijstelling van vakken. Deze DAMU-regeling biedt jong talent de flexibiliteit en trainingsintensiteit die nodig is voor een kansrijke ontwikkeling naar internationale maatstaven.

Alle onderwerpen die bijdragen aan de professionalisering, continuïteit en verbetering van het kunstonderwijs binnen de HMD en de onderlinge communicatie komen aan de orde in een structurele projectgroep. In 2016 is specifiek aandacht geschonken aan de verbetering van de zorgstructuur, gedeeld mentorschap, de werving van nieuwe leerlingen, de ontwikkeling van speciale programma's voor jaar 5 en 6 vwo, de bijzondere jaarlijkse projecten en uitvoeringen en natuurlijk de jubileumactiviteiten ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de HMD. Deze behelsden een symposium over talentontwikkeling en een voorstelling in de Rotterdamse Schouwburg met uitvoerend talent van de HMD, alumni en de Codarts-bacheloropleidingen.

Het toekomstperspectief is er onverminderd op gericht om samen met de Theaterhavo/vwo één College voor de Kunsten te vormen. In 2015 is een verzoek gedaan aan de Gemeente Rotterdam om mede op zoek te gaan naar geschikte huisvesting. Daarbij bestaat de wens om ook Circus Arts toe te voegen. Ondertussen wordt de onderlinge kennismaking en samenwerking waar mogelijk al uitgebouwd.

Aanvullende trajecten

Kinderen en jongeren die elders in Rotterdam of regio hun onderwijs volgen, kunnen zich in hun vrije tijd verder ontwikkelen en (desgewenst) voorbereiden op audities via de Junioren- en A-klas (PO) voor Dans, Schakelklas Dans, de Circus Talentenklas, één van de vooropleidingen Muziek en/of het Young Talent Orchestra (in samenwerking met Hellendaal). Inmiddels krijgt naast het Young Talent Orchestra ook het Young Jazz Orchestra vaster vorm en wordt de samenwerking gecontinueerd met andere stedelijke muziekpartners en -initiatieven (zoals Hellendaal en het Rotterdams Jeugd Symfonie Orkest). Ook zijn er samenwerkingsverbanden met educatie-instellingen zoals CKC-Zoetermeer en diverse Westlandse verenigingen voortgezet. Voor muziek en dans werden extra acties uitgezet op het gebied van communicatie & pr in verband met de gewenste verdere groei van de instroom en het aantal leerlingen van de HMD.

Samenwerking met andere vooropleidingen en kunst- en cultuurpartners.

De vooropleiding Dans Maastricht (ODM) maakt eveneens gebruik van de DAMU-regeling, afgesloten tussen Codarts en het Bonnefantencollege Maastricht. Deze vooropleiding is inmiddels steviger ingebed in het onderwijs van het Bonnefantencollege en onderhoudt nauwe banden met de HMD. Jaarlijks leveren docenten van Codarts een bijdrage aan juniortrainingen en audities, open dagen, eigen werk en speciale workshopprogramma's. Ook in 2016 vond weer een Talent On The Move dansweekend plaats, deze keer in Cultuurhuis Heerlen. Dit workshopprogramma wordt aangeboden aan dansinitiatieven, -opleidingen en individuele jonge dansers uit Zuid-Limburg en de EU-regio. Docenten en repetitoren van Codarts verzorgen samen met docenten uit de regio een gevarieerd workshopprogramma. Deelnemers aan dit programma bezochten ter afsluiting de Talent On The Move voorstelling in het Vrijthof. In 2016 sloten Kumulus, Centrum voor Amateurkunstbeoefening Maastricht, en ODM een samenwerkingsovereenkomst en werden hun beider binnen- en buitenschoolse

dansactiviteiten op elkaar aangesloten. Ook werden meerdere gesprekken gevoerd met ODM, de Stichting Opleiding Dans Limburg (SODL) en Huis voor de Kunsten Limburg over de profilering van de vooropleiding, de werving van leerlingen en samenwerking in de regio.

Ook in 2016 bereikten ons meerdere verzoeken van andere vooropleidingen Dans en ook Sport die intensiever met Codarts willen sparren en samenwerken. Hun vragen zijn verschillend en aan de hand van onze mogelijkheden bieden we advies en/of werken we in projectvorm samen. Met meerdere dans-, urban- en sportinitiatieven wordt regelmatig uitgewisseld en waar mogelijk studioruimte ter beschikking gesteld. Dat geldt zowel voor tijdelijke samenwerkingen als voor gezelschappen die zich voor langere tijd aan Rotterdam verbinden, voor jonge initiatieven zoals Future In Dance en voor meer volgroeide als Stichting Backbone.

Codarts stelde in 2016 opnieuw studio's en faciliteiten ter beschikking voor audities, repetities en choreografen van onder andere Holland Dance en Future In Dance. Voor Sezer voor Diversiteit (Rotterdam), een speciale talentenklas voor kinderen uit groep 8 van het PO, werd een programma in de Rotterdamse Schouwburg aangeboden tijdens het jubileum van de HMD op 10 februari 2016. Ouders, kinderen en docenten ontvingen een voorbereidend lespakket en waren te gast in de Rotterdamse Schouwburg om een deel van de generale repetitie bij te wonen. Studenten van de Master Kunsteducatie waren verantwoordelijk voor de programmaorganisatie van zowel het symposium als het aanbod voor Sezer.

Samenwerking HBO-VO Rotterdam ter verbetering van de aansluiting.

Codarts heeft zich aangesloten bij het initiatief van de Rotterdamse Hogescholen en 55 scholen voor Voortgezet Onderwijs om de aansluiting tussen beide te verbeteren. Op 10 november 2016 werd de eerdere intentieverklaring van 2014 omgezet in een convenant dat ondertekend werd door alle besturen. In vier werkgroepen en tijdens de werkconferenties, die gemiddeld drie keer per jaar plaatsvinden, worden concrete voorstellen ontwikkeld op het gebied van hbo-vaardigheden, cijfers, LOB en vakinhoudelijke aansluiting. Codarts is trekker van de werkgroep vakinhoudelijke aansluiting en enkele docenten nemen deel in de diverse werkgroepen.

Tot slot is de senior beleidsmedewerker talentontwikkeling verzocht om in het kader van de KUO-Next agenda 2017-2020 een plan van aanpak te ontwikkelen om de instroom van divers talent te bevorderen. Dit agenda onderdeel, Open voor divers talent, wordt in samenwerking met het Fonds Cultuurparticipatie en het Jeugdcultuurfonds uitgevoerd.

3.3 Muziek

Overkoepelend

Het is de ambitie van Codarts om flexibele, ondernemende en 'eigen-wijze' musici af te leveren die tijdens hun studie hun eigen profiel kunnen vormgeven, hun eigen stem kunnen vinden en zich desgewenst in meerdere stijlen thuis voelen. Dit is ook wat het huidige werkveld steeds meer vraagt. Het persoonlijke leertraject van de student blijft voorop staan en er is ruime aandacht voor de technische beheersing van het hoofdvakinstrument. Studenten kunnen terecht bij de afdelingen Klassieke muziek, Jazz, Pop, Wereldmuziek en Muziektheater en bij de opleiding Docent Muziek.

De succesvolle accreditaties van de bacheloropleidingen Muziek en Docent Muziek in april 2016 waren een belangrijke mijlpaal. De kers op de taart was de toekenning van een bijzonder kenmerk Muzikale

Diversiteit. Het visitatiepanel sprak van opleidingen die zich kenmerken als visiegericht, dynamisch, open en energiek met een duidelijk herkenbaar eigen DNA. Accreditaties zijn voor Codarts waardevolle trajecten om de kwaliteit van het onderwijs kritisch tegen het licht te houden en waar nodig te verbeteren. Het visitatiepanel had zeer lovende woorden voor:

- de inbedding van het onderzoek in de bachelor;
- de frisse en innovatieve blik en van daaruit de potentie van curriculumvernieuwing vanuit het lectoraat van Micha Hamel;
- de aandacht voor blessurepreventie en mentale weerbaarheid vanuit Student Life.

Verbetersuggesties van het panel waren onder meer het intensiever begeleiden van beginnende docenten, het aanscherpen van de beroepsrollen en het formaliseren van het overleg met het werkveld (beroepenveldcommissies). Deze suggesties worden in 2017 ter hand genomen.

In 2016 hebben de afdelingen binnen de opleiding Muziek samengewerkt aan het ontwikkelen van een nieuwe leerlijn ondernemerschap in het curriculum. Hiermee komen ze tegemoet aan veranderingen in het werkveld.

Het jubileum van 10 jaar WMDC is gevierd met een symposium. Dit was ook een goede aanleiding om de banden met SKVR en Grounds aan te halen.

Klassieke muziek

Het onderwijs bij de afdeling Klassieke muziek krijgt vorm in een curriculum dat ruimte biedt aan de artistieke identiteit van de student: de ontwikkeling naar een zelfbewuste musicus met eigen karakter staat centraal. In het curriculum is veel aandacht voor ensemblespel en practica; hierdoor komen studenten vanaf de start in aanraking met het werkveld.

In 2016 is veel geïnvesteerd in de organisatie van het onderwijs en de afdeling. Bijna alle docenten hebben een functioneringsgesprek gehad als onderdeel van de P&O-cyclus. Begroting en begrotingsbeheer zijn aangescherpt en de overlegstructuur is verder verbeterd, onder meer met de vakgroepen, het studentenpanel en leerjaargang gesprekken. Belangrijk is ook dat de communicatie en informatievoorziening naar studenten en docenten is verbeterd, bijvoorbeeld door het opstellen van een eigen Student Handbook voor klassieke muziek. Deze inspanningen hebben geresulteerd in een duidelijke stijging van de tevredenheid onder studenten en docenten (zie hoofdstuk 6).

Van de optredens in 2016 zijn enkele bijzonder vermeldenswaardig. Tijdens het jaarlijks concert in het Gergiev-Festival werden delen van het ballet Romeo en Julia van Prokofiev gespeeld door het Codarts Symphony Orchestra (CSO) en het orkest van het Koninklijk Conservatorium, onder leiding van Valéry Gergiev. Het concert werd door alle betrokkenen zeer gewaardeerd. In februari 2016 werkte Codarts voor het eerst samen met het International Film festival Rotterdam. Op 6 februari vond de Nederlandse première van de film *Childhood of a Leader* plaats, waarbij de filmscore live werd gespeeld door het CSO. Ten slotte werd door Codarts een speciaal fellowship program georganiseerd binnen de conferentie Classical:NEXT, waarbij een selectie van studenten werd voorbereid op en begeleid in het bezoeken van de conferentie.

Jazz

Bij de afdeling Jazz ontwikkelen studenten zich tot vaktechnisch sterke en creatieve musici. Ze doen kennis op van componeren, arrangeren en worden overladen met podiumervaring in de jazz-stad van

Nederland. Hoofdvakken zijn basgitaar, contrabas, drums, fluit, gitaar, piano, saxofoon, trombone, trompet, compositie en zang.

Speciale aandacht ging het afgelopen jaar uit naar de succesvolle accreditatie. Verder is gesleuteld aan het curriculum met de nieuwe aanpak van ensembles in jaar 3 en het afstudeerproject in jaar 4. De interne organisatie is versterkt met het studentenpanel jazz, dat actief is betrokken bij alle plannen en evaluaties.

2016 gaf alle gelegenheid om met tal van projecten naar buiten te treden. Van de organisatie van het AEC Pop- en Jazz-platform tot de optredens van de Codarts Bigband samen met Syrische musici op North Sea Jazz en de International Jazz Day. Uniek was daarnaast de projectweek met Cory Henry & The Funk Apostles; de Facebook-livestream werd 30.000 maal bekeken.

Pop

De afdeling Pop leidt veelzijdige muzikanten op met veel aandacht voor het ontwikkelen van een eigen muzikale identiteit en het opdoen van podiumervaring binnen en buiten Codarts. Studenten kiezen voor zang, gitaar, basgitaar, toetsen, drums, songwriting of creative producing als hoofdvak. Ook doet de afdeling Pop met drie studenten mee in het RASL Double Degree-programma.

In 2016 heeft de afdeling Pop geïnvesteerd in de ontwikkeling van een intensieve module ondernemerschap, in samenwerking met de Erasmus Universiteit. Succesvolle muzikanten moeten zich als ondernemer in de markt kunnen zetten: deze module geeft ze hiervoor de kennis en vaardigheden. In 2017 zal ook de afdeling Jazz aanhaken.

De interne organisatie is stevig onder handen genomen: het curriculum van Pop is op diverse punten aangescherpt, onder meer met de herpositionering van creative producer. De financiën zijn verder op orde gebracht en met intensieve begeleiding hebben veel langstudeerders hun studie kunnen afronden.

Afgelopen jaar is daarnaast veel geïnvesteerd in de samenwerking met Nederlandse en internationale partners. De organisatie van het AEC Pop- en Jazz-platform in het voorjaar bracht 200 Europese professionals van 40 Europese collega-instituten naar Rotterdam. Met de pop-opleidingen in Mannheim, Leeds en Kopenhagen is de samenwerking geïntensiveerd, onder meer door het organiseren van een songwriting-week. En in diverse projecten is samengewerkt met North Sea Jazz Festival, Noorderslag en andere festivals.

Wereldmuziek

De afdeling Wereldmuziek is uniek in de wereld en biedt onderwijs in vijf richtingen: Flamenco, Latin, Tango, Turkse muziek en Indiase muziek. Dit is een belangrijk onderdeel van het internationale profiel van Codarts en het in 2016 verkregen bijzonder kenmerk Muzikale Diversiteit. Naast deze opleiding verzorgt de afdeling Wereldmuziek veel minorvakken voor andere muziekstudenten van Codarts. Elke richting heeft daarnaast een eigen vooropleiding.

Afgelopen jaar is ingezet op docentprofessionalisering. Twee docenten hebben een coachingtraject gevolgd en een aantal docenten is gestart met de Basiskwalificatie Examinering (BKE). Daarnaast zijn vier docenten bezig met een masteropleiding, aansluitend bij de ambities in de prestatieafspraken.

Voor elk van de richtingen binnen Wereldmuziek is het van belang om verbinding te zoeken met de oorspronglanden. Daarom is naast de vele workshops en masterclasses van internationale artiesten ingezet op vaste exchangepartners, bijvoorbeeld UniRio en EMESP in Brazilië en Ege in Izmir, Turkije.

De internationale samenwerking richtte zich afgelopen jaar ook op China met een tweetal werkbezoeken. Het Chinese Xinghai Conservatory of Music heeft Codarts gevraagd om te ondersteunen bij het opzetten van een eigen afdeling wereldmuziek. In december is een Codarts-delegatie met twee latinbands afgereisd naar Guangzhou om bij het Xinghai Conservatory workshops en optredens te verzorgen. Daarnaast zal een Codarts-alumnus voor een jaar aan het Xinghai Conservatory gaan lesgeven.

In 2016 zijn geen grote wijzigingen doorgevoerd binnen Wereldmuziek; de focus lag op het keren van de studentendaling. Zo is een PR-plan opgesteld, geïnvesteerd in de vooropleidingen en gewerkt aan het in kaart brengen van het ecosysteem waarin Wereldmuziek zich begeeft. De kennis en netwerken van de docenten staan hierin centraal. Begin 2017 wordt dit traject afgerond.

Muziektheater

De afdeling Muziektheater leidt vocal performers op die zang, spel en beweging perfect weten te integreren. De opleiding legt veel nadruk op het leren van ambachtelijke vaardigheden in combinatie met het ontwikkelen van een eigen identiteit als artiest. Hiervoor zijn twee afstudeerrichtingen: musicaltheater en muziektheater. In de eenjarige vooropleiding wordt talent gescout en verder ontwikkeld, met een groeiend aantal studenten dat doorstroomt naar de bachelor.

Het visitatiepanel bij de accreditatie in april 2016 was buitengewoon lovend en roemde de afdeling muziektheater als lichtend voorbeeld. Het groeiende aantal aanmeldingen voor de selectie en het gestegen studentenoordeel in de NSE onderschrijven dit.

Het curriculum is op diverse aspecten aangescherpt. Zo is het hoofdvak integratie doorontwikkeld en zijn de minoren vanwege het toch al volle curriculum afgeschaft. Verder is meer aandacht gekomen voor dans met de start van een Topklas Dans in 2016.

Opvallend in 2016 is ook het toenemende aanbod van stageplaatsen. Voor vierdejaarsstudenten kan dit een onderdeel van hun onderwijsprogramma zijn, waarbij ze dan worden begeleid door een zelfgekozen stagebegeleider uit het docententeam. Hierdoor doen ze waardevolle werkervaring op, kunnen ze hun kennis en vaardigheden toetsen aan de praktijk en leggen ze waardevolle contacten. Het werkveld wordt ook naar binnen gehaald: in de laatste twee jaar van de bachelor wordt steeds vaker gewerkt met gastdocenten (choreografen, regisseurs, muzikaal leiders) uit het werkveld.

Docent Muziek

De bacheloropleiding Docent Muziek leidt breed inzetbare muziekdocenten op. Studenten leren hun instrument op het hoogste niveau beheersen en ontwikkelen zich daarnaast tot een effectieve docent met brede vaardigheden. De opleiding verzorgt ook educatieve modules voor andere muziekopleidingen en biedt bij- en nascholingstrajecten voor muziekdocenten. De verbinding met het werkveld staat daarbij centraal, zoals ook blijkt uit de nauwe samenwerking met de Rotterdamse Muziekeducatiecoalitie.

De accreditatie van de opleiding Docent Muziek is positief verlopen, zie ook hiervoor. De visitatiecommissie is positief over de ambities van de opleiding om muziekdocenten en -coaches af te leveren die muzikaal goed zijn onderlegd, zich binnen het beroepenveld kunnen positioneren en in staat zijn een eigen invulling te kunnen geven aan hun muziekpraktijk. De commissie moedigt de opleiding aan om bij de eigen invulling van het nieuwe beroepsprofiel te komen tot een verdere concretisering van het didactisch-pedagogisch perspectief op het vak van muziekdocent, met name als het gaat om de muzikale ontwikkeling van de leerling op de langere termijn. Het opleidingsprofiel wordt verder aangescherpt op basis van het in 2016 door het LKCA ontwikkelde beroepsprofiel.

Een belangrijke ontwikkeling in 2016 was het verder vormgeven van de samenwerking met het Koninklijk Conservatorium in Den Haag. Na de verkenningen in 2015 is het afgelopen jaar hard gewerkt aan de concretisering van deze interfaculteit voor muziekeducatie. Zo is het bestuurlijk besluit genomen tot verregaande samenwerking met behoud van twee locaties en is gestart met het uitwerken van een gezamenlijk curriculum. Het doel is om tot een gezamenlijk "Centre of Knowledge in Music Education" te komen, waarin de opleiding Docent Muziek en de educatie masters vanuit een gezamenlijke visie gaan samenwerken en elkaar kunnen versterken. Dit geeft veel nieuwe mogelijkheden zoals een veel breder expertisegebied, het samenwerken in onderzoek en lectoraten en het aanbieden van lifelong learning-programma's.

Met hogeschool Thomas More is de samenwerking eveneens geïntensiveerd. In september 2016 is met deze onderwijsinstelling een pilot gestart om pabostudenten een leergang muziekonderwijs te bieden. Hierdoor kunnen zij zich specialiseren en certificeren in het verzorgen van muziekonderwijs aan scholieren in het basisonderwijs. Op 8 december bracht Koningin Máxima een bezoek aan dit initiatief. In 2017 wordt deze samenwerking verbreed naar andere organisaties in de Rotterdamse Muziekeducatiecoalitie.

Jaarlijks hoogtepunt is het musicalproject in Theater Zuidplein. Studenten traden op met een zelfgeschreven musical ('Match-Up') voor zo'n 1.500 leerlingen uit het basis- en voortgezet onderwijs. Daarnaast heeft het koor van Docent Muziek samen met het ensemble van Paco Peña opgetreden bij de viering van 10 jaar WMDC. Deze uitvoering van het requiem van Paco Peña krijgt een vervolg op The Big Dag 2017.

Codarts heeft in 2015 een subsidie van SURF gekregen voor het ontwikkelen van digitale muziektheorielessen, zodat deze in combinatie met het traditionele klasleren in blended vorm kunnen worden aangeboden. In 2016 is het eerste materiaal ontwikkeld in de vorm van korte filmpjes en clips. Ook is de Moodle-leeromgeving in gebruik genomen. In dit traject wordt nauw opgetrokken met het lectoraat Blended Learning van Jaco van den Dool.

Master of Music

De masteropleiding muziek biedt studenten van binnen en buiten Codarts ruimte voor muzikale verdieping. In lijn met het Sectorplan Kunstonderwijs groeit het studentenaantal in de master, onder meer door een behoorlijke instroom vanuit de afdeling pop. Studenten kunnen kiezen uit het performersprofiel (voor uitvoerende musici) en het compositieprofiel (voor componisten).

In 2016 is de werkwijze van toetsen en beoordelen verbeterd door te werken met transparantere criteria en opzet van een Vlaams/Nederlandse pool van externe deskundigen. Het aantal

langstudeerders is gehalveerd door intensieve studiebegeleiding, individuele gesprekken en nauwe betrokkenheid van de hoofdvakdocenten .

Het onderzoek heeft een impuls gekregen door de organisatie van het tweedaags Research Festival met tal van presentaties. Ook heeft Codarts nieuwe stappen gezet door als partner aan te sluiten bij de internationale Research Catalogue en de scholing van de onderzoekscoaches. Mede hierdoor is in 2016 een recordaantal studenten cum laude afgestudeerd. Op het landelijke artistic research concours bij Fontys wonnen de Codarts kandidaten de eerste en de derde prijs.

Tot slot stond Codarts in 2016 stevig op de kaart door het hosten van de conferentie van het Nederland-Vlaamse netwerk voor muzikmasters.

3.4 Dans

Dans (uitvoerend)

De opleiding Dans leidt uitvoerende dansers op die dankzij een hoog technisch niveau aan de slag gaan bij tal van dansgezelschappen, eigen gezelschappen opzetten of gaan werken in dansgerelateerde beroepen. Het opdoen van veel podiumervaring is een belangrijk onderdeel van de opleiding.

Voor de bacheloropleiding Dans was 2016 een inspirerend jaar. Speerpunten waren het vergroten van het bereik van de audities, het uitbouwen van de relaties met het werkveld en het verdiepen van het onderwijsprogramma. In september werd de opleiding door de Keuzegids HBO wederom uitgeroepen tot 'topopleiding'.

Om bij de aanname nog scherper te kunnen selecteren op talent, zijn de bestaande banden met vooropleidingen in binnen- en buitenland versterkt en nieuwe initiatieven op dit gebied verder uitgebouwd. Naast onze bestaande auditielocaties in Italië, Spanje, Frankrijk en Polen hebben we dit jaar voor het eerst audities georganiseerd in Portugal en zijn we banden aan het opbouwen met relaties in Kroatië om ook hier in de toekomst audities te kunnen organiseren. Dit alles heeft geresulteerd in een almaar groeiende populatie van auditanten. Daardoor wordt het mogelijk om uit de honderden auditanten een groep van 35 uitermate getalenteerde studenten te selecteren.

De jaarlijkse voorstelling Talent On The Move toerde langs diverse theaters in Nederland en is wederom met veel waardering ontvangen. Ook zijn er voorstellingen gegeven op festivals in Luca, Siedlce en de Biennale Tanzausbildung Köln.

De opleiding heeft deelgenomen aan speciale gelegenheden, waaronder het gala Free To Move van het Prinses Beatrix Spierfonds en het openingsgala van het Holland Dance Festival in aanwezigheid van Prinses Beatrix. Naast de programmering van onze dansvoorstellingen in de Doelen in samenwerking met diverse muziekensembles, heeft de zoektocht naar nieuwe samenwerkingen geresulteerd in de voorstelling Die Sieben Todsünden in samenwerking met het Residentie Orkest.

Onderwijsverdieping heeft plaatsgevonden binnen de verschillende jaargangen. Er is een curriculum ontwikkeld voor artistieke coaching met als doel de zelfsturing te versterken van de student in haar/zijn persoonlijke en artistieke ontwikkeling. Het expliciteren van Artistic research binnen de opleiding heeft geresulteerd in het opnemen van een nieuwe leerlijn Artistic research in het curriculum. In

samenwerking met het netwerk dans is het proces doorlopen van het herijken van het landelijk opleidings-/beroepsprofiel dans.

Ontwikkelingen op het gebied van de duurzame danser zijn de implementatie van de Student Life monitor, het protocol 'Disbalans eten en bewegen' en het uitbreiden van de fysieke screenings.

De stijgende naamsbekendheid door het hoge niveau van de studenten, samen met onze investeringen in het benaderen van buitenlandse stagegezelschappen, werpt zijn vruchten af. De interessante gezelschappen komen naar Codarts op zoek naar stagiair(e)s en afgestudeerden vinden hun weg in het werkveld.

In samenwerking met Fontys Hogeschool voor de Kunsten is een start gemaakt met de joint degree Master in Choreography. Na de positieve uitslag van de macrodoelmatigheidstoets is het traject van de Toets Nieuwe Opleiding zeer succesvol doorlopen. De opleiding zal in 2017 van start gaan.

Docent Dans

De bacheloropleiding Docent Dans leidt breed inzetbare dansdocenten op die hun kunst als een sterk product in de markt weten te zetten: dansdocenten die op basis van hun persoonlijke artistieke identiteit in staat zijn om dans te vertalen naar diverse doelgroepen. De opleiding werkt nauw samen met organisaties op het gebied van sociaal-artistieke dansbeleving (community arts) en heeft een breed netwerk in binnen- en buitenland.

Begin 2016 is samen met alumni en het werkveld gewerkt aan een hernieuwde profielschets voor studenten aan deze opleiding. Deze profielschets is met alle betrokkenen besproken en heeft de herkenbare identiteit van de opleiding versterkt. Zo is meer aandacht gekomen voor het ontwikkelen van een eigen persoonlijkheid als danser, een duidelijk eigen profiel.

Ook is het onderwijs sterker gericht op het benutten van peer review (feedback/feedforward) als instrument. Het benutten van peer review heeft gezorgd voor meer dialoog en een opener leercultuur binnen de opleiding. In 2016 is extra aandacht gegeven aan gedifferentieerd lesgeven en de zelfsturende student. Een onderzoek naar de zelfsturende student loopt en wordt medio 2017 afgerond.

Een belangrijk onderdeel van de opleiding Docent Dans zijn de buitenlandprojecten. In 2016 hebben de derdejaarsstudenten een kinder- en jongerenproductie gemaakt die zij op diverse scholen en in centra voor naschoolse opvang hebben uitgevoerd. Met deze voorstelling zijn de studenten vervolgens naar Kaapstad (Zuid-Afrika) geweest. Ook hebben zij daar een voorstelling gecreëerd met kinderen en jongeren uit townships en volgden zij trainingen aan de Universiteit van Cape Town. Ook hebben studenten een project gedaan in Istanbul (Turkije). De samenwerking met studenten van een ander instituut en uit een andere cultuur geeft een verfrissende kijk op dans, leren en artistieke normen en waarden. In 2017 richten de projecten zich op Nepal en China.

In 2016 is met diverse betrokkenen gesproken over de implementatie van het landelijke lerarenregister. Hoe moet de opleiding haar studenten voorbereiden op registratie in dit register, welke eisen stelt dit aan bij- en nascholing, hoe krijgt dit vorm in alumnibeleid? Dit thema wordt in 2017 verder uitgewerkt.

Tot slot is ook de opleiding Docent Dans door de Keuzegids HBO wederom uitgeroepen tot 'topopleiding'.

DANCE ON, PASS ON, DREAM ON is een driejarig Europees project en samenwerkingsverband van negen dansinstellingen in acht landen gericht op ouderen en dans. Initiatiefnemer en projectleider is Diehl en Ritter in Berlijn. Naast Codarts (als enige onderwijsinstelling) participeren Holland Dance Festival, Belgrade Dance Festival, de Belgische choreograaf Jan Martens, Austrian Festspielhaus St. Pölten, Jus de la Vie uit Zweden, Nomad Dance Academy Slovenië en Sadler's Wells Theatre in Londen.

Het project bestaat uit drie onderdelen:

DANCE ON presenteert modellen voor een duurzame carrière in de dans. Dit betreft onder meer de ontwikkeling van nieuw repertoire door gerenommeerde internationale choreografen voor 40+ dansers, dat internationaal vertoond wordt in theaters en tijdens festivals.

PASS ON richt zich op kennisontwikkeling en -deling op het gebied van dans en ouderen.

DREAM ON nodigt ouderen uit om te blijven bewegen en zich middels dans te uiten. Dit deel van het project betreft community dansprojecten, dans in zorginstellingen en uitwisseling tussen generaties.

Binnen Codarts zijn de Uitvoerende Dans, Docent Dans, Master of Arts Therapies en de lectoraten Performing Arts Medicine en Blended Learning betrokken bij de uitvoering. Ons aandeel omvat meerdere projecten zoals: masterclasses voor studenten en choreografen, de ontwikkeling van een post-graduate en een minor programma, producties met professionele dansers en ouderen in zorginstellingen, de ontwikkeling van een online tool-box voor educatief gebruik, een monitor voor ouderen in de dans, (bijdragen aan) seminars en onderzoek door studenten.

3.5 Circus

Circus is een relatief jonge bacheloropleiding met een breed programma aan circusdisciplines. Kunstvormen als muziek, dans en theater worden geïntegreerd in een curriculum met o.a. acrobatiek, luchtacrobatiek en jongleren. Studenten krijgen hierdoor alle ingrediënten aangeboden om zich te ontwikkelen tot een eigentijdse circusartiest. De vooropleiding circus werkt met instroom op twee niveaus. Jongeren leggen in de vooropleiding een stevige basis voor de bachelor. Deze investering in het instroomniveau is belangrijk om voldoende Nederlands talent te laten doorstromen naar de bacheloropleiding.

In 2016 zijn geen grote veranderingen doorgevoerd in het curriculum, wel is de module professional attitude ingevoerd. Dit helpt studenten bij het ontwikkelen van een professionele houding ter voorbereiding op de beroepspraktijk. Docentontwikkeling kreeg onder meer vorm met een tweetal workshops over feedback geven. Ook is in 2016 veel nadruk gelegd op gezondheid. Studenten hebben deelgenomen aan de Student Life monitor, in nauwe samenwerking met Student Life en het lectoraat Performing Arts Medicine. De resultaten uit deze monitor krijgen gaandeweg een plek in het onderwijsproces om zo de duurzame inzetbaarheid van studenten te vergroten en blessures te voorkomen. Tevens loopt er pilot over voeding aan de hand van een voedingsdagboek.

De samenwerking met het nationale en internationale netwerk is afgelopen jaar verder uitgebouwd. In Den Haag wordt samengewerkt met podia zoals Korzo, in Rotterdam zijn voor het eerst eindexamenvoorstellingen georganiseerd bij het Maaspodium. Internationaal is met de vierdejaarsstudenten een intensief project georganiseerd met FLIC, de circusschool in Turijn. In april

2016 heeft Codarts daarnaast de voorjaarsconferentie georganiseerd van de FEDEC, de Europese federatie van 58 professionele circusopleidingen en koepelorganisaties.

3.6 Master of Arts Therapies

De Master of Arts Therapies biedt een uniek programma dat professionals opleidt tot danstherapeut of muziektherapeut. Beide opleidingsrichtingen zijn sterk gericht op de beroepspraktijk en bevatten een grote onderzoekscomponent. Per september 2016 is een naamswijziging van Master Danstherapie naar Master of Arts Therapies doorgevoerd met het oog op de nieuwe afstudeerrichting muziektherapie.

De opleiding groeit gestaag en heeft inmiddels 40 studenten. Deze groei is deels toe te schrijven aan de nieuwe opleidingsrichting muziektherapie. In 2016 is hard gewerkt aan de realisatie en verdere ontwikkeling van de opleiding: voorlichting, gerichte werving van studenten, het aantrekken van docenten met de juiste expertise, audities en aanscherpingen in het curriculum. Bij danstherapie is vooral de studiedruk aangepakt om het programma beter studeerbaar te maken.

Afgelopen jaar is de onderzoekscomponent verstevigd: de lessen zijn nu vanaf de start van het jaar en met meer regelmaat ingeroosterd. Naast theoretische onderzoekskennis doen studenten vanaf het begin ook praktische onderzoekservaring op. Ook is de koppeling met het werkveld versterkt: studenten moeten al in het eerste jaar zes bezoeken brengen aan ten minste twee instellingen uit de geestelijke gezondheidszorg. De stagemogelijkheden zijn vervroegd naar de eerste helft van het tweede jaar.

Samenwerking en inhoudelijke afstemming op gebied van onderzoek vindt plaats met KenVaK (het lectoraat Kennisontwikkeling Vaktherapieën, een gezamenlijk lectoraat van de Hogescholen Zuyd, HAN, HU en Stenden) en met externe partijen zijn diverse projecten georganiseerd. Zo is Codarts Arts For Health een pilotproject gestart met stichting Movedby over het verwerken van huiselijk geweld en seksueel misbruik. In april 2017 mondt dit uit in een voorstelling.

3.7 Master Kunsteducatie

De tweejarige deeltijdopleiding Master Kunsteducatie bedient een diverse groep studenten die verdieping zoeken in hun werk in de kunstensector. Het zwaartepunt ligt bij het stimuleren van kritisch denkvermogen van studenten, onder meer met een stevige onderzoekscomponent in samenwerking met de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Speerpunt in het afgelopen jaar was de samenwerking met de Hogeschool der Kunsten Den Haag. De Master Kunsteducatie zal onderdeel gaan uitmaken van de op te richten interfaculteit met Den Haag. Gezamenlijk is verkend hoe de educatiemasters vorm kunnen krijgen binnen de interfaculteit, waar zij elkaar kunnen versterken en welke mogelijkheden er zijn om ook op onderzoekvlak intensiever samen te werken. Binnen Codarts is in 2016 opnieuw nauw samengewerkt met het lectoraat Blended Learning, onder meer door masterstudenten te betrekken bij diverse onderzoeken van het lectoraat.

De instroom van studenten is in 2016 gegroeid. Dit gaf ruimte voor het aantrekken van nieuwe docenten: zij zijn onder meer aan de slag gegaan met het aanscherpen van het curriculum. Daarnaast worden binnen de Master Kunsteducatie ook docenten uitgewisseld met de Willem de Kooning Academie.

De masteropleidingen kunsteducatie in Nederland bestonden in 2016 tien jaar. Om die reden is een speciale editie uitgebracht van het tijdschrift Kunstzone en is een gezamenlijke conferentie georganiseerd.

3.8 Student Life

Codarts onderkent het belang van een goede gezondheid en welzijn bij de ontwikkeling en ontplooiing van jonge uitvoerend kunstenaars en docenten, en ziet het als haar verantwoordelijkheid hier in de opleidingen structureel en substantieel aandacht aan te besteden. Daarom biedt Codarts onder de noemer Student Life studenten een professioneel zorg- en begeleidingsprogramma aan dat eraan moet bijdragen dat elke student de juiste informatie, ondersteuning, begeleiding en zorg ontvangt –voor en tijdens de studie – over zaken die met studeren, welzijn en gezondheid te maken hebben. Tot Student Life behoren de volgende voorzieningen: studieloopbaanbegeleiding, Performing Arts Health Centre, decanaat en het international office.

Studieloopbaanbegeleiding (SLB)

Bij Codarts heeft iedere student een studieloopbaanbegeleider (SLB'er). Op dit moment zijn er 34 SLB'ers, verdeeld over alle opleidingen van Codarts. De belangrijkste taken van de SLB'ers zijn het volgen, bewaken en bevorderen van de studievoortgang. Ze hebben zich in 2016 geschoold op het gebied van motivationele gespreksvoering, hebben een drietal intervisiesessies gehad en hebben een training gevolgd over verslavingen door Youz. Specifieke aandacht is gegeven aan de begeleiding van langstudeerders, dit in nauwe samenwerking met de opleidingshoofden.

Performing Arts Health Centre

Het Performing Arts Health Centre is de spil in het ontwikkelen en implementeren van integraal gezondheidsbeleid binnen Codarts. Het kenniscentrum werkt met een vast interdisciplinair team van twee manueel-fysiotherapeuten, een fysiotherapeut, een conditiecoach, een logopedist, een performance coach, een gehoorspecialist en een (sport)diëtist. Het mentoraat van Codarts geeft individuele begeleiding aan studenten met psychische of persoonlijke problemen. Om hun rol te verduidelijken worden mentoren sinds 2016 'mental coaches' genoemd. De belangrijke dwarsverbanden tussen fysieke en mentale gezondheid waren reden om de mental coaches onder te brengen bij het Performing Arts Health Centre. Naast individuele begeleiding verzorgden de mental coaches in 2016 workshops over omgaan met perfectionisme en motivationele gespreksvoering.

Een belangrijke stap in 2016 was de verdere ontwikkeling en implementatie van de Student Life Monitor. Het lectoraat Performing Arts Medicine (PAM) van Janine Stubbe speelt hier een centrale rol in. Het doel van deze monitor is het volgen van de gezondheid van de studenten en het herkennen en voorkomen van fysieke en mentale hulpvragen bij de jonge kunstenaars. In 2016 deden niet alleen de eerstejaars maar ook de tweedejaars studenten van de opleidingen Uitvoerende Dans, Docent Dans, Circus Arts en Muziektheater hieraan mee. Studenten vullen een maandelijkse vragenlijst in en krijgen sinds kort tevens directe feedback op hun antwoorden in hun online persoonlijke profiel. Hierdoor is de gezondheidsmonitor te gebruiken als educatief instrument om studenten te ondersteunen in hun ontwikkeling. Daarnaast wordt de informatie uit deze monitor gebruikt binnen het lectoraat PAM en benut het team van Student Life de monitor bij de begeleiding van studenten en als managementinformatietool.

Door recente innovatieve ontwikkelingen bij Student Life en het lectoraat Performing Arts Medicine voor wat betreft onderzoek, monitoren en begeleiden van de studenten zijn de behoeften en kwaliteitseisen op het gebied van sportmedische screening en follow-up veranderd. In 2016 is daarom een samenwerking aangegaan met een nieuwe sportartsengroep, Sportgeneeskunde Rotterdam (kortweg SGR). Het project Excellence and Wellbeing met de afdeling Klassieke Muziek wordt gecontinueerd in 2017.

Decanaat

Het decanaat biedt advies, informatie en coaching over onderwerpen die samenhangen met de studie(loopbaan). De studentendecaan heeft een onafhankelijke positie en gaat uit van de belangen van de student. In 2016 is specifieke aandacht gegeven aan de financiële positie van studenten, ook in relatie tot de betaalbaarheid van studentenhuysvesting, en is het beleid voor studeren met een functiebeperking verder geïmplementeerd met onder meer drie intervisiebijeenkomsten met studenten.

International office

Het international office ondersteunt internationale studenten bij hun komst naar Codarts en helpt Codarts-studenten die een uitwisseling naar het buitenland willen. Een indruk van de internationale ontwikkelingen is te vinden in hoofdstuk 1.5.

3.9 Examencommissie

Het visitatiepanel voor de accreditatie van de bachelors Muziek en Docent Muziek heeft in zijn beoordelingsrapport geconstateerd dat de examencommissie en toetscommissie *“een proactieve rol vervullen in de waarborging van de kwaliteit van toetsen en beoordelingen. Zij hebben goed voor ogen wat hen te doen staat en weten dit op een bekwame wijze te realiseren.”* De standaarden met betrekking tot toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties zijn voor beide opleidingen beoordeeld met een goed.

Codarts is in 2016 gestart met een BKE-traject voor examinatoren bij de Hogeschool Rotterdam. De examencommissie is tevreden dat met de scholing is begonnen. Wel heeft de examencommissie signalen opgevangen over het stroeve verloop van het traject en deze in het najaar van 2016 met het CvB gedeeld. Een aantal mensen, onder wie de voorzitter van de examencommissie, volgt sinds het najaar 2016 het BKE-traject bij het Koninklijk Conservatorium Den Haag, zodat de trajecten met elkaar vergeleken kunnen worden en indien gewenst de BKE-scholing kan worden aangepast.

In februari is de examencommissie voorlopig akkoord gegaan met de voorgestelde programma's voor de Double Degrees. Daarbij is wel gesteld dat meer informatie nodig was om definitieve goedkeuring te kunnen verlenen. Dit proces was weerbarstiger dan voorzien, waardoor de definitieve goedkeuring van de programma's na de start van het schooljaar 2016-2017 heeft plaatsgevonden.

Eind april 2016 werd de examencommissie betrokken bij de voorbereiding op de 'toets nieuwe opleiding' van de nieuwe joint degree master Choreografie met Fontys. De examencommissie heeft in samenwerking met leden van de examencommissie van Fontys advies gegeven over onder andere de OER. Eind november is de toets nieuwe opleiding positief verlopen. De vicevoorzitter van de examencommissie zal structureel aansluiten bij de kamer Dans van de examencommissie van Fontys.

In 2016 zijn de eerste contacten gelegd tussen de examencommissies van Codarts, ArtEZ en de HKU. Deze zullen leiden tot een gezamenlijke deskundigheidsbevorderingsdag in 2017 en zijn mogelijk een aanzet tot een netwerk van examencommissies in de kunsten.

De huidige facilitering van uren voor de examencommissieleden is gebaseerd op de taken en werkwijze van de examencommissie in 2014. De leden van de kamer Performing/Educatie worden hiermee voldoende gefaciliteerd, maar voor de leden van de kamer Muziek en de vicevoorzitter is gebleken dat de toegekende uren niet overeenkomen met de werkelijke urenbelasting. De voorzitter van de examencommissie heeft sinds september 2016 al meer uren toegewezen gekregen.

De toetscommissie heeft in 2016 onder andere kennismakingsgesprekken gevoerd met de opleidingshoofden, een review gedaan van scripties van de afdelingen Klassieke Muziek, Circus Arts en Docent Dans, de modulebeschrijvingen steekproefsgewijs doorgelicht en de toetsplannen voor 2016-2017 gescreend. Daarnaast heeft de toetscommissie de examencommissie van advies voorzien wanneer daar aanleiding toe was.

Een uitgebreid overzicht van de werkzaamheden van de examencommissie en de toetscommissie is te lezen in het jaarverslag 2015-2016 (dit is op te vragen bij de secretaris van de examencommissie).

4/ Codarts Research

4.1 De onderzoeksagenda

Onderzoek draagt bij aan de artistieke ontwikkeling van studenten, innovatie van het kunstonderwijs en vernieuwing van het werkveld. Codarts heeft de overtuiging dat de kunstpraktijk behoefte heeft aan gevalideerde kennis en dat deze mede ontwikkeld wordt binnen de onderzoeksactiviteiten van kunstvakhogescholen.

Onderzoek aan Codarts vindt in alle geledingen en opleidingen plaats: door de lectoren en de leden van hun kenniskring, door promovendi, als leeronderzoek in de masteropleidingen en in de bacheloropleidingen waar studenten de basis leggen voor het doen van onderzoek. Studenten in de bachelor en de master besteden een deel van hun onderwijstijd aan het leren van onderzoeksvaardigheden en het doen van onderzoek. Daarmee zorgen we voor een duidelijke verbinding tussen onderwijs en onderzoek.

De onderzoeksagenda van Codarts bestaat uit drie programmalijnen en een vierde is in voorbereiding:

- *Excellence and Wellbeing*. In deze programmalijn vindt onderzoek plaats dat de kennis vergroot over de fysieke, sociale en emotionele factoren die podiumprestaties beïnvloeden. De vergaarde kennis biedt podiumkunstenaars handvatten om hun artistieke prestaties te verbeteren.
- *Performing Practice*. Deze programmalijn gaat over de actuele beroepspraktijk en hoe deze er op de langere termijn uit zou moeten of kunnen zien, inspeland op het sterk veranderde werkveld.
- *Innovation in Education*. In deze programmalijn worden thema's onderzocht die betrekking hebben op specifieke vormen van kennisoverdracht, op de toegankelijkheid van het kunstonderwijs en op het mobiliseren van jong talent.

Daarnaast is in voorbereiding:

- *Cultural diversity*. Deze programmalijn is in voorbereiding. Codarts zoekt aansluiting bij het lectoraat culturele diversiteit van de Willem de Kooning Academie. Dit lectoraat beschouwt Rotterdam als een grote, cultureel diverse stad. Door deze diversiteit komen onze studenten in aanraking met alle mogelijke stijlen en culturen. Zij weten hun horizon te verbreden en nieuwe verbindingen te leggen die hen verrijken als kunstenaar en als mens.

Vanuit een onderwijsperspectief zorgt het onderzoek in de eerste programmalijn ervoor dat de afgestudeerden voldoende kennis hebben verworven om hun eigen fysieke en mentale belastbaarheid goed in te kunnen schatten. Het onderzoek in de tweede programmalijn zorgt dat zij vanuit verschillende invalshoeken de artistieke inhoud van hun eigen presentaties en die van anderen kunnen beschouwen. Het onderzoek in de derde programmalijn draagt eraan bij dat de toegankelijkheid van de opleidingen, de doorstroom en de didactiek optimaal georganiseerd zijn. En het onderzoek in de vierde programmalijn zal deze kennis verdiepen in het licht van de culturele diversiteit binnen en buiten Codarts.

4.2 De lectoraten

Lectoraat Performing Arts Medicine

Inhoudelijke focus

Het ontwikkelen van vaardigheden door studenten om hun loopbaan in de kunsten mentaal en fysiek gezond te doorlopen, is een van de doelstellingen van het Instellingsplan 2017-2022. Het lectoraat onder leiding van Janine Stubbe genereert bruikbare kennis die zowel de huidige prestaties van studenten positief beïnvloedt als een duurzame, gezonde vakbeoefening mogelijk maakt. De kennis die hier wordt ontwikkeld is dan ook van belang voor zowel de onderwijs- als de beroepspraktijk.

Screening, monitoring en interventie vormen de bouwstenen van het lectoraat en leiden tot de volgende producten en projectresultaten:

- *Student Life Monitor*: dit is een online registratiesysteem en dossier dat gegevens over de *screening*, mentale en fysieke gezondheid en consultregistratie per student op een overzichtelijke wijze weergeeft;
- *screeningstool*: dit is een verzameling van testen die bij de start van het studiejaar afgenomen kan worden om te bepalen welke studenten 'at risk' zijn voor het krijgen van fysieke en of mentale problemen. Dit is ook inzetbaar bij professionele gezelschappen en orkesten;
- *interventies* die ingezet kunnen worden om de podiumprestaties van studenten en professionele podiumkunstenaars te optimaliseren en blessures en/of mentale problemen te voorkomen.

Voortgang in 2016

- Het databestand is uitgebreid met informatie uit structurele vragenlijsten onder studenten dans, muziektheater en circus, zie ook Student Life Monitor in hoofdstuk 3. In 2016 is dit instrument doorontwikkeld, zijn nieuwe testen toegevoegd en zijn de uitkomsten actiever benut in het onderwijs.
- Het project Fit to Perform draait om uitbreiding van de monitor naar de professionele danswereld. Hiervoor is in 2016 een subsidie toegewezen van 600.000 euro in de komende vier jaar. De kennis die het lectoraat oplevert, wordt momenteel in de beroepspraktijk gedeeld en geïmplementeerd door Het Nationale Ballet en Scapino Ballet.
- In 2016 is het project Muziek als medicijn gestart met Codarts, Erasmus MC en het Rotterdams Philharmonisch Orkest.
- Twee papers 'submitted' in een internationaal tijdschrift.
- Tien presentaties op congressen en bijeenkomsten.

Lectoraat Performance Practice

Inhoudelijke focus

De wereld van de klassieke muziek is sterk in verandering en vraagt om innovaties in de beroepspraktijk. Het lectoraat van Micha Hamel doet onderzoek naar nieuwe richtinggevende concepten voor de concertpraktijk. Hiervoor hanteert het twee werkvormen: proefopstellingen van nieuwe configuraties tussen inhoud, uitvoerders en publiek alsmede workshops waarin met studenten naar nieuwe mogelijkheden voor de concertpraktijk werd gezocht. Vooral de doorvertaling binnen het onderwijs vraagt om nieuwe stappen.

De lector heeft door middel van interviews met interne stakeholders een plan van aanpak voor een nieuw curriculum Klassieke Muziek geschreven. Nieuwe elementen voor het curriculum Klassieke Muziek zijn onder andere reflectie op de context van de opleiding en het beroep en de persoonlijke ontwikkeling van de student in relatie tot die context. Het te implementeren curriculum omvat een tweetal nieuwe lijnen. De eerste lijn zet in op een betekenisvolle verbinding tussen de eigen motivaties en de uiteindelijke werkpraktijk. Binnen deze lijn komen vakken als kunstfilosofie, muzieksociologie en -psychologie en ondernemersvaardigheden aan de orde. De tweede lijn is gericht op de competenties die nodig zijn om als artistiek zelfstandig uitvoerend kunstenaar te kunnen opereren. Dit betreft vaardigheden als improvisatie, theatraliteit, interdisciplinair denken en werken en het gebruik van nieuwe media.

Voortgang in 2016

- Publicatie 'Speelruimte voor klassieke muziek in de 21e eeuw', op 1 februari 2016.
- Ontwikkelen nieuwe module Artistieke zeggingskracht.
- Onderzoek naar de publieke waarde van kunst, in samenwerking met EUR, WDKA en TUD.
- Subsidieaanvraag voor SIA geschreven in 2016, oordeel en uitvoering in 2017.
- Tien presentaties op congressen en bijeenkomsten.

Lectoraat Blended Learning

Inhoudelijke focus

Het lectoraat van Jaco van den Dool onderzoekt de manier waarop studenten gebruikmaken van digitale leermiddelen, hoe ze daarvan leren en wat ze daarvan leren. Blended learning, in alle verschijningsvormen, is van toenemend belang. Speerpunt voor het lectoraat is het onderzoeken hoe studenten studeren en het verbeteren van het artistieke leerproces door middel van digitale leermiddelen.

De volgende zes onderzoeksprojecten zijn in uitvoering:

- *feedback-onderzoek*: het lectoraat ontwikkelde de digitale *feedback-tool Pitch* (met een subsidie van Surf in 2015) waarvan de bruikbaarheid in het artistieke leerproces middels *casestudies* in kaart wordt gebracht;
- *digitale leeromgeving-onderzoek*: onderzoek naar en ontwikkeling van een digitale leeromgeving die het artistieke leerproces kan verrijken;
- *embodied learning-onderzoek*: de ontwikkeling van een *tool* om *blended learning* meer zintuiglijk ('lichamelijk') te maken;
- *Hammond casestudy*: ontwikkelen van een curriculum Hammond orgel waarin, gebruikmakend van digitale leermiddelen, het eigenaarschap van de student centraal staat;
- *Motionbank* dansproject: met een Europese subsidie onderzoekt het lectoraat hoe een annotatietool het dansonderwijs kan ondersteunen en gebruikt kan worden in verschillende (beroeps)contexten;
- *Robotics en kunst*: door middel van een samenwerkingsverband met de Willem de Kooning Academie, EUC, TU en Codarts als penvoerder vraagt het consortium een SIA-subsidie aan om kunst en robotica bij elkaar te brengen in een onderwijsproject. Het doel is een robot te ontwikkelen op het snijvlak van de uitvoerende kunst, wetenschap, techniek en gedrag.

Voortgang in 2016

- Start en ontwikkeling van de vijf grote onderzoeksprojecten (feedback-onderzoek, *embodied learning*-onderzoek, digitale leeromgeving-onderzoek, Hammond casestudie, Motionbank dansproject), in mei 2017 worden de eerste resultaten verwacht.
- De kennis die het lectoraat oplevert wordt in de beroepspraktijk geïmplementeerd door MKB-partner The Patching Zone (consortiumpartner voor het Kiem project), door publicaties in onder andere EduLearn, Texas University Press en presentaties in binnen- en buitenland op onderwijsconferenties en aan universiteiten.
- Onderzoek naar de keuze van een Electronische Leeromgeving bij Codarts.
- Zeven presentaties bij congressen en bijeenkomsten.

4.3 RASL

Het Rotterdam Arts & Sciences Lab (RASL) bundelt onderzoeksactiviteiten van Codarts, de Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR) en de Willem de Kooning Academie (WDKA, onderdeel van de Hogeschool Rotterdam). Het doel van RASL is het bevorderen van kennisuitwisseling en het inzetten van kunst als de bron van innovatie ten gunste van veranderende artistieke beroepspraktijken en politieke, maatschappelijke, economische en culturele vraagstukken. Dat zijn stuk voor stuk uitdagingen die vragen om een interdisciplinaire aanpak en het combineren van perspectieven uit de wetenschap en de kunsten. Met RASL hebben drie instellingen de krachten gebundeld om studenten te faciliteren, innovatieve onderwijsvormen te ontwikkelen en multidisciplinair onderzoek te bevorderen. Ook onderdeel van RASL is het in 2016 gestarte Double Degree-programma (zie hoofdstuk 3).

Eind 2015 is het samenwerkingsverband RASL opgericht en in 2016 is het voortvarend gestart. In september 2016 is de eerste lichting van de Double Degree-studenten begonnen met 15 studenten. Zij hebben zich ingeschreven voor dit specifieke programma en volgen een geïntegreerd artistiek en wetenschappelijk studieprogramma. In voorgaande maanden is het programma ontwikkeld en is de organisatie ingericht. Ondanks de korte voorbereidingstijd en de verschillende werkwijzen van de drie instellingen (met betrekking tot bijvoorbeeld aanmelding, inschrijving en roostering) is dit goed verlopen. OCW ondersteunt dit programma en heeft hiervoor extra financiële middelen beschikbaar gesteld. Er is een start gemaakt met het opstellen van een gemeenschappelijke onderzoeksagenda en onderzoekers van de instellingen zijn samengebracht in een platform. Inmiddels zijn ook de eerste aanvragen voor onderzoeksubsidies opgesteld. Er is veel belangstelling voor deze bijzondere samenwerking tussen drie instituten die o.a. af te lezen is aan het feit dat er diverse lezingen op (landelijke) conferenties gegeven zijn.

4.4 Onderzoek in het onderwijs

Onderzoek in de bacheloropleidingen

In de studierichtingen muziek ontwikkelen studenten hun onderzoeksvaardigheden op drie gebieden: het ambachtelijke, het kunstenaar-/docentschap en de professionele attitude. Een goed voorbeeld is de studierichting Muziektheater waar deze gebieden uitgewerkt zijn in een doorlopende leerlijn over vier jaar. Onderdeel hiervan vormen POP's, reflectieverslagen, pitches, digitale portfolio's, oriëntatie door voorstellingbezoek en een gefundeerde profielkeuze. Binnen het programma van de overige studierichtingen wordt eveneens gewerkt aan de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden. De scriptie vormt tenslotte voor alle studenten de geïntegreerde toets op onderzoekskompetenties.

Onderzoek is in de curricula van de bacheloropleidingen dus duidelijk aanwezig. Bij de bacheloropleiding Muziek is in 2016 besloten de curricula vanaf het studiejaar 2018-2019 te herzien. Onder leiding van lector Micha Hamel is een grotere groep bezig om een curriculum Klassieke Muziek te ontwerpen met specifieke leerlijnen op het gebied van zowel onderzoek als ondernemerschap. Deze vernieuwde leerlijn begint met een oriëntatie op de praktijk en reflectie op het eigen kunstenaarschap (kennis verwerven). In jaar 4 zal deze leerlijn vooral gericht zijn op ondernemerschap (kennis toepassen) en zo een natuurlijke brug vormen naar de beroepspraktijk. Beoogde invoering bij de studierichting Klassieke Muziek is het studiejaar 2018-2019.

Onderzoek in de masteropleidingen

Studenten van de vier masteropleidingen die Codarts aanbiedt (Master of Music, Master of Education in Arts, Master of Arts Therapies en Master Choreografie), verrichten in het kader van hun studie een leeronderzoek dat uitmondt in een masterthesis. De masteropleidingen dragen op deze wijze niet alleen bij aan de vakinhoudelijke kennis, maar versterken tevens de reflectieve vermogens van de student waardoor deze straks significant kan bijdragen aan de ontwikkeling van de beroepspraktijk waarvan hij/zij onderdeel gaat uitmaken. Waar mogelijk nemen masterstudenten in het kader van hun leeronderzoek deel aan lectoraatsactiviteiten. Zie ook hoofdstuk 3 voor de ontwikkelingen in 2016.

Minoren en onderzoek

Om de nieuwsgierigheid van en verdiepings- en verbredingsmogelijkheden voor bachelorstudenten muziek te stimuleren wordt aan derde- en vierdejaarsstudenten een groot aantal minoren aangeboden. Met ingang van 2016 biedt Codarts een verdiepende minor onderzoek van 6 ECTS aan, waarin wordt ingegaan op kwalitatieve en kwantitatieve onderzoeksmethoden alsmede mengvormen van beide. De focus ligt daarbij op practice-led research, onderzoek dat dicht tegen de eigen praktijk aanligt. Ook diverse andere minoren raken aan het (artistieke) onderzoek. Een minor als Informed Musicianship en de minor Ondernemerschap zijn daarvan goede voorbeelden. De vormgeving van genoemde minoren sluit goed aan op de manier waarop in de Master of Music door studenten onderzoek wordt gedaan.

De Master of Music biedt haar studenten binnen de vrije ruimte in het curriculum tevens de mogelijkheid om aan te sluiten bij minoren van de Erasmus Universiteit. Dat geeft mogelijkheden op tal van vlakken waarop Codarts in het aanbod zelf niet voorziet. Voorbeelden hiervan zijn specifieke modules kwantitatieve technieken van onderzoek, waaronder het gebruik van SPSS.

4.5 Research Office

Onderzoek binnen Codarts wordt ondersteund door het in 2015 ingestelde Research Office. Dit verricht taken op het gebied van de uitvoering, kwaliteitszorg, financiën, personeel en communicatie van het onderzoek en verzamelt en verspreidt kennis ten behoeve van de innovatie van de beroepspraktijk en het onderwijs. Onderdeel daarvan is het versterken van de onderzoekscompetenties van docenten en studenten. Ook worden onderzoekers ondersteund bij fondsenwerving, publicaties en kwaliteitsbewaking.

Kwaliteitszorg onderzoek

In 2015 is de kwaliteitszorg van het onderzoek van Codarts voorwaardelijk gevalideerd. De Validatiecommissie Kwaliteitszorg Onderzoek (VKO) heeft een groot aantal aanbevelingen gedaan die vervolgens ter hand zijn genomen. In overleg met de Vereniging Hogescholen is gekozen voor een

hervalidatie in 2017, waarbij naast de verbeteringen van de kwaliteitszorg ook de inhoud van het onderzoek wordt betrokken.

Activiteiten in 2016 richtten zich conform de VKO-aanbevelingen op het verbeteren van de samenhang tussen beleidsplannen en uitvoeringsplannen en het vergroten van de samenhang in onderzoeksbeleid en kwaliteitszorg. Het Research Office speelt hier een belangrijke rol in.

Onderzoek is daarnaast beter ingebed in de curricula door het concretiseren van de beroepsrol onderzoeker, zoals de onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden.

Netwerken

Codarts neemt deel aan het Hogescholen Onderzoeksnetwork (HON) en aan het platform lectoren KUO. Het HON stimuleert de kennisuitwisseling tussen de hogescholen over praktijkgericht onderzoek en fungeert als klankbord voor de Strategische Werkgroep Onderzoek van de Vereniging Hogescholen. Het platform lectoren KUO brengt vertegenwoordigers van de kunstvakhogescholen bijeen om kennis uit te wisselen over kennisvalorisatie, benchmarking, verbinding onderwijsonderzoek en lectoraten. Codarts is verder aangesloten bij de Association Européenne des Conservatoires (AEC), de Fedec en de European League of Institutes for the Arts (ELIA), organisaties waarbinnen ook veel wordt gesproken over onderzoek in de kunsten.

Speerpunten in 2016

Afgelopen jaar is het kwaliteitszorgsysteem onderzoek doorontwikkeld en opnieuw beschreven. Het Research Office is verder ingericht en heeft geholpen bij diverse succesvolle subsidieaanvragen. Ook is aangesloten bij de Research Catalogue voor het dissemineren van onderzoeksresultaten en is in maart 2016 de onderzoekstweedaagse georganiseerd.

Er is actiever ingezet op promotieonderwijs: elf medewerkers hebben hun promotie afgerond (waarvan één in het jaar 2016), acht zijn met een promotie bezig en drie promotietrajecten zijn in voorbereiding. Hiervoor is een overeenkomst gesloten met de Erasmus Graduate School of Social Sciences and the Humanities. Het innovatiefonds heeft gezelschap gekregen van het onderzoeksfonds, waarmee jaarlijks budget wordt vrijgemaakt voor vernieuwende initiatieven op onderzoeksvlak. In 2016 zijn zeven projecten gehonoreerd.

Tot slot is ook in de landelijke netwerken veel gebeurd op onderzoeksvlak, zoals de rol van kunsten binnen de Nationale Wetenschapsagenda en de gezamenlijke onderzoeksagenda van het sectorplan KUO-next. En niet te vergeten: de Rotterdamse samenwerking in RASL.

4.6 Kengetallen onderzoek, indicatoren BKO

Monitor onderzoek					
1. Budget					
	2012	2013	2014	2015	2016
1. Eerste geldstroom (rijksbijdrage)	505.975	493.181	494.000	499.272	528.750
2. Tweede geldstroom (nationale subsidies Raak)	0	0	10.000	45.700	36.305
3. Derde geldstroom	0	0	0	0	29.200
4. Internationale subsidies	0	0	0	0	15.000
5. Revenuen boeken en publicaties			4.656		3.690
Totaal	505.975	493.181	508.656	544.972	612.945
2. Omvang					
	2012	2013	2014	2015	2016
	aantal (fte)	aantal (fte)	aantal (fte)	aantal (fte)	aantal (fte)
1 Lector(en)	3 (1,5)	3 (1,5)	2 (1,1)	3 (1,4)	3
1a gepromoveerd	0	0	1	1	1
2 Docenten en Onderzoekers *	21 (1,8)	21 (1,8)	21 (1,8)	40 (8)	94 (18,8)
2a gepromoveerd	2	2	3	9	10
3 Promovendi				5	8
4. Ondersteuning			2	3	3
3. Producten					
	2012	2013	2014	2015	2016
Kennisontwikkeling	0	0	0		1
Beroepspraktijk en maatschappij	5	2	8	19	26
Onderwijs en professionalisering*					28%
Totaal	5	2	8	19	27
4. Gebruik en waardering*					
					2016
<i>Beroepspraktijk en maatschappij</i>					
G1. Aantal organisaties betrokken bij lectoraat					21
E1. Percentage toegekende subsidieaanvragen					75%
<i>Onderwijs en professionalisering</i>					
G2. Percentage actieve betrokkenheid in curriculum					28%
E2. Algemeen oordeel studenttevredenheid over de verworven wetenschappelijke vaardigheden/praktijkgericht onderzoek binnen de opleiding			3,5		3,6
E3. Mijn collega's en ik maken gebruik van kennis lectoraat (eens, geheel mee eens)			29%		30%
<i>Kennisontwikkeling</i>					
G3. Aantal publicaties					27
E4. Recensies en interviews					11
E5. Aantal 'submitted' artikelen internationaal vaktijdschrift					2

* Een toelichting op de indicatoren is opgenomen in bijlage 4

5/Faciliteren en faciliteiten

5.1 Huisvesting en IT

Een succesvolle hogeschool kan niet zonder passende voorzieningen. De huisvesting op Kruisplein, WMDC en Fenixloods II is in 2016 op diverse punten onder handen genomen. Het grootste project is de lopende nieuwbouw voor Circus: in 2016 zijn hier intensieve gesprekken over gevoerd met alle betrokken partijen. Daarnaast is Codarts verschillende opties aan het onderzoeken om het ruimtegebrek op Kruisplein en WMDC aan te pakken. Doordat nog geen zekerheid is over deze opties is besloten het cateringcontract met Sodexo een jaar te verlengen en de Europese aanbesteding in 2017 te doen.

ICT speelt een steeds belangrijkere rol binnen Codarts en de voorzieningen worden hierop aangepast. De modernisering van het draadloos netwerk op het WMDC eind 2015 werpt haar vruchten af: het afgelopen jaar is geen enkele klacht meer ontvangen. In 2016 is het netwerk op Kruisplein doorgelicht; komend jaar wordt dit vernieuwd. De verbeterde IT-faciliteiten moeten ook het aantal printopdrachten terugdringen. In december is het printerpark vernieuwd en een 'follow-me printstelsel' ingevoerd: dit geeft inzicht in het printgebruik en hierdoor wordt het mogelijk om te sturen op 15% reductie per jaar.

In 2016 is ook een slag gemaakt met het Energy Efficiency Plan (EEP) en het Meerjarig Onderhoudsplan (MOP). Na enige vertraging in het uitzetten van opdrachten is afgelopen jaar een eindsprint gemaakt met het onderhoud van liften en roltrappen, de toiletten, schilderwerk, vervanging van vloeren en het repareren van de verwarming op Fenix. Op Kruisplein is de halogeenverlichting grotendeels vervangen door LED.

5.2 Communicatie en PR

Communicatie & PR

De afdeling Communicatie & PR is verantwoordelijk voor de externe communicatie van de hogeschool. De afdeling onderhoudt namens het College van Bestuur en het management van de bachelor-, master-, en vooropleidingen en de Havo/vwo voor Muziek en Dans contact met de media, verzorgt de (online) publicaties en activiteiten in het kader van studentenwerving en beheert de website www.codarts.nl en de social-mediakanalen. De afdeling richt zich daarnaast op publiekswerving voor Codarts-voorstellingen.

In 2016 stonden de werkzaamheden van de afdeling in het teken van onder meer het ontwikkelen van het Corporate Magazine, de implementatie van het customer relationship management (CRM), de eindexamencampagne Codarts Festival en het toevoegen van nieuwe functionaliteiten op de website.

Corporate Magazine

Met de introductie van de aangescherpte huisstijl is ook door het CvB en het management de wens uitgesproken om een corporate uiting te ontwikkelen. Het doel van deze corporate uiting is het versterken van het imago van de hogeschool. De strategie die we daarvoor toepassen is het vertellen van verhalen van studenten, docenten en alumni. Samen met huisstijlbureau Fabrique is gewerkt aan het ontwikkelen van een presentatiemap (geschenk) met daarin een magazine (verhalen). Voor de

content worden de interviews van de website gebruikt en aangevuld met informatie over de hogeschool. Het Corporate Magazine (onderdeel interviews) komt jaarlijks uit.

CRM

Public Relations (PR) is het streven naar optimale en structurele relaties met de doelgroepen. De hogeschool heeft als wens beter te communiceren met haar doelgroepen. Daar is een goed werkend CRM voor nodig. In 2015 is het projectplan opgesteld door de communicatieafdeling en de managementassistenten. In 2016 is het project uitgerold. Dat houdt in dat het CRM is ingericht, bestanden zijn omgezet in het Exceltemplate, managementassistenten een training hebben gehad en de eerste content live is. CRM is een ongoing project waar alle afdelingen in moeten investeren. In 2017 zal dit project worden voortgezet.

Website

Blogfunctie

De website is eind 2014 gelanceerd. Jaarlijks bekijkt de communicatieafdeling met het CvB, management en de studenten of de website actueel is en wat we kunnen verbeteren. Aan het oorspronkelijke doel studentenwerving is in 2016 het doel corporate imago versterking toegevoegd. Uit dit doel is de nieuwspagina ontstaan. Op de nieuwspagina vertellen we de verhalen achter de schermen. De content wordt niet alleen door de communicatieafdeling gemaakt. Docenten van Student Life leveren artikelen over gezondheid en voeding, alumni schrijven columns en studenten maken rapportages. Via social media trekken we bezoekers naar de nieuwspagina.

Tweetaligheid

Tijdens de evaluatie is ook naar voren gekomen dat de functionaliteit taal niet goed werkte. De website is omgezet naar complete tweetaligheid. Dit houdt in dat we twee websites beheren (NL en ENG). Voor de webredacteur is dit meer werk en de kosten zijn hoger in verband met vertalingen, maar voor de bezoeker is het gebruiksvriendelijker. Bovendien past dit bij het taalbeleid van Codarts.

Menu en video

Samen met de afdeling Student Life en de onderwijsafdelingen is een nieuwe invulling gegeven aan de menubalk van de onderwijspagina's. Stad en faciliteiten zijn vervangen door alumni en praktische informatie. Alumni bevat een pagina met video's van oud-studenten. Praktische informatie bevat alle relevante informatie omtrent aanmelden bij een hogeschool en informatie over Student Life. Doel is potentiële studenten beter te informeren. Daarnaast maken we meer gebruik van video, onder andere in de inspiratiebalk, om een beter beeld van de hogeschool te scheppen.

Migratie Havo/vwo voor Muziek en Dans

De Havo/vwo voor Muziek en Dans heeft een eigen identiteit en daarom ook een eigen website. Een van de communicatiedoelstellingen, geformuleerd in het HMD-overleg, is om Codarts en de HMD dichter bij elkaar te brengen in de communicatie. Om deze doelstelling te realiseren is in 2016 een aantal acties uitgevoerd. De HMD gaat gebruik maken van de huisstijltemplates van Codarts, ze wordt meer betrokken bij evenementen (bijv. Open Dag en Open Nacht) en de content van de website www.hmd.nl wordt gemigreerd naar www.codarts.nl. Dit alles zorgt voor een eenduidige communicatie onder de vlag van Codarts.

Codarts Festival

Jaarlijks vinden ongeveer 100 Codarts-eindexamenvoorstellingen plaats. Deze hadden voorheen een eigen communicatie uiting. In 2016 heeft de communicatieafdeling samen met het CvB en Codarts Agency een pilot opgezet waarbij we alle eindexamens communiceren onder één noemer, namelijk Codarts Festival. Studenten kregen de mogelijkheid een foto aan te leveren die vervolgens in de communicatiemiddelen werd verwerkt. Op 200 plaatsen hingen 80 unieke posters met beeldmateriaal van studenten, 4 JC Decaux digitaleabri's met gifjes en de evenementen hadden alle een Facebookpagina. Het doel van de campagne was niet alleen zichtbaarheid van Codarts en haar studenten. Door het bundelen van de communicatiemiddelen en communiceren onder één noemer kunnen we effectiever te werk gaan, meer aandacht voor muziek (individueel) genereren en publiek doorverwijzen.

In 2017 zal de afdeling zich aan de hand van de acht pijlers van het instellingsplan verder inzetten voor de studenten- en publiekswerving. Belangrijke voorbeelden zijn implementatie van de middelen en huisstijl bij medewerkers, interne communicatie, videomateriaal ontwikkelen en analyses.

5.3 The Agency

Bij de Codarts Agency kunnen studenten van Codarts geboekt worden voor een evenement. Sommige opdrachten komen tot stand in overleg met de opleidingshoofden, bij andere opdrachten fungeert de Agency als schakel tussen student en opdrachtgever.

In 2016 is een external relations medewerker aangesteld. Naast het aansturen van het Agency heeft deze de verantwoordelijkheid om tot samenwerking te komen met tal van Rotterdamse partners. Zo is een begin gemaakt met een maandelijks lunchconcert bij de diverse bedrijven rondom het Centraal Station van Rotterdam in samenwerking met Music Matters, de Doelen en Rotterdam Central District. Ook de samenwerking met de Stichting Vrienden van Codarts is dit jaar gestart. Zo kunnen dwarsverbanden worden gelegd tussen het bedrijfsleven en het ondersteunen van studenten.

Enkele in het oog springende Codarts-brede optredens dit jaar waren de inzet van een veertigtal studenten bij het 50-jarig jubileum van de Doelen en de diverse optredens tijdens congresdagen bij het EU-voorzitterschap in Amsterdam en Rotterdam. We zijn een graag geziene act bij het ministerie van OCW, bijvoorbeeld bij het jaarlijkse Cultuur in Beeld, een congres voor het landelijke culturele veld. De Dag van de Romantische Muziek, een openluchtevent in Het Park, wordt traditiegetrouw geprogrammeerd met klassieke-muziekstudentes, dit jaar door Codarts aangevuld met een podiumpresentator.

Er wordt intensief samengewerkt met de musea in de stad. Al enkele jaren op rij begeleidt een strijkkwartet de Hobokenlezing van het Natuurkundig Museum, daarnaast verzorgden studenten openingen bij de Kunsthal en Museum Boijmans Van Beuningen. De designbeurs in de SS Rotterdam mocht rekenen op een keur aan jazzoptredens. Voor de gemeente wordt naast het jaarlijkse kerstdiner ook de 4 mei-herdenking in de Laurenskerk verzorgd door een van onze muziekafdelingen.

De samenwerking met de Erasmus Universiteit is geïntensiveerd, onder andere bij de opening van het academisch jaar, de talentweek gekoppeld aan de Mandeville-lezing en bij de uitreiking van de kerstpakketten. Codarts is telkens present met op maat gesneden optredens.

6/De kwaliteit verzekerd

6.1 Kwaliteitszorgsysteem

Codarts wil constant, planmatig en systematisch werken aan verbetering: van het onderwijs, de onderwijsorganisatie en -administratie, de begeleiding van alsmede informatievoorziening aan en communicatie met studenten, de bedrijfsvoering, enz. Hierbij willen we, in overleg met alle betrokkenen, een steeds hoger niveau realiseren en dit ook adequaat borgen. We willen een op kwaliteitsverbetering gerichte cultuur, waarin opleidingen/studierichtingen en afdelingen hun verantwoordelijkheid voelen en nemen (eigenaarschap) nadrukkelijk stimuleren: kwaliteitszorg is immers van iedereen.

De PDCA¹-cyclus die Codarts hanteert, met als beleidsmatig referentiekader het instellingsplan, bestaat in de kern uit:

- de jaarlijkse kaderbrief Financiën en Kwaliteitszorg, waarin het CvB een aantal richtlijnen voor het betreffende studiejaar geeft;
- activiteitenoverzichten per opleiding/afdeling, waarin activiteiten worden opgenomen die voortvloeien uit het instellingsplan en verbetermaatregelen op grond van evaluatieresultaten². De plannen voor het betreffende studiejaar worden daarnaast ook in een gezamenlijke bijeenkomst van management en medewerkers gepresenteerd;
- stoplichtenrapportages om gedurende het jaar de stand van zaken aan te geven opdat tussentijdse voortgangsbewaking en desgewenst bestuurlijke bijsturing plaats kan vinden;
- aan het einde van het studiejaar vindt wederom een gezamenlijke bijeenkomst plaats waarin de bereikte resultaten worden besproken.

In 2016 heeft Codarts, mede op basis van bijeenkomsten met alle geledingen van de organisatie, de hoofdlijnen voor een nieuw instellingsplan 2017-2022 opgesteld. De nadere uitwerking zal gebeuren op een manier die dit instellingsplan beter dan voorheen geschikt maakt om als basis voor ons kwaliteitszorgsysteem te dienen: concrete doelstellingen en te bereiken resultaten, daartoe te verrichten activiteiten en kpi's die het geheel waar mogelijk meetbaar en volgbaar maken.

Naast de activiteitenoverzichten/stoplichtenrapportages worden diverse evaluatievormen en andere kwaliteitszorginstrumenten gebruikt om de tevredenheid van betrokkenen te meten en/of te toetsen of de geformuleerde doelen worden gerealiseerd:

- onderwijzevaluaties met behulp van het digitale systeem EvaSys en volgens een in beginsel vaste systematiek met vragen over een semester en een aantal modules met bijbehorende docenten. Deze evaluaties worden centraal uitgevoerd, op basis van door de opleidingen opgestelde evaluatieagenda's;
- de Nationale Studenten Enquête (NSE) waar Codarts om het jaar aan meedoet;

¹ Plan – Do – Check – Act

² uiteraard zonder daarbij de actualiteit uit het oog te verliezen: de wereld om ons heen is constant in beweging

- eveneens tweejaarlijks een medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) waarbij aansluiting is gezocht bij een hiervoor op landelijk niveau ontwikkeld instrument (Integron, in samenwerking met Zestor) dat benchmarking mogelijk maakt;
- evaluatie van specifieke activiteiten, onderwijsprojecten en/of organisatieonderdelen en werkprocessen in de vorm van een interne audit of met behulp van EvaSys;
- de HBO Kunstenmonitor waaraan Codarts elk jaar en voor alle opleidingen meedoet;
- jaarlijks een inventarisatie en analyse van de studieuitval en redenen daarvoor;
- participatie in U-multirank: een instrument voor internationale vergelijking van instellingen voor hoger en wetenschappelijk onderwijs (nu nog alleen op instellingsniveau, in de toekomst wellicht ook op het niveau van de opleidingen).

Maatregelen tot verbetering die uit dergelijke evaluaties voortvloeien, worden vervolgens zo veel mogelijk in de reguliere cyclus van activiteitenoverzichten en stoplichtenrapportages opgenomen.

6.2 Resultaten

In 2016 stonden naast de reguliere PDCA-cyclus de volgende onderwerpen centraal:

- Nationale Studenten Enquête 2016 (NSE);
- Accreditaties bachelor Muziek en bachelor Docent Muziek. Hierop is in hoofdstuk 3 al ingegaan, net als op de succesvol doorlopen Toets Nieuwe Opleiding voor de joint degree master Choreografie;
- (Onderwijs)evaluaties met behulp van EvaSys;
- Studieuitval;
- Medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO) 2016.

Nationale Studenten Enquête 2016

In de eerste maanden van 2016 heeft Codarts meegedaan aan de NSE. Door de inzet van vele betrokkenen is Codarts-breed een respons gerealiseerd van 51,7%: beduidend hoger dan in 2014 (36,8%) en tevens ruim boven het landelijk gemiddelde (42,8%). De positieve uitschieter was de opleiding Docent Dans met een nog niet eerder vertoonde respons van 80%.

De studenten van Codarts beoordeelden hun 'studie in het algemeen' met een 3,97 (op een vijfpuntschaal) en de 'algemene sfeer op de opleiding' met een 4,28. Ook op het niveau van de verschillende thema's waren de resultaten bemoedigend: over vrijwel de hele linie boven het landelijk gemiddelde en op bijna alle thema's beter dan in 2014. Uitzondering waren de studieroosters, waar de studenten bij Codarts gemiddeld minder tevreden over waren.

Tussen de diverse opleidingen zijn – soms aanzienlijke – verschillen te zien in gemiddelde scores en thema's die wel of juist niet goed worden beoordeeld, maar ook waar het gaat om de ontwikkeling ten opzichte van de vorige NSE. Ook vanwege deze verschillen heeft de verdere bespreking van de NSE-resultaten met onder meer de studentenpanels en vertaling daarvan in verbetermaatregelen die in de activiteitenoverzichten worden opgenomen decentraal plaatsgevonden.

Dankzij de uitstekende NSE-resultaten en de positieve resultaten van de laatste accreditatie hebben de opleidingen Dans en Docent Dans in de in oktober 2016 verschenen Keuzegids HBO wederom het predicaat 'topopleiding' gekregen.

EvaSys: (onderwijs)evaluaties

Via EvaSys heeft ook in 2016 een groot aantal (onderwijs)evaluaties plaatsgevonden:

- evaluatie van de projectweek Klassieke Muziek;
- voor het eerst is ook het onderwijs aan de Havo/vwo voor Muziek en Dans geëvalueerd: voor de zomer nog op beperkte schaal (muziekonderwijs bovenbouw), aan het eind van het jaar over de volle breedte (muziek en dans, alle jaren en vakken);
- onderzoek onder de hoofdvakdocenten Klassieke Muziek naar hun oordeel over het theorieonderwijs;
- een enquête op verzoek van het lectoraat Blended Learning onder studenten en docenten om hun gebruik van en ervaring met digitale middelen/werkvormen in kaart te brengen en wensen en behoefte aan scholing hieromtrent te inventariseren;
- 56 onderwijsevaluaties, waarvan 47 semesterevaluaties volgens de standaard systematiek (een aantal vragen over het betreffende semester als geheel plus vaste vragen over één of meerdere modules en bijbehorende docenten) en 9 evaluaties van een specifiek project, vak of aspect van de betreffende opleiding met een geheel of gedeeltelijk daarop toegesneden vragenlijst. De respons bij de onderwijsevaluaties varieerde van 10 tot en met 70 procent (met een ongewogen gemiddelde van ruim 39 procent).

De resultaten van deze evaluaties, uiteraard uiteenlopend maar zonder uitzondering uiterst informatief en bruikbaar, zijn teruggekoppeld naar de betreffende doelgroep (korte versie) en de verantwoordelijke hoofden (volledige versie) alsmede besproken in de studentenpanels en met de betrokken docenten. Na afsluiting van alle onderwijsevaluaties is daarnaast op hoofdlijnen (gemiddelde scores per opleiding voor wat betreft semester-, module- en docentvragen, met specifieke aandacht voor toetsing & beoordeling) gerapporteerd aan het overleg tussen CvB en de onderwijsclusters Muziek en Performing Arts.

Waar nodig zijn verbetermaatregelen in gang gezet, variërend van een andere keuze van gastdocenten en inhoudelijke aanpassing van programmaonderdelen of toetspraktijk tot het verbeteren/vervroegen van de informatievoorziening over bijvoorbeeld projectweken.

Studieuitval

Eén van de onderwerpen die structureel in het overleg tussen opleidingen en CvB aan de orde komen, is studierendement en studieuitval. Wat betreft dit laatste wordt sinds 2013 met behulp van diverse bronnen (registratie gesprekken door de decaan, informatie uit StudieLink en informatie vanuit de opleidingen) in beeld gebracht om welke redenen³ studenten met hun studie stoppen. Dit levert een goed inzicht op en maakt een zowel kwantitatieve als kwalitatieve vergelijking van jaar op jaar mogelijk. De belangrijkste oorzaken bleken in 2016⁴ gelegen te zijn in een verkeerde studiekeuze, onvoldoende studieresultaten/BSA en gezondheid (fysiek en/of mentaal). Procentueel is de studieuitval afgenomen tot 9% (na drie jaar op een niveau van 9,7%), met daarvan 46% in het eerste jaar van de bachelor.

Medewerkerstevredenheidsonderzoek 2016

Eind 2016 heeft voor de derde keer een MTO volgens de systematiek van Integron/Zestor plaatsgevonden. Door de methodiek waarbij zowel de tevredenheid over de onderscheiden

³ onderverdeeld in 7 hoofdcategorieën

⁴ d.w.z. studiestakers tijdens of na het studiejaar 2015-2016

succesgebieden als het belang dat medewerkers daaraan hechten wordt gemeten, ontstaat per onderdeel van de organisatie en per type functie een goed inzicht in de te stellen prioriteiten en het verbeterpotentieel. De respons was 52%: meer dan in 2014 (45%), maar wel flink minder dan het HBO-gemiddelde (71%).

Vlak voor de jaarwisseling zijn de eerste resultaten van het MTO beschikbaar gekomen. Codarts-breed lag de gemiddelde tevredenheidsscore op een 7,4 (rapportcijfer): beter dan in het MTO 2014 (7,1), beter dan het HBO-gemiddelde (7,1) en eveneens beter dan het gemiddelde van de in de benchmark opgenomen kunstvakopleidingen (7,1).

De grootste vooruitgang ten opzichte van twee jaar geleden is zichtbaar op de tevredenheid over de kwaliteit van de samenwerking tussen onderwijsgevend en ondersteunend personeel, de mogelijkheid om ervaren werkdruk met de leidinggevende te bespreken en de rol van het College van Bestuur. In z'n algemeenheid onderscheidt Codarts zich in positieve zin van de benchmark waar het gaat om het oordeel over opleidingsmanagement/afdelingsleiding en werkdruk.

De medewerkers van Codarts zijn gemiddeld het meest tevreden over vrijheid, afwisseling en plezier in het werk en vertrouwen en toegankelijkheid van de leidinggevende (scores van 8 en hoger). Ook over het onderwijsprogramma is men tevreden (en dan vooral over de inhoud van de opleidingen). Minder tevreden zijn de medewerkers over gebouwen en werkplekken en over de samenwerking tussen de afdelingen.

De thema's die de medewerkers gemiddeld het belangrijkste vinden zijn de kwaliteits- en studentgerichtheid van de hogeschool, de inhoud van de opleidingen en het plezier in het werk. Begin 2017 worden de Codartsbrede resultaten nader geanalyseerd en vertaald in rapportages per onderdeel, op basis waarvan leidinggevend en op het niveau van de afdelingen en opleidingen het gesprek met hun medewerkers kunnen aangaan om in overleg tot verdere verbeteringen te komen.

7/Organisatie en bestuur

7.1 Bestuur

Het College van Bestuur (CvB), bestaande uit Wilma Franchimon (voorzitter) en Samuel Wuersten (lid), is verantwoordelijk voor de realisatie van de strategie en doelstellingen van Codarts. Dit geeft zij vorm binnen de door de wet en de branchecode gestelde kaders. Het CvB stelt het instellingsplan met instemming van de MR voor een periode van zes jaar vast en van daaruit de kaders waarbinnen de opleidingen en de ondersteunende diensten hun beleid voeren.

Ieder jaar leggen het CvB en het management afspraken vast over gewenste resultaten in de kaderbrief en de jaarplannen van de verschillende eenheden. Op basis van de afdelingsjaarverslagen en tussentijdse voortgangsbesprekingen wordt de voortgang op inhoudelijk en financieel gebied bewaakt en worden afspraken gemaakt voor het komende jaar. Per kwartaal wordt een financiële voortgangsrapportage gemaakt en als vast onderdeel van de jaaragenda ter beoordeling voorgelegd aan de Raad van Toezicht. Daarnaast worden alle jaarplannen van de afdelingen en de MR tijdens een openbare bijeenkomst bij de start van het collegejaar gepresenteerd en aan het eind van het collegejaar geëvalueerd. Op deze manier beoogt het CvB het resultaatgericht werken en circulair denken te stimuleren. Daarnaast biedt deze werkwijze de verschillende afdelingen een grotere mate van vrijheid om binnen de kaders zelf te bepalen hoe zij de afgesproken resultaten bereiken.

Het CvB heeft naast deze interne rol ook de belangrijke taak om Codarts extern te vertegenwoordigen. Het gaat daarbij om talrijke overleggremia in Rotterdam, Nederland en internationaal. Het gaat bijvoorbeeld om de Rotterdamse Sectortafel-HO, de VH, het culturele werkveld, het landelijk overleg van alle kunsthogescholen en de Europese organisaties ELIA en AEC. Dit stelt Codarts in staat om vooruit te lopen op nieuwe ontwikkelingen en hier optimaal gebruik van te maken.

Het CvB vergadert wekelijks. In 2016 waren er onderwerpen die extra aandacht vroegen, zoals het instellingsplan, de prestatieafspraken, de vervolgagenda op het sectorplan kunstonderwijs, de accreditatie van Muziek en Docent Muziek, de ontwikkeling van RASL en het Double Degree-programma, de joint master Choreografie met Fontys, ontwikkeling van Research, de interfaculteit voor muzikeducatie met het Koninklijk Conservatorium en de vernieuwing van de elektronische leeromgeving. Daarnaast heeft het CvB de werkwijze om eigenaarschap binnen de organisatie te stimuleren met korte lijnen naar het CvB. In een driewekelijkse cyclus vergadert het CvB met alle afdelingen, zodat deze teams directe input kunnen geven en ook onderling afstemmen.

CvB	Wilma Franchimon (voorzitter CvB, 1 fte)	Samuel Wuersten (lid CvB, 0.6 fte)
Portefeuilleverdeling	<ul style="list-style-type: none">• Algemene zaken• Onderwijs & Onderzoek• Personeel & Organisatie• Financiële zaken• Onderwijsadministratie• Gebouwen en Facilitaire Zaken	<ul style="list-style-type: none">• Communicatie & PR• Student Life• Fondsen en sponsorwerving• The Agency

Gezamenlijk	o Aansturing onderwijsclusters en internationalisering	
Nevenfuncties	o Bestuurslid Rotterdamse Salon	o Algemeen directeur Holland Dance Festival
	o Raad van Advies Prinsenkwartier Delft	o Voorzitter Kylián Foundation, Den Haag
	o Raad van Toezicht Rotterdam Ingenieurs op Zuid	o Artistiek adviseur Zurich University of the Arts

Bezoldiging bestuur

De voorzitter van het College van Bestuur (CvB) is aangesteld per augustus 2014 voor een eerste termijn van vier jaar voor 1,0 fte. De vergoeding voor Wilma Franchimon bedroeg in 2016 € 135.220. Het lid van het CvB is als zodanig aangesteld per 1 oktober 2009 en is in vaste dienst voor 0,6 fte. De vergoeding voor Samuel Wuersten bedroeg in 2016 € 74.641.

De bezoldiging van het bestuur ligt onder het niveau dat volgens de WNT maximaal mag worden uitgekeerd. Voor Codarts ligt dit maximum, op basis van 9 complexiteitspunten, op € 140.000,-.

Declaraties bestuur

De leden van het bestuur maken zakelijke kosten bij de uitoefening van hun functie. Deze kosten kunnen zij declareren volgens de richtlijn declaraties. De declaraties zijn ingedeeld in vier categorieën:

1. Representatiekosten. Deze kosten hangen samen met het representeren van de hogeschool bij verschillende gelegenheden binnen en buiten werktijd. Hieronder vallen werklunches en diners met relaties van de hogeschool of met medewerkers, alsook presentjes en andere representatieve uitgaven. Wanneer leden van het CvB aanwezig zijn in grotere gezelschappen van medewerkers van de hogeschool, wordt van hen verwacht dat zij de rekening betalen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de dinerkosten voor een overleg met een groep docenten.
2. Reis- en verblijfkosten binnenland. In deze categorie zijn alle reis- en verblijfkosten in het binnenland opgenomen.
3. Reis- en verblijfkosten buitenland. In deze categorie zijn alle reis- en verblijfkosten in het buitenland opgenomen.
4. Overige kosten. Hieronder zijn onkosten opgenomen die niet tot representatie of reis- en verblijfkosten behoren.

Overzicht verantwoording bestuurskosten en declaraties					
Bestuurskosten die voor vergoeding in aanmerking komen en in het jaarverslag worden verantwoord					
		W. Franchimon	S. Wuersten	CvB gezamenlijk	Totaal
1	Reiskosten binnenland	€ 1.997,-	€ 426,-	€ 0,-	€ 2.423,-
2	Reiskosten buitenland	€ 2.369,-	€ 372,-	€ 0,-	€ 2.741,-
3	Representatie	€ 5.143,-	€ 1.110,-	€ 180,-	€ 6.434,-
4	Overige kosten	€ 824,-	€ 2.812,-	€ 86,-	€ 3.722,-
5	Totaal	€ 10.334,-	€ 4.721,-	€ 266,-	€ 15.320,-

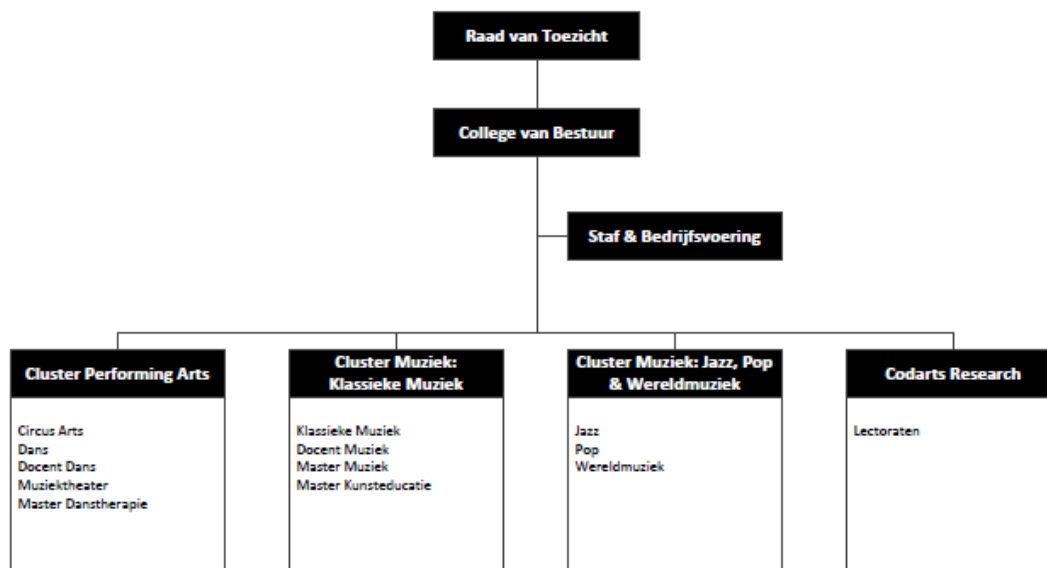
7.2 Horizontale en verticale verantwoording

Codarts is een hogeschool met korte lijnen en een platte organisatiestructuur. Horizontale dialoog met alle docenten, studenten en medewerkers zit in ons DNA. Onder horizontale verantwoording wordt de verantwoording verstaan richting medewerkers en studenten – onder andere tot uiting komend in structureel intern overleg met studentenpanels, algemene personeelsvergaderingen, de wettelijke inspraakorganen zoals de opleidingscommissies en de medezeggenschapsraad – , het werkveld, georganiseerde beroepsgroepen, (lokale) overheden en andere stakeholders.

Instellingsbreed krijgt dit vorm door een actieve medezeggenschapsraad en tal van discussiebijeenkomsten met geïnteresseerden, bijvoorbeeld bij de totstandkoming van het nieuwe instellingsplan. Dit geeft focus aan onze plannen, maar zorgt ook voor een breed draagvlak en een geïnformeerde organisatie. Strategische projecten, zoals de ICT-vernieuwing binnen STOOM, de curriculumwijzigingen, accreditaties en vele andere, worden uitgevoerd door projectgroepen met een brede samenstelling. Ook binnen afdelingen wordt deze dialoog actief georganiseerd, bijvoorbeeld dankzij de studentenpanels en opleidingscommissies.

In de verticale verantwoording geeft Codarts uitvoering aan de regelingen die door het ministerie van OCW zijn vastgesteld. De jaarverslaggeving, prestatieafspraken en de afspraken met OCW in het kader van het Sectorplan KUO zijn hier goede voorbeelden van. Intern is de verticale verantwoording geregeld door middel van de Raad van Toezicht (RvT), die toeziet op het handelen van het CvB. De raad concentreert zich op de realisatie van de doelstellingen van de hogeschool, de strategie en daaruit voortvloeiende resultaatontwikkeling alsmede de financiële situatie van Codarts. De RvT hanteert de branchecode hbo als kader voor zijn handelen en onderschrijft de principes die daarvoor gelden. De raad heeft een onafhankelijke positie. De voorzitter van de RvT ontving een vergoeding van € 3.114,- (waarvan € 114,- betrekking had op 2015), de leden ontvingen een vergoeding van € 2.500,-. Hierover is tevens btw in rekening gebracht. De vergoedingen liggen onder het toegestane WNT-maximum van respectievelijk € 21.000,- (voorzitter) en € 14.000,- (lid).

Het CvB verklaart dat er geen sprake is van tegenstrijdige belangen volgens de daarvoor geldende criteria opgenomen in de 'Branchecode goed bestuur hogescholen oktober 2013' (artikel II.4.1 t/m II.2.3).

7.3 Notitie Helderheid

Notitie Helderheid

In de notitie Helderheid en de aanvulling daarop van het ministerie van OCW is een aantal zaken expliciet aan de orde gesteld waaraan in het jaarverslag aandacht besteed dient te worden. Het betreft:

1. het uitbesteden van onderwijs;
2. investeren van publieke middelen in private scholen;
3. het verlenen van vrijstellingen;
4. bekostiging van buitenlandse studenten;
5. collegegeld niet betaald door deelnemer zelf;
6. studenten volgen modules van opleidingen;
7. de student volgt een andere opleiding dan waarvoor hij is ingeschreven;
8. bekostiging van maatwerktrajecten;
9. bekostiging van het kunstonderwijs.

Ad.1. De hogeschool besteedt geen onderwijs uit.

Ad.2. Codarts besteedt geen onderdelen van onderwijsprogramma's van in het CROHO geregistreerde opleidingen uit aan een private organisatie dan wel aan andere bekostigde instellingen. Codarts heeft als uitgangspunt contractonderwijs kostenneutraal te realiseren en die onderdelen waarvoor dit niet lukt geen doorgang te laten vinden.

Ad.3. De examencommissie heeft in 2016 86 vrijstellingsverzoeken behandeld. De hogeschool verleent alleen vrijstellingen op individuele basis vanwege elders verworven competenties.

Ad.4. Studenten van buiten de EU betalen een instellingscollegegeld en komen niet voor bekostiging in aanmerking.

Ad.5. In sommige gevallen wordt het collegegeld door derden betaald. Dit kan alleen door middel van het afgeven van een machtiging.

Ad.6. Indien studenten modules volgen, worden zij beschouwd als contractstudenten en ontvangen zij een certificaat na afronding van de module.

Ad.7. Studenten volgen de opleiding waarvoor zij zijn ingeschreven.

Ad.8. Codarts levert geen maatwerktrajecten voor bedrijven of publieke organisaties.

Ad.9. De bekostiging van Codarts wordt deels gebaseerd op het aantal studenten van het studiejaar t-2, met andere woorden het aantal studenten tijdens het studiejaar twee jaar vóór het huidige studiejaar. Indien studenten bij meer dan één instelling ingeschreven staan, worden zij slechts bij één instelling bekostigd; de hogeschool ziet hier nauwgezet op toe en overlegt in deze gevallen met de desbetreffende instelling waar de student voor bekostiging in aanmerking komt.

7.4 Verslag van de Raad van Toezicht

Werkwijze

De Raad van Toezicht (RvT) vindt het belangrijk om betrokken te zijn bij de hogeschool. De leden bezoeken daarom regelmatig voorstellingen en bijzondere gelegenheden om de sfeer en de vitaliteit van de instelling te proeven en voeling te houden met medewerkers en studenten.

De RvT hanteert een jaaragenda waarin de voor de RvT van belang zijnde agendapunten vanuit haar wettelijke taakstelling en de controle op de naleving en handhaving van de branchecode op vaste momenten geagendeerd worden. De RvT kwam in 2016 viermaal voor regulier overleg bijeen met het College van Bestuur (CvB). Belangrijke agendapunten waren: de financiële situatie, risicoanalyses en de beheersmaatregelen, kaderbrief en begroting, prestatieafspraken, kwaliteitszorgsystematiek en accreditatie, onderwijskwaliteit, onderwijsinhoudelijke ontwikkelingen, strategische allianties, onderzoek, de lectoraten, het naleven van de branchecode en het functioneren van de RvT zelf. De RvT vergaderde in 2016 eenmaal met de Medezeggenschapsraad (MR) zonder de aanwezigheid van het CvB. Onderwerp van gesprek was de wijze waarop aan medezeggenschap vorm werd gegeven. De RvT heeft geen aanleiding gezien tot een wijziging van de samenstelling en portefeuillevindeling van het CvB, noch in de wijziging van het bestuurs- en beheersreglement.

Thema's

In het voorjaar waren, naast de standaard agendapunten, de samenstelling van de RvT, de bezoldiging van het CvB, de bezoldiging van de RvT zelf en de accreditatie van de bacheloropleidingen Muziek en Docent Muziek onderwerp van gesprek. De RvT gaf zijn goedkeuring aan het Bestuursverslag 2015 inclusief de continuïteitsparagraaf en de bijbehorende jaarrekening 2015. De RvT sprak daarnaast met de externe accountant naar aanleiding van de interim controle en het accountantsverslag. Belangrijke financiële issues waren de frauderisicoanalyse en de aan de hand daarvan de op te stellen beheersmaatregelen. De risico's zijn ondertussen door het CvB in kaart gebracht. De Raad adviseerde het CvB naast de controlerende taken die door het hoofd financiën worden uitgevoerd, gebruik te gaan maken van een interne controller, die in 2016 zijn werkzaamheden is gestart. Verder waren aanbestedingen en inschattingrisico's onderwerp van gesprek. Ten slotte keurde de RvT de kaderbrief en de begroting voor het kalenderjaar 2017 goed, waarin de voorinvesteringen ten behoeve van het verhogen van de onderwijskwaliteit zijn meegenomen die Codarts wordt geacht te doen in het kader van sectorafspraken met OCW.

In het najaar is gesproken met het CvB en de coördinator kwaliteitszorg over de resultaten van de Nationale Studente Enquête (NSE) en naar aanleiding daarvan de voornemens van het CvB ter verbetering van het onderwijs. De algemene tevredenheid is de afgelopen jaren gestaag gegroeid van 3.2 naar 3.7 in september 2016. Desalniettemin moeten er op onderdelen verbeteracties worden ondernomen, bijvoorbeeld op het gebied van planning en roostering bij de muziekopleidingen. De RvT sprak zijn waardering uit over de ondernemingszin van de onderwijsinstelling, de hoeveelheid aan en de kwaliteit van de activiteiten die Codarts onderneemt. De RvT sprak zijn zorg uit over de discontinuïteit bij de MR en de gevolgen voor de medezeggenschap. Het CvB heeft ingezet op een professionalisering van de medezeggenschap, onder andere door de inzet van professionele ambtelijke ondersteuning voor de MR en een herijking van het MR-reglement.

Het hoofd strategische bedrijfsvoering presenteerde samen met het CvB de plannen met betrekking tot de strategische alliantie met de Erasmus Universiteit Rotterdam en de Hogeschool Rotterdam (Willem de Kooning Academie) in het kader van RASL met betrekking tot het double degree-programma, de ontwikkelingen in de samenwerking met Fontys Hogeschool voor de Kunsten op het gebied van een joint degree Choreografie en de ontwikkelingen op het gebied van onderzoek en de lectoraten. Verder is gesproken met het hoofd van de facilitaire dienst over diverse facilitaire onderwerpen.

Last but not least keurde de Raad het Instellingsplan 2017-2023 goed. Het instellingsplan is vormgegeven in een plan op hoofdlijnen waaraan per jaar nadere uitwerking aan zal worden gegeven op een concrete en meetbare wijze. Met deze werkwijze wil het CvB efficiënt inspelen op tussentijdse maatschappelijke en culturele ontwikkelingen. Het instellingsplan op hoofdlijnen is conform het karakter van de organisatie eigenzinnig vormgegeven in een leporello: drukwerk dat in meerdere slagen zig-zag is gevouwen om de relatie tussen de geschetste hoofdlijnen te accentueren.

Samenstelling RvT

In 2016 is de samenstelling van de RvT ongewijzigd gebleven. Naar aanleiding van het recht op voordracht vanuit de MR is de werving van een vijfde lid ingezet. Met instemming van de MR is hiertoe een profiel en een protocol met betrekking tot voordracht en selectie opgesteld. In december vonden de sollicitatiegesprekken met een selectie uit de voorgedragen kandidaten plaats, waarna mevrouw drs. Els van der Plas is aangenomen als vijfde lid van de RvT. Haar benoeming zal per september 2017 ingaan.

Mevrouw drs. Els van der Plas is kunsthistorica en werkzaam als directeur/bestuurder van de Nationale Opera & Ballet. Daarvoor richtte zij onder andere de Gate Foundation op ter stimulering van interculturele uitwisseling op het gebied van moderne en hedendaagse beeldende kunst, gaf leiding aan het Prins Claus Fonds (zij was oprichter-directeur) en aan Premisela, Nederlands Instituut voor Design en Mode. Zij was lid van de Raad van Toezicht van enkele culturele instellingen waaronder het stedelijk Museum Amsterdam en is lid van het Comité van Aanbeveling van het Holland Dance Festival.

De RvT verklaart dat de leden van de RvT onafhankelijk zijn volgens de daarvoor geldende criteria opgenomen in de 'Branchecode goed bestuur hogescholen oktober 2013' (artikel III.4.2) en dat er geen sprake is van tegenstrijdige belangen in het kader van zijn toezichthoudende rol.

Leden en Commissies RvT

De leden van de Raad zijn:

- Laurens de Graaf, lid

- Sijbolt Noorda, voorzitter
- Gerry Oosterbaan, lid
- Rudi Wester, lid
- Vacature te vervullen door mevrouw drs. Els van der Plas per september 2017

Commissie financiën

- Sijbolt Noorda, voorzitter
- Gerry Oosterbaan, lid

Remuneratiecommissie

- Sijbolt Noorda, voorzitter
- Laurens de Graaf, lid

Evaluatiecommissie

- Sijbolt Noorda, voorzitter
- Rudi Wester, lid

7.5 Verslag van de Medezeggenschapsraad

Ook in 2016 heeft de MR zich ingezet om de medezeggenschap constructief vorm te geven: meedenken, meepraten, meedoen. Er waren de jaarlijks terugkerende onderwerpen waaronder de kaderbrief, de begroting, het onderwijs- en examenreglement en de jaarplanning. De MR bestudeerde conceptversies, overlegde intern en met betrokken medewerkers en bracht adviezen uit over – of stemde in met – de betreffende documenten. Verder waren er andere belangrijke zaken die om aandacht vroegen. De MR heeft zich in 2016 actief met onder meer de volgende onderwerpen beziggehouden:

Aannamebeleid: Implementatie

Nadat in 2015 de spelregels rond het aannamebeleid duidelijk werden, hield de MR in 2016 vinger aan de pols om mede zorg te dragen voor de implementatie van de eerder vastgestelde regels.

Ambtelijk secretaris van start

Met het beschikbaar stellen aan de MR van een ambtelijk secretaris in de persoon van Katrien Hugenholz, ging een langgekoesterde wens van de MR in vervulling. De kennis en kunde van Katrien maakte het mogelijk om een aantal zaken professioneler aan te pakken, waardoor de MR-leden zich nog meer op de inhoud van de MR-projecten konden richten.

Archivering: Ontwerp en in gebruik name digitaal MR Archief

Nadat de MR constateerde dat er geen centraal digitaal MR-archief bestond, werd een archiveringsproject gestart. Na een eerste fase van oriëntatie is een archiefstructuur ontworpen, werd specialistisch advies ingewonnen en scholing gevolgd, waarna het digitale MR-archief een feit was. Aan het eind van het jaar is het in gebruik genomen. Tijdens MR-overleg worden agenda en stukken direct vanuit het archief op een monitor geprojecteerd. Ook kunnen de MR-leden alle stukken rechtstreeks vanuit het archief downloaden ter voorbereiding op menings- en besluitvorming.

Beleid en begroting

Met grote voldoening constateert de MR dat dit jaar de informatie rond alle aspecten van beleid en begroting voor het eerst geheel naar wens van de MR werd verstrekt en toegelicht. Heldere kwartaalrapportages, de op verzoek van de MR al vóór het zomerreces verstrekte beleidsnota de Kaderbrief, en de agendering van beleid en financiën op iedere overlegvergadering van de MR met het College van Bestuur (CvB), maakte dat de MR gedurende het hele jaar mee kon denken en kon reageren op de wijze waarop vastgesteld beleid financieel werd geborgd. Dit alles maakte het mogelijk dat de MR uitstekend geïnformeerd instemde met de hoofdlijnen van de begroting 2017 met betrekking tot de beoogde verdeling van de middelen over de beleidsterreinen Onderwijs, Onderzoek, Huisvesting en beheer, en Investerings en personeel.

Cum laude-regeling

Na een gedetailleerd initiatiefadvies vanuit de studentengeleding van de MR, werd eind 2016 ingestemd met de eerste Codarts cum laude-regeling.

Damgelden (Decentrale Arbeidsvoorwaardenmiddelen)

Samen met de vakbonden werkte de MR mee aan het (alsnog) besteden van de middelen die beschikbaar zijn vanuit de decentrale arbeidsvoorwaarden. Resultaat is dat in 2017 de Rotterdampas beschikbaar zal komen voor het personeel.

Herziening reglementen

De herziening van het MR-reglement (niet te verwarren met het MR-huishoudelijk reglement) was een van de meer tijdrovende projecten van 2016. Uitputtend en gedetailleerd overleg met het CvB, de bestuurssecretaris, de bestuursadviseur en de Raad van Toezicht (RvT), heeft uiteindelijk geleid tot een geheel nieuw MR-reglement, dat in het verlengde van de wet de randvoorwaarden aangeeft waarbinnen de MR-leden het MR-werk vorm kunnen geven. Het nieuwe MR-reglement werd eind 2016 vastgesteld. Voor 2017 staan de herziening van het MR-huishoudelijk reglement en van de MR-bevoegdhedenlijst op het programma.

Instellingsplan

De MR is door het CvB nauw betrokken bij de totstandkoming van de hoofdlijnen van het nieuwe instellingsplan. MR-leden inventariseerden de instellingsplannen van vergelijkbare organisaties en leverden input voor de inhoud. Uiteindelijk werd unaniem ingestemd met het 'Ieporello', zoals de publicatie van de hoofdlijnen van het plan is gaan heten.

Kaderbrief

Zie bij Beleid en begroting.

Onderwijs- en examenregeling (OER)

De MR stemde in met de OER 2016-2017.

Organogram – Functiegebouw – Taakstellingen

Hoewel de MR dit onderwerp in 2016 tot speerpunt verklaarde, zal vanwege het verlengen van het project dat tot nieuwe functiewaarderingen moet leiden, ook 2017 in het teken staan van het verkrijgen van informatie over de organisatiestructuur (Organogram en Functiegebouw) en de taakstellingen per functie. Het is het CvB niet gelukt om – zoals eerder toegezegd – de plannen vóór de zomer van 2016

aan de MR voor te leggen. De MR constateerde in 2015 al een groeiende behoefte aan duidelijk overzicht en inzicht op deze punten.

Overlegstructuur MR met opleidingscommissies

Vanuit de MR ontstond behoefte tot structureel contact met de opleidingscommissies, zeker op dossiers waarover beide fora zich moeten uitspreken. Dit contact is in 2016 nog onvoldoende tot stand gekomen en zal in 2017, met ondersteuning door de ambtelijk secretaris, verder worden vormgegeven.

Scholing MR

De MR heeft in verband met verschillende dossiers scholing gevolgd. Meestal volgde alleen de dossierhouder specifieke scholing/voorlichting. Het bleek moeilijk om de gehele MR voor scholing bijeen te roepen. Daartoe zal in 2017 de algemene scholing van de MR een vaste plaats in de jaaragenda krijgen.

Verkiezingen nieuwe MR

Omdat het nieuwe MR-reglement de spelregels rond MR-verkiezingen vermeldt, én omdat de MR met het CvB van mening was dat de komende MR-verkiezingen voor het eerst digitaal en volgens het nieuwe reglement moesten worden georganiseerd, kon pas na vaststelling van het nieuwe reglement overgegaan worden tot het vaststellen van een verkiezingsdatum. Meteen aansluitend aan de vaststelling van het reglement zijn de verkiezingen voor de komende zittingsperiode van de MR georganiseerd met een iets verlengde aanloop, waardoor de verkiezingen begin 2017 hun beslag zullen krijgen.

Voordracht kandidaten voor vacature Raad van Toezicht

De MR kon kort na de zomer de RVT feliciteren met de toetreding van mevrouw Els van der Plas, directeur Nationale Opera en Ballet. De MR is van mening in haar een droomkandidaat te hebben voorgedragen, waar de organisatie zich zeer gelukkig mee kan prijzen. Al werkende weg werd de behoefte aan een beschrijving van de procedure geconstateerd. Dit protocol is inmiddels in concept klaar.

Voorzieningen voor studenten en medewerkers met functiebeperving

De MR is een project gestart om voorzieningen voor studenten en medewerkers met functiebeperving te inventariseren. Al werkende weg bleek dat een aantal ARBO-gerelateerde zaken aandacht behoeven, waardoor de MR in 2017 een veel méér omvattend ARBO-project zal starten.

Tot slot: Hoe legt en onderhoudt de MR contact?

De MR voert gestructureerd en ongestructureerd overleg met alle onderdelen van Codarts én met mensen en organisaties daarbuiten.

- *Raadsvergadering.* De gehele MR komt minstens tien maal bijeen om zich in een openbare vergadering te laten informeren en om alles wat er speelt te bepraten, standpunten te kiezen en acties voor te bereiden. Hierbij kunnen ook gastsprekers worden uitgenodigd.
- *Overleg met het College van Bestuur.* De MR overlegt jaarlijks minstens vier maal met het College van bestuur over alle zaken die spelen.
- *Overleg met de Raad van Toezicht.* De MR overlegt jaarlijks twee maal met de Raad van Toezicht over het algemene reilen en zeilen van de organisatie.
- *Informeel overleg met College van bestuur.* Tweewekelijks voert een MR-delegatie informeel overleg met het CvB.

- *Vooroverleg met de Gezamenlijke Vakbonden.* (Een delegatie van) de MR voert meerdere malen per jaar vooroverleg met de vakbonden over alle zaken die hen aangaan.
- *Overleg met het College van Bestuur en de Gezamenlijke Vakbonden.* De MR voert meerdere malen per jaar overleg met de vakbonden en het College van Bestuur.

De MR is zichtbaar op de vele momenten waarop Codarts iets te vieren heeft of naar buiten treedt. Buiten Codarts maakt de MR deel uit van de Vereniging van Medezeggenschapsraden van Hogescholen, is er contact met de sociale partners en ontvangt de MR alle relevante kamerstukken op het moment dat deze worden gepubliceerd.

8/Sociaal jaarverslag

8.1 Personeel en organisatie

8.1.1 Personeelsbeleid

Voor de werkzaamheden van Bureau P&O vormt het activiteitenplan 2016 de belangrijkste basis. Daarnaast heeft P&O een aantal initiatieven genomen op basis van interne signalen en/of externe ontwikkelingen. In het kader van de cao 2016-2017 zijn onderstaande onderwerpen in 2016 uitgewerkt:

Duurzame Inzetbaarheid – DI-beleid

In augustus 2015 werden de Duurzame Inzetbaarheidsuren (verder: DI-uren) ingevoerd op basis van de CAO. Over geheel 2016 werden 11 aanvragen voor het gebruik van de DI-uren ingediend bij P&O. Van deze 11 aanvragen zijn in totaal 10 aanvragen (90,9%) goedgekeurd.

Van de goedgekeurde aanvragen zijn voor 9 (90%) daadwerkelijk uren opgenomen à in totaal 113,2 uur.

Aangevraagd i.v.m.	# aanvragen	Totaal opgenomen uren
Activiteiten gericht op het verbreden van de inzetbaarheid	2	11 uur
Ontwikkeling en/of aanvullend studieverlof	1	43,2 uur
Zorgverplichtingen voor een beperkte periode	2	2 uur
Herstel van de balans werk en privé voor een beperkte periode	5	57 uur
TOTAAL	10	113,2 uur

Participatiewet

Codarts moet in 2024 10 medewerkers met een arbeidsbeperking geplaatst hebben. In februari 2015 vonden de eerste gesprekken plaats met het werkgeversservicepunt Rijnmond. Op basis van deze gesprekken stelden we destijds twee profielen op en boden deze aan bij het servicepunt. Zij hebben tot op heden geen passende kandidaten kunnen aanbieden.

Door onduidelijkheid over de gevolgen voor het quotum wanneer het UWV een loonwaarde bepaalt, besloten we andere opties te onderzoeken in 2016. Zo onderzochten we de mogelijkheden van detachering. Deze mogelijkheden zijn er bij het werkgeversservicepunt Rijnmond.

Eind 2016 bleek dat de medewerkers uit het doelgroepenregister ook mee te tellen voor dit quotum. In 2017 raadpleegt Codarts het doelgroepenregister van het UWV om na te gaan of er al medewerkers werkzaam zijn uit dit register.

Reiskostenregeling

In 2015 evalueerden we de reiskostenregeling en stelden vast dat de regeling onvoldoende mogelijkheden biedt voor medewerkers met een reisafstand > 75 kilometer. De Belastingdienst hanteert een maximum van 75 kilometer enkele reisafstand bij de toepassing van de uitruilregeling. Hierdoor ontvangen verschillende Codarts-medewerkers niet de maximum onbelaste vergoeding van € 0,19 per kilometer.

In 2016 onderzochten we de mogelijkheden om de reiskostenregeling voor medewerkers aan te passen. Dit zou resulteren in een kostenverhoging van 50 K. De Belastingdienst publiceerde⁵ in december 2016 dat werkgevers een nacalculatie moeten verrichten voor medewerkers die een onbelaste reiskostenvergoeding krijgen > 75 km enkele reisafstand. De nacalculatie wordt meegenomen bij de laatste loonaangifte van het kalenderjaar.

De kostenverhoging en de aangepaste regeling van de Belastingdienst, lieten ons besluiten vooralsnog geen wijzigingen in de bestaande reiskostenregeling door te voeren.

Uitruilregeling

In september 2013 ontvingen alle medewerkers een brief waarin de uitruilregeling werd toegelicht. Sindsdien maakt Codarts jaarlijks gebruik van de uitruilregeling.

	2013	2014	2015	2016
Uitgeruild	€ 83.000	€ 159.000	€ 130.000	€ 130.000

Interne Vacaturebank

Codarts startte met de voorbereidingen voor het ontwikkelen van een interne vacaturebank. Hier kunnen leidinggevenden in de toekomst kortdurende projecten en verschillende taken plaatsen. De interne vacaturebank dient verschillende doelen waaronder:

1. Het beperken van de kosten voor inhuur;
2. Mogelijkheden voor aanvulling van het takenpakket voor docenten met leegstand;
3. Inventarisatie van taken voor de participatiewet;
4. Inventarisatie van taken voor de aanwending van de duurzame inzetbaarheidsuren.

Codarts gaat in 2017 verder met het uitrollen van de interne vacaturebank.

Gastdocentenbeleid

In september 2016 werd als gevolg van de Wet DBA een hernieuwde procedure voor de gastdocenten ingevoerd. Voor een goede implementatie van de hernieuwde procedure maakten we een inventarisatie van het totale gastdocentenbestand en de opdrachten. Er vonden afzonderlijke sessies plaats met de managementassistenten en managers voor het informeren over de hernieuwde procedure.

Als gevolg van de invoering van de Wet DBA zijn in totaal 21 trajecten opgestart waarbij gastdocenten benaderd werden om in dienst te treden:

- 17 gastdocenten traden in loondienst;
- 3 gastdocenten bleven gastdocent;
- 1 gastdocent is nog in het traject.

Aangezien er op diverse podia fiks geprotesteerd is tegen de wet DBA, omdat deze eerder negatief uitpakte voor de ZZP'ers dan positief en de goede uitvoering ervan niet door de belastingdienst gegarandeerd kon worden, is de hele uitvoering van de wet on hold gezet. Codarts heeft daarom ook de uitvoering van deze wet stop gezet totdat er meer duidelijkheid is. Niet alleen willen niet alle ZZP'ers een aanstelling (daardoor zouden we deze docenten kwijtraken), maar ook zijn de kosten van het in dienst nemen beduidend hoger dan enkel de ZZP-kosten. Daarnaast heeft deze wet verregaande

⁵ bron: handboek loonheffingen 2017, belastingdienst

consequenties voor het curriculum, dat bij de meeste kunstopleidingen (dus ook bij Codarts) vooral gebaseerd is op contact met het snel veranderende werkveld en daarom juist dynamisch. Vanzelfsprekend komen ZZP'ers die op een vast deel van het curriculum gaan werken zoals gebruikelijk wel in dienst.

De Belastingdienst verlegt de controle op de invoering naar 1 januari 2018. Wij verwachten dan ook meer duidelijkheid te ontvangen van de Belastingdienst over de niet-EU-gastdocenten en mogelijke aanpassingen op de wet zelf.

8.1.2 Functiewaardering

In 2015 is gestart met het onderhoudstraject voor functiewaardering waarin met name de hoofden en coördinatiefuncties van de verschillende onderwijs- en ondersteunende afdelingen worden meegenomen. De functies zijn in concept beschreven en voorgelegd aan de begeleidingsgroep. De opmerkingen van de begeleidingsgroep zijn verwerkt en er wordt een voorstel uitgewerkt voor een meer generiek functiegebouw. In 2016 is nog een aantal functies toegevoegd aan het Fuwa onderhoudstraject; we hebben dit Fuwa 2 genoemd. Het CvB heeft de afronding van het gehele traject bijgesteld naar het eerste kwartaal van 2017.

8.1.3 Personeelsinformatiesysteem

Op 1 maart 2016 ging het nieuwe personeelsinformatiesysteem van AFAS (Profit) en het medewerkersportaal (InSite) live. De overgang naar het nieuwe systeem, met name de toegankelijkheid en de gebruiksvriendelijkheid, werd goed ontvangen door het management en medewerkers van Codarts.

In 2017 word InSite verder uitgerold door onder andere de implementatie van verschillende HRM-modules. Te denken valt aan het inrichten van de wet verbetering poortwachter, de gesprekkencyclus en, op de langere termijn, professionalisering. Het management heeft vanaf september 2017 toegang tot deze informatie via InSite.

8.1.4 Beoordelen

In 2014 is de procedure voor de gesprekkencyclus en de in gebruik zijnde formulieren opnieuw bekeken.

Met de implementatie van het professionaliseringsplan is besloten om naast het functioneringsgesprek ook een voortgangsgesprek aan de cyclus toe te voegen. Het doel van dit gesprek is het inventariseren en bespreken van de scholingswensen van leidinggevende en medewerkers.

In 2016 besloten we om de aanwending van de duurzame inzetbaarheidsuren als thema mee te nemen in de gesprekkencyclus.

P&O ontving voor 40% van de medewerkers een formulier op basis van de gesprekkencyclus. Bij P&O is bekend dat er meer gesprekken plaatsvonden. We zijn voornemens om in 2017 de gesprekkenmodule in te richten in AFAS, waardoor het proces verder geautomatiseerd wordt. De terugkoppeling naar en vastlegging door P&O zal dan beter geborgd zijn. In 2017 evalueren we eveneens het gebruik van de formulieren en worden deze daar waar nodig geüpdatet.

8.1.5 Belonen

In 2016 ontving het CvB een aanvraag voor een eenmalige gratificatie voor in totaal 28 medewerkers. Deze zijn conform de procedure behandeld en goedgekeurd en in februari 2017 aan de betrokkenen uitbetaald.

8.1.6 Werving en selectie

Zoals elk jaar faciliteert Bureau P&O het werving- en selectieproces voor nieuwe medewerkers. Zo startten we in 2016 voor 19 vacatures een selectieprocedure op.

Vervuld met	2014	2015	2016
Interne kandidaten	3	1	5
Reeds werkzaam via inhuur	0	4	3
Externe kandidaten	17	12	11
TOTAAL VACATURES	20	17	19

8.1.7 Interne communicatie

In 2016 is een globale opzet gemaakt met betrekking tot het uitwerken van een inwerkprogramma. De verdere uitwerking van dit beleid conform artikel M-1-c staat op de agenda voor 2017.

8.1.8 Professionalisering

Benutting professionaliseringsbudget in tijd

De hogeschool investeert relatief veel tijd in professionalisering. Deze investering bedraagt voor het niet-onderwijzend personeel ca. 3% en voor het onderwijzend personeel ca. 3,56% van de brutoloonsum. Dit heeft op de eerste plaats te maken met de vele kleine deeltijdaanstellingen. Het basisrecht telt in deze kleine aanstellingen extra zwaar mee. Immers, voor iedereen met een aanstelling tussen 0,4 fte en 1,0 fte geldt een basisrecht in tijd van 40 uur. Vanuit het verleden kregen docenten in de bestaande jaartaaksystematiek bij een fulltime dienstverband 59 uur toegekend voor deskundigheidsbevordering. Deze systematiek hebben we gehandhaafd. Docenten met een aanstelling kleiner dan 0,7 fte krijgen volgens de jaartaaksystematiek minder uren voor professionalisering dan ze volgens de cao aan basisrecht zouden moeten krijgen. In die laatste gevallen zijn de ontbrekende uren tot het basisrecht extra aan de jaartaak toegevoegd.

Voor het niet-onderwijzend personeel wordt het basisrecht in tijd in de jaartaak vrijgesteld. Medewerkers maken op dit moment nog op beperkte schaal van deze mogelijkheid gebruik. Door hier nog meer aandacht op te vestigen in de functionerings- en voortgangsgesprekken zal dit percentage de komende jaren gaan stijgen.

Benutting professionaliseringsbudget in geld

In 2014 en 2015 is het budget met betrekking tot de 3% out of pocketkosten niet volledig uitgegeven. In 2016 zien we een stijging in de uitgaven voor de out of pocketkosten, maar ook het aantal uren professionalisering is gestegen. Niet alleen wordt er op scholing steeds meer gestuurd, ook bleek dat er activiteiten die onder dit thema passen niet altijd door de afdelingen op deze post werden geboekt. Dit is nu aangepakt.

Voor 2014 was er een restant op het budget van 2015 van 206.00 en in 2016 van 169.00.

Professionalisering staat vanaf 2014 stevig op de agenda bij Codarts. Het onderwerp professionalisering is ingeregeld in de gesprekkencyclus en er worden organisatie-breed initiatieven genomen voor scholing.

Ondanks dit alles blijven we achter op de besteding van het budget voor out of pocketkosten. Binnen de thema's onderzoek en organisatieontwikkeling worden veel initiatieven ontwikkeld. Niet alle plannen voor 2016 hebben doorgang kunnen vinden. De trainingen Excel hebben een vervolg gekregen, daarnaast is een training dossiervorming voor het management en een training notuleren op de laptop voor de managementassistenten georganiseerd. Ook zijn er BKE-trainingen gestart. Binnen het thema internationalisering is de training Engelse taalvaardigheid voor de hele organisatie nog niet opgestart.

Met betrekking tot individuele trajecten zijn alle aanvragen die binnen de regeling van het professionaliseringsplan passen goedgekeurd. Uit de verslaglegging van de functioneringsgesprekken blijkt dat medewerkers niet altijd behoefte hebben aan scholing (op dat moment). Dit heeft enerzijds te maken met leeftijd en andere prioriteiten en anderzijds met een kleine aanstellingsomvang. Vanaf 2014 zien we wel een stijging in de aanvragen voor scholing en de besteding van het budget. We blijven alert en we zien een ontwikkeling waarbij medewerkers steeds meer open staan voor scholing en professionalisering.

Out of pocketkosten 2016								
	Getotaliseerd jaarinkomen €	Budget out of pocketkosten €	Reiskosten €	Kosten opleiding €	Uitgaven out of pocketkosten €	Perc v.h. getotaliseerde jaarinkomen	Procentuele afwijking t.o.v. 3% norm	Afwijking uitgaven t.o.v. het budget €
Codarts Totaal	11.156.493	334.695	8.519	157.228	165.747	1,49%	1,51%	168.948

Out of pocketkosten 2015								
	Getotaliseerd jaarinkomen €	Budget out of pocketkosten €	Reiskosten €	Kosten opleiding €	Uitgaven out of pocketkosten €	Perc v.h. getotaliseerde jaarinkomen	Procentuele afwijking t.o.v. 3% norm	Afwijking uitgaven t.o.v. het budget €
Codarts Totaal	10.787.193	323.615	4.522	112.247	116.769	1,082%	1,918%	206.846

	Urenverantwoording 2015		Urenverantwoording 2016	
	totaal uren	Totaal kosten in €	Totaal uren	Totaal kosten in €
Onderwijs OP/OOP	6.314	207.059	5.905	206.051
Ondersteunend AOP	4.418	104.875	5.721	143.365
<i>subtotaal</i>	<i>10.732</i>	<i>311.934</i>	<i>11.626</i>	<i>349.416</i>
Totaal (uren + out of pocket)		424.733		515.163

8.1.9 Deskundigheidsbevordering

Om een goed beeld te krijgen van de opleidingswensen van de leidinggevenden en de medewerkers van Codarts zijn we voornemens een vlootshouw te maken van ons personeelsbestand. Dit overzicht van ambities en verworven competenties van medewerkers zal eveneens voor andere beleidsvraagstukken gebruikt kunnen worden. Zoals doorstroom en duurzame inzetbaarheid. Deze plannen zullen echter pas uitgevoerd worden als de module professionalisering van AFAS wordt ingezet.

8.1.10 Ouderenbeleid

Begin 2015 spraken wij af met de vakbonden dat de onderuitputting van de SOP-gelden aangewend mogen worden voor de medewerkers die op dit moment gebruik maken van de regeling, van wie de AOW-gerechtigde leeftijd verlaat is. Met de nieuwe cao van 2015 zijn de aanspraken op de SOP-regeling gewijzigd.

SOP-Regelingen	2014	2015	2016
Lopend	17	12	9
Afgelopen ivm pensioen		1	1
Afgelopen ivm aflopen termijn / uitdiensttreding		4	2
TOTAAL SOP-regelingen	17	17	12

8.1.11 Klachtenregeling seksuele intimidatie en agressie

Codarts heeft een reglement ter voorkoming en bestrijding van ongewenste intimiteiten, agressie en geweld. In 2015 is een wervingsprocedure gestart voor twee nieuwe interne vertrouwenspersonen. Deze vacatures zijn in 2016 vervuld met 2 interne en 1 externe vertrouwenspersonen. Zij startten in mei 2016 met hun werkzaamheden.

De vertrouwenspersonen besteedden in 2016 veel tijd aan het kennismaken met de verschillende gremia en het informeren over de vertrouwenspersonen.

Uiteindelijk ontvingen de vertrouwenspersonen in totaal 6 meldingen. Dit bescheiden aantal meldingen wijten de vertrouwenspersonen aan het feit dat zij mogelijk nog onvoldoende zichtbaar zijn. In 2017 richten de vertrouwenspersonen zich op het verbeteren van de zichtbaarheid. Codarts heeft een uitstekende achterwacht in de vorm van de afdeling Student Life waar de SLB'ers, de decaan en de mentoren voor de studenten klaar staan. De conclusie is dat deze uitgebreide voorziening eveneens bijdraagt aan het bescheiden aantal meldingen

8.1.12 College van Beroep voor de examens.

Het college van beroep voor de examens behandelt geschillen voortkomend uit de beslissingen van de examencommissie of een examiner. In 2016 is geen gebruikgemaakt van dit loket. Dit valt voor een deel te verklaren door een nauwere betrokkenheid van het CvB, de inzet van de vertrouwenspersoon en de mentoren.

8.2 Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

8.2.1 Arbeidsomstandigheden

Codarts heeft een ARBO stuurgroep (met vertegenwoordigers van de afdelingen P&O, Facilitaire Zaken en Kwaliteitszorg) en op de diverse locaties preventiemedewerkers (met specifieke deskundigheid op het gebied van werkplekinrichting). De jaren 2012 tot en met 2016 hebben in het teken gestaan van de uitvoering van de aanbevelingen uit de RI&E 2010. Ook de aanbevelingen uit de RI&E 2013 voor het pand Fenixloods II zijn meegenomen.

De grondige aanpassing van de balie en werkruimte op het WMDC eind 2015 heeft tot een drastische afname geleid van de fysieke klachten bij de betrokken medewerkers. Verder is gebleken dat allerlei tussentijdse maatregelen ter verbetering van de arbeidsomstandigheden in de kantoortuin op het Kruisplein onvoldoende effect hebben gesorteerd: reden om op basis van een systematische rondgang en de inventarisatie van wensen en suggesties een grondiger herinrichting voor te bereiden en afscheid te nemen van het concept van flexwerken.

Ook is afscheid genomen van Holland Fit als partner in het programma Codarts Health & Wellbeing: een digitaal platform met informatie, advies en allerlei activiteiten en aanbiedingen op het gebied van

beweging & sport, voeding & gewicht en energie & werk. Op deze manier wilde Codarts bijdragen aan fittere werknemers met een gezondere levensstijl, verhoging van het werkvermogen en toename van de betrokkenheid van de medewerkers, maar ondanks veelvuldige pogingen bleef de belangstelling hiervoor ver achter bij de verwachtingen. Deze Fitpas wordt in 2017 vervangen door de Rotterdampas.

Een onderwerp waaraan systematisch aandacht wordt besteed, is de gehoorbescherming van docenten en andere medewerkers die gedurende hun werk aan (te) veel geluid worden blootgesteld. Gemiddeld eenmaal in de zes weken wordt zowel op het Kruisplein als in het WMDC de gelegenheid geboden aan studenten en medewerkers om het gehoor te laten testen, advies in te winnen en gehoorbeschermers te laten aanmeten (de aanschafkosten voor de betreffende medewerkers worden vergoed uit een projectbudget vanuit de collectieve ziektekostenverzekering). De belangstelling voor deze sessies en de afname van gehoorbescherming is onverminderd groot gebleven in 2016.

8.2.3 Verzuim

Verzuimmeldingen, -duur en -frequentie

In 2016 zijn in totaal 267 verzuimmeldingen verwerkt met een totaal aantal verzuimdagen van 2.401 op jaarbasis. Hiermee daalde de gemiddelde verzuimduur van 14,3 dagen (2015) naar 9 dagen (2016).

Verzuimpercentage

We kennen binnen Codarts 4 vormen van verzuim, namelijk:

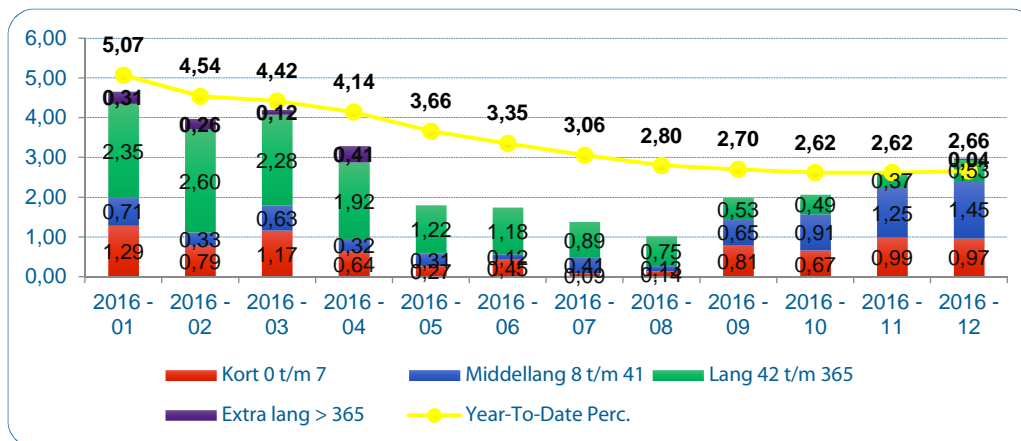
1. kortdurend (1 tot 7 dagen);
2. middellang (8 tot 41 dagen);
3. lang (42 tot 365 dagen);
4. extra lang (langer dan 365 dagen).

Dit betekent voor de 267 ziekmeldingen het volgende:

Verzuimpercentage	2014	2015	2016
Kort verzuim (1-7 dgn)	0,8%	1,4%	0,65%
Middellang verzuim (8-42 dgn)	1,1%	1,3%	0,65%
Langdurig verzuim (43-365 dgn)	1,9%	2,2%	1,20%
Extra lang verzuim (> 365 dgn)	0,3%	0,3%	0,10%
TOTAAL	4,0%	5,2%	2,6%

Jaartal	# Verzuimmeldingen		% Verzuimmeldingen	
	2015	2016	2015	2016
Kort verzuim (1-7 dgn)	283	71	80,4%	26,3%
Middellang verzuim (8-42 dgn)	48	64	13,6%	23,7%
Langdurig verzuim (43-365 dgn)	20	123	5,7%	45,5%
Extra lang verzuim (> 365 dgn)	1	9	0,3%	3,3%
TOTAAL	352	267	100%	100%

2016 begon met een hoog verzuimpercentage van 5,07%, dat gaandeweg het jaar kelderde; we eindigen met 2,66%. Per 1 mei 2016 is het extra lange verzuim opgelost en het langdurig verzuim drastisch verlaagd. Deze verlagingen zijn het gevolg van succesvolle re-integraties en tweede-spoor-trajecten.

Grafiek: verzuimpercentage

Vanaf augustus zien we een sterke stijging in het korte en middellange verzuim. Dit wordt veroorzaakt door een enkele langdurig zieke en door het niet tijdig verwerken van betermeldingen. In 2017 brengen we de verzuimprocedure opnieuw onder de aandacht van het management en de medewerkers. Ook bieden we de uitvoering van en controle op de wet verbetering poortwachter via InSite aan.

Arbodienst

In 2016 zetten we de samenwerking met de arbodienst De Witte Raaf voort. Zij verzorgt de gehele verzuimbegeleiding. Het spreekuur van de bedrijfsarts is 'in huis' op de locatie Kruisplein. De communicatie tussen bedrijfsarts en vooral het bureau P&O is hierdoor heel direct.

Aanmelding voor het spreekuur gebeurt op verzoek van de managers i.v.m. ziekte medewerker of in de vorm van een preventiegesprek op verzoek van de manager of medewerker of op advies van P&O.

In het kader van de RI&E en de aanscherping van de Arbowet evalueren we in 2017 de samenwerking met De Witte Raaf. Ook starten we als gevolg van de verscherpte Arbowet met een procedure voor de selectie van een Arbodienst die aansluit bij de aangescherpte wensen en eisen van Codarts.

8.3 Arbeidsvoorwaarden

8.3.1 Zorgverzekering

In 2006 is het nieuwe stelsel van zorgverzekeringen in werking getreden. Via het collectief contract, dat tussen de HBO-raad en Zilveren Kruis Achmea (ZKA) is afgesloten, wordt in 2016 door 290 verzekerden gebruikgemaakt van de collectieve ziektekostenverzekering. In 2015 waren dat nog 258 deelnemers. We gaan er vanuit dit te maken heeft met de vrijheid van keuze en de afweging die de medewerkers daar zelf in maken.

8.3.2 Levensloop

In 2016 wordt er nog door 1 medewerker gespaard.

8.3.3 IP aanvullingsplan

Via de verzekeringsmaatschappij van de Stichting Pensioenfonds ABP, Loyalis Verzekeringen, kunnen de medewerkers van Codarts zich vrijwillig bijverzekeren voor een aanvullende uitkering bij gehele of

gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid. In 2016 maken nog 43 medewerkers gebruik van deze regeling. Over de mogelijkheid van eventueel bijverzekeren worden alle medewerkers periodiek geïnformeerd. In 2015 waren dit er nog 50. De daling heeft te maken met het feit dat oudere medewerkers vanaf een bepaalde leeftijd vrijgesteld worden van premiebetaling.

8.3.4 Arbeidsmarkttoelage

In 2016 is geen gebruikgemaakt van de mogelijkheid voor een arbeidsmarkttoelage.

8.3.5 Fietsregeling

Codarts heeft in samenwerking met het NFP een fietsplan, aangepast aan de fiscale regelgeving. In 2016 hebben 6 medewerkers zich aangemeld voor de fietsregeling. Helaas vielen 3 medewerkers buiten de doelgroep, waardoor uiteindelijk in totaal 3 medewerkers gebruikmaken van de regeling.

8.3.6 Ouderschapsverlof

In 2016 zijn twee nieuwe aanvragen ingediend voor de opname van ouderschapsverlof. De opname van één van deze verloven startte in 2016 en de andere in 2017. Dit maakt dat over 2016 in totaal 2 medewerkers genoten van ouderschapsverlof.

8.3.7 Zorgverlof

Codarts hanteert een ruimhartig beleid met betrekking tot het zorgverlof. De laatste jaren neemt het aantal aanvragen voor zorgverlof toe waarbij het vaak gaat om ziekte van partner, ouders of kinderen. In 2016 vroegen in totaal 6 medewerkers (succesvol) kortdurend en betaald zorgverlof aan. Er zijn geen aanvragen binnengekomen voor de aanvulling van het zorgverlof of voor langdurig en onbetaald zorgverlof.

8.3.8 Besteding decentrale arbeidsvoorwaardenmiddelen

In 2016 hadden we een budget van € 200.616 voor de damgelden en een bestedingsvoorstel van € 224.000. Van dit voorstel hebben we in uiteindelijk € 209.736 gerealiseerd.

In 2016 berekenen we het budget volgens de cao-HBO, artikel K met 1,41% van de bruto loonsom aan middelen voor decentrale arbeidsvoorwaarden. Dit komt neer op het volgende:

€ 157.306	(1,41% bruto loonsom in 2016)
€ 43.310	(onderuitputting vanuit 2015)
€ 200.616	(totaal budget damgelden 2016)

In 2017 berekenen we het budget volgens de cao-HBO, artikel K met 1,41% van de bruto loonsom aan middelen voor decentrale arbeidsvoorwaarden. Dit komt neer op het volgende:

€ 168.885	(1,41% bruto loonsom in 2017)
€ 14.264	(onderuitputting vanuit 2016)
€ 183.149	(totaal budget damgelden 2017)

Verantwoording Decentrale arbeidsvoorwaardenmiddelen

	2015			2016			2017
	Voorstel	Realisatie	Verschil	Voorstel	Realisatie	Verschil	Voorstel
Betaald ouderschapsverlof	8.000	3.631	- 4.369	4.000	4.458	+458	6.000
Kinderopvang	50.000	48.888	- 1.112	49.000	55.131	+ 6.131	55.000
Participatiebeleid banen	10.000	0	- 10.000	5.000	0	- 5.000	vervallen
Regeling reiskosten woon/werk	99.920	104.767	+ 11.847	99.000	99.968	+968	96.000
Zorgverlof	6.000	0	- 6.000	0	0	0	vervallen
Gezondheidsbeleid	40.000	26.248	- 13.752	25.000	30.088	+5.088	30.000
Telewerken	34.000	17.377	- 16.623	0	0	0	vervallen
Vitamine & zo	9.550	8.585	- 965	9.000	8.866	- 134	9.000
Bedrijfsfitness	33.000	30.664	- 2.336	33.000	11.225	- 21.775	vervallen
Totaal	283.470	240.160	- 43.310	224.000	209.736	- 14.264	196.000

Een globale toelichting op bovenstaand overzicht:

De regeling reiskosten woon/werk: Conform de afspraak die is gemaakt in 2013 over de aanpassing van de reiskostenregeling, wordt bij de invoering in januari 2015 het verschil tussen de oude cao-regeling en de nieuwe aangepaste regeling ten laste gebracht van het DAM-budget. Totale kosten van de herziene regeling in 2016 zijn circa € 228.000 waarvan we € 99.968 ten laste van de DAM-gelden brachten;

Gezondheidsbeleid: De inspanningen voor het bevorderen van de gezondheid en het welzijn van individuele medewerkers door middel van de ondersteuning in coaching en psychologische zorg in het kader van stresspreventie, zijn ten opzichte van 2015 verder toegenomen. Het aanbod van Livit, gehoorbescherming en de zitacademie zijn ook in 2016 beter benut;

Vitamine & zo: De verstrekking van twee stuks fruit per medewerker is in 2016 voortgezet op alle locaties. Dit continueren we ook in 2017;

Bedrijfsfitness: 2016 begon met de evaluatie van de extra promotie in 2015 voor de fitpas. Tijdens de evaluatie bleek dat er onvoldoende animo was onder de medewerkers. Uiteindelijk is in overleg met de MR en het CvB besloten om te stoppen met de fitpas in 2016 en over te stappen naar het deelnemen aan de Rotterdampas in 2017. Hier is zeer enthousiast op gereageerd, ook door de bonden.

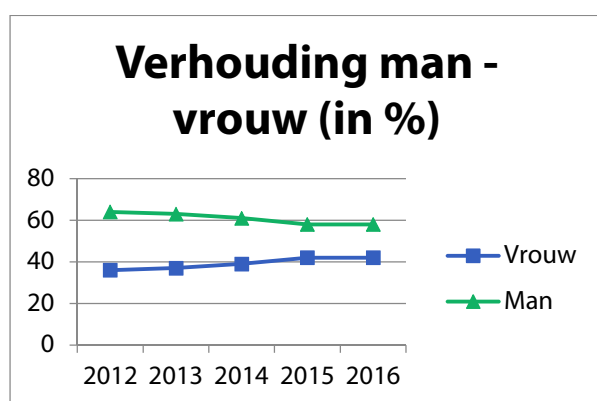
8.4 Kengetallen personeel

8.4.1 Medewerkers aantallen en verhoudingen

Eind 2016 werkten bij Codarts 362 medewerkers. Een stijging van 15 medewerkers ten opzichte van de stand van eind 2015.

Verhouding van de medewerkers (in #)					
	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal (in #)	324	329	340	347	362
Aantal mannen (in #)	64	64	61	58	58
Aantal vrouwen (in #)	36	36	39	42	42

De verhouding tussen mannen en vrouwen binnen Codarts blijft redelijk gelijk met 52% mannen en 48% vrouwen.

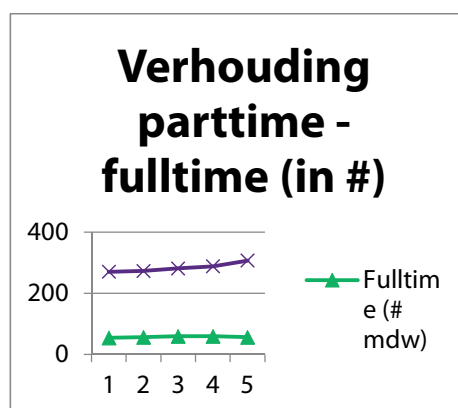
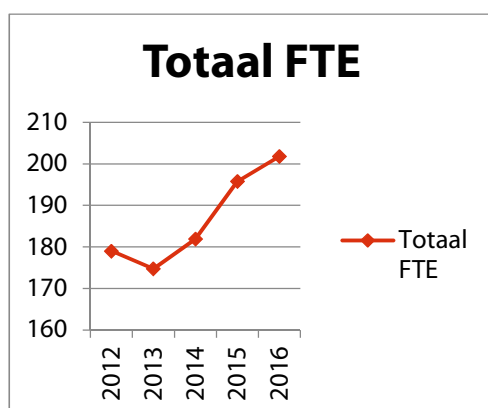

Grafiek: verdeling van de man - vrouw verhouding van het personeelsbestand (in %)

8.4.2 FTE aantallen en verhoudingen

Eind 2016 had Codarts een personeelsbestand ter hoogte van 201,80 FTE. Een stijging van 6,35 FTE ten opzichte van 2015. De 201,8 FTE is verdeeld over 56 fulltimers en 306 parttimers.

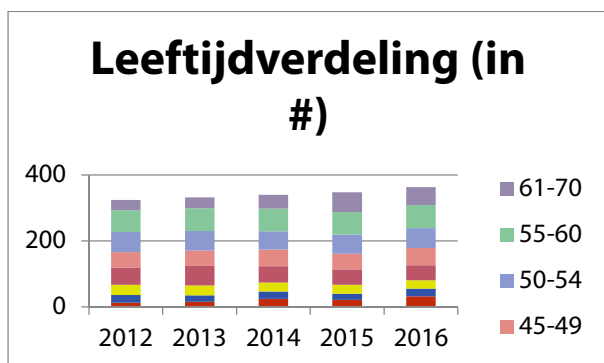
Verhouding van het aantal FTE					
	2012	2013	2014	2015	2016
Totaal (in FTE)	174,74	181,88	195,74	195,45	201,80
Fulltime (in #)	54	56	59	59	56
Parttime (in #)	270	273	281	288	306

8.4.3 Verdeling van de leeftijd

In 2016 lag de gemiddelde leeftijd op 47 jaar. Opvallend is dat de meeste medewerkers (66%) 45 jaar of ouder zijn. Ook is ten opzichte van 2015 (19,3%) een stijging zichtbaar in het aantal medewerkers van 39 jaar en jonger in 2016 (22,4%). De grootste stijging in de groep 15-29 jaar.

Leeftijdverdeling van de medewerkers					
	2012	2013	2014	2015	2016
15-29	13	16	24	21	32
30-34	23	19	23	19	23
35-39	31	30	27	27	26
40-44	52	59	49	47	45
45-49	47	47	51	47	53
50-54	61	59	55	58	60
55-60	66	69	69	68	70
61-70	31	33	42	60	53

Grafiek: leeftijdsverdeling van het personeelsbestand (in #)

9/Prestatieafspraken

Met het ministerie van OCW zijn in 2012 prestatieafspraken gemaakt, waarin Codarts uiteraard ambitieuze doelen heeft gesteld. De afgelopen jaren zijn alle zeilen bijgezet om deze ambities te realiseren. In 2016 is de balans opgemaakt en vond de verantwoording en afrekening plaats. Met grote vreugde en complimenten aan alle betrokkenen is geconstateerd dat Codarts haar ambities heeft gerealiseerd. In dit bestuursverslag blikken we kort terug op het proces en specifiek op de ontwikkelingen in 2016.

Inzet voor de prestatieafspraken in 2012

In 2012 hebben Codarts Rotterdam en de Hogeschool der Kunsten Den Haag onder de titel 'Een klasse apart' hun gezamenlijke inzet voor de prestatieafspraken geformuleerd. Startpunt voor deze ambities was de voorgenomen fusie tussen beide instellingen: binnen dat kader zijn heldere ambities geformuleerd op het vlak van profilering, onderwijskwaliteit, studiesucces, onderwijsaanbod, onderzoek en valorisatie.

In haar beoordeling gaf de Review Commissie aan het instellingsvoorstel ambitieus en realiseerbaar te vinden. "Codarts zet sterk in op zwaartepuntvorming en onderwijstdifferentiatie." Ook de inzet voor het selectieve budget werd als *zeer goed* beoordeeld. Wel is de aanvraag voor een Centre of Expertise voor Onderzoek in relatie tot de kunsten afgewezen.

Activiteiten en voortgang

Het realiseren van de prestatieafspraken vroeg continue aandacht. Codarts is strenger gaan selecteren in de bachelor, zowel om het studiesucces te verbeteren als om de bachelorinstroomreductie uit het sectorplan te realiseren. De studieloopbaanbegeleiding is geïntensiveerd, er is meer aandacht gekomen voor onderzoeksvaardigheden in het curriculum, de onderzoeksfocus is aangescherpt met het onderwerp gezondheid als profilerend element, etc.

In 2014 is besloten om niet te fuseren met de Hogeschool der Kunsten Den Haag. Codarts heeft haar ambities vervolgens aangescherpt in het nieuwe instellingsplan 'Kiezen voor Codarts'. In haar midtermreview in 2014 gaf de Review Commissie een positief advies op deze hernieuwde ambities en concludeerde ze dat Codarts in voldoende mate een start had gemaakt met de uitvoering van haar ambities.

Resultaat

Eind 2016 heeft de eindbeoordeling van de prestatieafspraken plaatsgevonden, op basis van de resultaten over het jaar 2015. De instroomreductie in de bachelor is volledig behaald en het aantal masterstudenten is uitgebreid. Er is meer aandacht gekomen voor excellentie, voor het opleiden van jong talent en het profiel is verder verrijkt met het lectoraat Blended Learning. Op onderzoeksvlak zijn de drie programmalijnen geconcretiseerd en aangevuld met het samenwerkingsproject RASL. Het Research Office ondersteunt het onderzoek hogeschool-breed. Valorisatie is versterkt met de doorstart van het Codarts Agency.

Het fusietraject met Den Haag is weliswaar gestopt, maar de nog steeds intensieve samenwerking biedt wel meer keuzemogelijkheden voor studenten van beide instellingen. Ook wordt op het thema

muziekeducatie verregaand samengewerkt met de oprichting van een interfaculteit. De Review Commissie geeft aan waardering te hebben voor de voortvarende manier waarop Codarts haar koers heeft hervonden na het stopzetten van het fusietraject.

De ambities van Codarts zijn geconcretiseerd op een zevental indicatoren. Codarts wilde de studenttevredenheid over 'de opleiding in het algemeen' in de NSE handhaven op een score van 3,7 (op een vijfpuntschaal), maar deze is zelfs gestegen naar 3,9. Uitval is fors gedaald van 24,7% naar 17,2%, aanzienlijk beter dan verwacht. Het bachelorrendement is flink gestegen, van 69,2% naar 77,7%. Het zeer geringe aantal switchers is gehandhaafd. Sinds 2011 is het aantal docenten met een master- of doctorsgraad precies volgens de ambitie gestegen van 27% naar 30%. En omdat het kunstonderwijs van oudsher intensief is, bleek het minimum van 12 contacturen per week geen enkel probleem om te handhaven; alle opleidingen zitten hier boven.

De enige indicator waarop Codarts haar ambitie niet heeft gerealiseerd, is de verhouding tussen onderwijzend personeel en onderwijs ondersteunend personeel (OP/OOP): deze kwam in 2015 uit op 2,5. Deze indicator bleek voor de hele kunstensector een uitdaging vanwege de onzekerheden rond de Wet Werk en Zekerheid.

De Review Commissie beoordeelt, gezien het verhaal achter de cijfers, de resultaten als positief:

“Net als andere kunstopleidingen selecteren de opleidingen van Codarts hun studenten ‘aan de poort’. Vervolgens is het onderwijs in muziek, dans en circuskunsten persoonlijk en intensief. Dat uitval, switch en bachelorrendement positief afsteken bij het gemiddelde van het hbo is dan ook niet verwonderlijk, maar de resultaten van Codarts zijn ook in vergelijking met andere kunsthogescholen goed te noemen en betekenen grote verbeteringen ten opzichte van de uitgangssituatie.”

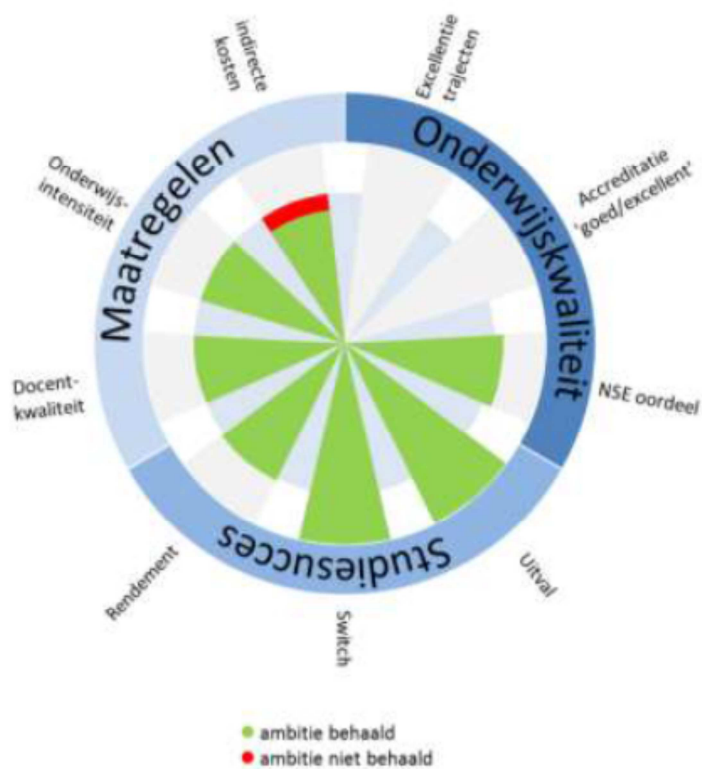
Een belangrijke factor in dit resultaat was dat veel meer mensen ‘eigenaar’ gemaakt zijn van het succes van studenten. De persoonlijke begeleiding, door bijvoorbeeld studieloopbaanbegeleiders, is versterkt. Het hele ‘team around the artist’ is verregaand geprofessionaliseerd (Student Life), waarin het lectoraat Performing Arts Medicine een belangrijke rol speelt.

Met dit positieve eindoordeel is door de minister van OCW vastgesteld dat Codarts haar ambities in de prestatieafspraken heeft gerealiseerd. Naast de financiële consequenties voor de prestatiebekostiging is dit een groot compliment voor de inspanningen van studenten, docenten en management bij Codarts.

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie	realisatie 2015
Uitval	24,7	24,2	17,2
Switch	0,8	0,8	0,0
Bachelorrendement	69,2	76,3	77,7
Studentoordeel (NSE)	3,7	3,7	3,9
Docentkwaliteit	27	30	30,1
Onderwijsintensiteit	0	0	0
Indirecte kosten; ratio OP/OOP	2,8	2,8	2,5

Ratio realisatie 2015 en ambitie

(Bron: Definitief eindadvies Review Commissie, 24 oktober 2016)

10/Financiën

Kerncijfers (in €):

	2016	2015
Exploitatieresultaat	305.852	-718.255
Rijksbijdrage	20.829.013	20.108.718
Totale Baten	24.084.822	23.071.998
Eigen Vermogen	13.485.462	13.179.610

Rentabiliteit (resultaat/ totale baten)	1,3%	-3,1%
Solvabiliteit (eigen vermogen/balanstotaal)	51%	52%
Current ratio (vlottende activa/ kortlopende schulden)	0,8	0,5

10.1 Algemeen

Het resultaat over 2016 voor Codarts bedraagt € 305.852,- positief, er was een positief resultaat van €12.058,- begroot. De oorzaak voor dit verschil ligt bij verschillende posten; positieve afwijkingen waren er op het gebied van de Rijksbijdrage en overige subsidies OCW (+ € 420.000,-) en aan de kostenkant op het gebied van inhuur personeel (- € 278.000,-) en onderhoud (- €129.000,-).

Toch waren er ook negatieve afwijkingen op de begroting: voor de voorziening wachtgeld was een hogere dotatie nodig dan begroot, dit had een negatief effect op het resultaat van € 322.000,-. Daarnaast is er voor het openstaande verlofsaldo per 31-12-2016 dit boekjaar voor het eerst een reservering opgenomen met een effect van € 250.000,- op het resultaat.

Omdat de negatieve afwijkingen reserveringen betreffen die (nog) geen invloed hebben op de kasstromen, is de operationele kasstroom positief (€ 2.817.060,-) en significant hoger dan 2015 (€ 700.099,-). Dit wordt ook veroorzaakt door de eind december 2016 ontvangen extra Rijksbijdrage van ca € 784.000,- en doordat de loonbelasting over december 2016 pas in januari 2017 is betaald (€ 686.000,-). Hierdoor is de current ratio verbeterd van 0,5 naar 0,8 en ligt daarmee ruim binnen de norm van de commissie Don⁶.

10.2 Exploitatieresultaat

Het financieel resultaat over 2016 is als volgt te specificeren:

⁶ Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen onder leiding van Prof. Dr. F.J.H. Don heeft in opdracht van de minister van Financiën en de minister van OCW een onderzoek gedaan naar de optimale financieringsstructuur van onderwijsinstellingen en heeft hierbij een aantal streefwaardes aangegeven w.o. voor current ratio.

	2016	Begroting	2015	Afwijking 2016	
				t.o.v. begroting	t.o.v. 2015
Baten					
Rijksbijdragen	20.829.013	20.408.641	20.108.718	2,1%	3,6%
Collegegelden	2.150.997	2.060.000	2.126.235	4,4%	1,2%
Baten werk i.o.v. derden	1.043.023	677.908	724.016	53,9%	44,1%
Overige baten	61.790	0	113.029	-	-45,3%
Totaal baten	24.084.822	23.146.549	23.071.998	4,1%	4,4%
Lasten					
Personeelslasten	18.499.262	17.770.300	18.628.218	4,1%	0,2%
Afschrijvingen	1.090.431	1.098.568	1.094.814	-0,7%	-0,4%
Huisvestingslasten	1.578.511	1.691.855	1.662.193	-6,7%	-5,0%
Overige lasten	2.560.614	2.518.768	2.349.745	1,7%	9,0%
Totaal lasten	23.728.819	23.079.491	23.734.970	2,8%	0,7%
Saldo baten en lasten	356.003	67.058	-662.972	430,9%	-129,2%
Financiële baten en lasten	-50.151	-55.000	-55.283	-8,8%	-9,3%
Nettoresultaat	305.852	12.058	-718.255	2436,5184%	-120,0%

Ontwikkeling baten en lasten

De baten bedragen over 2016 € 24.084.822 en zijn daarmee ca € 938.000,- hoger dan begroot en ca € 1.013.000,- hoger dan in 2015. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere Rijksbijdrage. De Rijksbijdrage ligt € 420.000,- hoger dan begroot als gevolg van extra gelden in verband met loon- en prijsbijstelling. Hiervan is € 396.000,- uitgekeerd in december 2016, ter compensatie van de extra loonkosten als gevolg van het afsluiten van een nieuwe cao-hbo. Door deze afspraken stegen de loonkosten met 3,65% per 1 april 2016 en werd er € 750,- bruto per volledige fulltime equivalent uitgekeerd.

De post collegegelden ligt ook hoger dan begroot, dit komt voornamelijk door de wat conservatieve inschatting van deze opbrengsten. T.o.v. 2015 ligt de post ca € 24.000,- hoger, voornamelijk door de stijging van het tarief voor (instellings)collegegeld. Ook bij de overige opbrengsten is er een plus op de begroting behaald, als gevolg van extra inkomsten uit detacheringen van personeel, optredens, verhuuropbrengsten en een btw-teruggaaf.

De post personeelslasten ligt € 728.962,- hoger dan begroot, maar € 128.956,- lager ten opzichte van 2015. Hiervoor zijn een aantal redenen: in de begroting over 2016 is uitgegaan van een dotatie aan de voorziening wachtgeld van € 150.000,-, medio 2016 werd duidelijk dat dit niet toereikend was om aan de reeds bestaande en in 2016 ontstane (toekomstige) verplichtingen te kunnen voldoen. Derhalve is de dotatie verhoogd met € 322.000,- naar € 472.855,-. In de personeelslasten over 2015 was voor het

eerst de dotatie aan deze voorziening opgenomen van € 864.000,-. Daarnaast is voor het saldo van openstaand verlof per 31-12-2016 een reservering opgenomen van ca € 250.000,-.

In onderstaande tabel is zichtbaar wat de fluctuaties zijn van de verschillende onderdelen van de post personeelslasten.

	Personeelslasten (in €)			Afwijking 2016			
	2016	B2016	2015	t.o.v. begroting		t.o.v. 2015	
Lonen	14.727.251	14.170.407	13.880.529	556.844	3,9%	846.722	6,1%
Dotaties						-519.729	-54,9%
personele voorzieningen	427.268	155.000	946.997	272.268	175,7%		
Personeel niet in loondienst	2.547.539	2.825.765	2.803.872	-278.226	-9,8%	-256.333	-9,1%
Reservering vakantiedagen	250.373	0	0	250.373	-	250.373	-
Overige personeelslasten	546.831	619.128	996.820	-72.297	-11,7%	-449.989	-45,1%
Totaal	18.499.262	17.770.300	18.628.218	728.962	4,1%	-128.956	-0,7%

Voor de daadwerkelijk lonen is de overschrijding op de begroting 3,9%, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hierboven genoemde loonstijging. Tevens was de formatie gemiddeld 2 fte hoger dan begroot.

De huisvestingslasten liggen ca € 113.000,- lager dan begroot en ca € 84.000,- lager dan de realisatie in 2015. Dit komt met name door het achterblijven van de onderhoudskosten, schoonmaakkosten en energie. In de begroting was voor het onderhoud nog uitgegaan van de voorziening onderhoud. In de jaarrekening over 2015 is deze echter afgewikkeld en in de realisatie over 2016 zijn de werkelijke onderhoudskosten opgenomen. Deze bedroegen ca. € 351.000,-, terwijl een dotatie was ingerekend van € 475.000,-.

De overige lasten liggen € 41.000,- hoger dan begroot en € 211.000,- hoger dan de realisatie over 2015. De overschrijding ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door de revisie van een aantal piano's, deze waren in de begroting als investering ingerekend. Daarnaast zijn de accountantskosten € 16.000,- hoger dan begroot als gevolg van extra werkzaamheden voor de controle van de prestatieafspraken. Ten opzichte van 2015 wordt de stijging veroorzaakt door kosten voor accreditaties en kosten voor onderwijsprojecten.

Ondanks de genoemde overschrijdingen en reserveringen is het resultaat over 2016 € 293.794,- hoger dan begroot.

10.3 Balans

De bezittingen en schulden van Codarts hebben zich als volgt ontwikkeld (na resultaatbestemming):

Activa	31-12-2016	31-12-2015
Vaste activa		
Materiële vaste activa	22.519.917	23.171.323
Vlottende activa		
Vorderingen	303.597	296.469
Liquide middelen	3.404.978	1.479.081
Totaal vlottende activa	3.708.575	1.775.550
	26.228.492	24.946.873
Passiva	31-12-2016	31-12-2015
Eigen vermogen	13.485.462	13.179.610
Voorzieningen	1.082.477	1.074.896
Langlopende schulden	6.782.086	7.234.224
Kortlopende schulden	4.878.466	3.458.143
	26.228.492	24.946.873

De vergelijkende cijfers over 2015 zijn aangepast in verband met een correctie op de vooruitontvangen collegegelden (kortlopende schulden) en de post debiteuren (vorderingen). De reden hiervoor is dat Codarts, net als de meeste hogescholen, bij aanvang van het collegejaar het volledige bedrag aan wettelijk collegegeld als vordering opneemt. Ontvangen betalingen worden op de vordering in mindering gebracht. Voor het deel van het collegegeld dat betrekking heeft op het nieuwe boekjaar wordt een overlopende passiefpost opgenomen op de balans; de post 'vooruitontvangen college- en les gelden'. Een deel daarvan is echter niet daadwerkelijk ontvangen, b.v. in het geval van studenten die in termijnen betalen en was daardoor tevens op de balans opgenomen onder de post Debiteuren. Bij het opmaken van de jaarrekening over 2016 is duidelijk geworden dat deze werkwijze niet meer als passend wordt gezien en dat beide posten gecorrigeerd dienen te worden, zodat alleen dat deel in de balans is opgenomen dat daadwerkelijk is vooruitontvangen. Dit houdt in dat zowel op de post Vorderingen als de post Kortlopende schulden een bedrag van € 523.223,- in mindering is gebracht. Dit heeft geen effect op het resultaat, maar wel op de current ratio, die is gedaald van 0,6 naar 0,5. Voor het boekjaar 2016 heeft deze nieuwe werkwijze een impact van € 497.184,- op beide posten, maar geen effect op de current ratio.

Liquide middelen

De post liquide middelen is toegenomen € 1.900.000,- waardoor ook de current ratio is verbeterd, van 0,5 naar 0,8. Hier zijn verschillende oorzaken voor: ten eerste is eind december een extra Rijksbijdrage ontvangen van ca. € 784.000,-, waarvan € 246.000,- als bijdrage voor het verder ontwikkelen van de Double Degree (RASL), samen met de Erasmus Universiteit en de Willem de Kooning Academie, waarvan de bijdrage voor Codarts ca. € 58.000,- bedraagt. Daarnaast is door de overstap naar een andere leverancier voor het HRM-pakket een liquiditeitsvoordeel ontstaan van € 686.000,- omdat de loonbelasting over december 2016 pas in januari 2017 is betaald. Hiervoor werd de loonbelasting in dezelfde maand als de salarissen overgemaakt aan de vorige leverancier van het salarisverwerkingspakket, die zorg droeg voor de afdrachten.

Voorzieningen

De voorzieningen bestaan uit de voorziening voor wachtgelden (€ 972.000,-) en jubileumuitkeringen (€ 111.000,-). In 2015 was ook een voorziening voor verliesgevende contracten opgenomen van € 50.000,- in verband met de afkoop van een contract met de leverancier van een HRM-systeem. Dit is in 2016 geheel afgewikkeld.

De voorziening wachtgeld is, cf. vorig jaar, berekend op basis van de op balansdatum bestaande verplichtingen tot de in de toekomst uit te betalen WW-uitkeringen en wachtgeld. Hierbij is rekening gehouden met de mogelijkheid dat een verplichting vroegtijdig kan komen te vervallen, bv. als gevolg van het vinden van werk.

De jubileumuitkering wordt uitgekeerd op basis van de indiensttredingsdatum in het onderwijs, dus ook indien een werknemer bij een andere onderwijsinstelling heeft gewerkt. Deze gegevens zijn echter niet van alle werknemers bekend, daarom wordt de voorziening gebaseerd op de indiensttredingsdatum bij Codarts.

Investerings en financiering

Codarts had voor 2016 een investeringsprogramma begroot van € 750.000,-, hiervan is in 2016 ca. €439.000,- gerealiseerd. Het verschil tussen begroting en realisatie komt o.a. door het achterblijven van investeringen in verbouwingen en aanpassingen gebouwen. Hiervan is € 80.000,- gerealiseerd, begroot was € 200.000,-. De oorzaak voor het achterblijven van de investeringen ligt in een vertraging in het opvragen van offertes en uitzetten van werken door enkele personeelwisselingen bij de afdeling Facilitaire Zaken. Deze investeringen zullen in 2017 worden uitgevoerd.

Door de commissie Leermiddelen is € 243.412,- uitgegeven aan instrumenten en apparatuur ten behoeve van het onderwijs. Hiervoor was, in het kader van de voorinvesteringen m.b.t. de Wet Studievoorschot, € 250.000,- begroot. Van de uitgaven is echter € 63.000,- als kosten genomen, omdat deze geen boekhoudkundige investeringen betroffen, zoals bv. revisies van piano's en aankopen onder de activeringsgrens van € 500,-. Hierdoor is er € 180.000,- aan leermiddelen als investering geboekt en geactiveerd, wat ook een afwijking geeft t.o.v. de begroting.

In 2016 is gestart met een, zeer urgente, grotere investering in ICT, zoals ook in het kader van de voorinvesteringen m.b.t. de Wet Studievoorschot is voorgenomen (€ 300.000,-). Er is met name geïnvesteerd in het digitaliseren van de administratieve processen rondom het onderwijs, waaronder het opstellen van jaartaken, roostering en tentamenplanning. Daarnaast is er een nieuw HRM-systeem geïmplementeerd. In 2016 is € 170.000,- als investering in software geboekt, daarnaast is voor dit project ook € 82.500,- uitgegeven voor advies en extra automatiseringskosten. Deze kosten staan echter onder de "Overige lasten", omdat het geen boekhoudkundige investeringen betreft.

In 2016 is er ook geïnvesteerd in de hardware voor ICT, zoals Thin Clients en laptops om flexibel werken beter te faciliteren, samen voor ca. € 40.000,-.

De kredietfaciliteit van € 1.500.000,-, die Codarts heeft bij het ministerie van Financiën (schatkistbankieren), hoefde ook in 2016 niet te worden aangesproken; het saldo bedroeg ultimo 2016 € 2.264.000,- positief (2015: € 368.000,- positief). Dit positieve saldo komt door de extra Rijksbijdrage die in december 2016 werd ontvangen en het liquiditeitsvoordeel doordat de loonbelasting over december 2016 pas in januari 2017 is betaald. Zie hiervoor het onderdeel Liquide middelen.

Treasury

In juni 2016 is de nieuwe 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016' gepubliceerd in de Staatscourant. Hierdoor is de 'Regeling beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek 2010' ingetrokken. Daarnaast is sinds het vaststellen van het vorige treasurystatuut in 2009 Codarts overgestapt naar schatkistbankieren. Deze wijzigingen gaven aanleiding om het treasurystatuut aan te passen, om op deze wijze weer te voldoen aan de wet- en regelgeving én aan de huidige omstandigheden. In de vergadering van de Raad van Toezicht van 20 december 2016 is het nieuwe statuut vastgesteld.

10.4 Kasstroomoverzicht

Naast het resultaat, de solvabiliteit en de rentabiliteit spelen ook de kasstromen een belangrijke rol in het bepalen van de financiële gezondheid van Codarts.

Voor 2016 (en 2015) zag het verloop van de kasstromen er als volgt uit:

	2016	2015
Kasstroom uit:		
Operationele activiteiten	2.817.060	700.099
Investeringsactiviteiten	-439.025	-588.728
Financieringsactiviteiten	-452.138	-452.138
Mutatie liquide middelen	1.925.897	-340.767

De operationele kasstroom is positief en ca. € 2,1 mln. hoger dan 2015. Dit komt deels doordat door de overstap naar een andere leverancier voor de salarisverwerking, Codarts de afdrachten voor o.a. loonbelasting zelf direct aan de betreffende organisatie, waaronder de Belastingdienst, overmaakt. Voorgaande jaren werd de loonbelasting in de maand waarop ook de salarissen werden betaald, afgedragen aan de leverancier die vervolgens zorg droeg voor de betaling. Sinds de overstap, betaalt Codarts dit zelf rechtstreeks en is de loonbelasting over december 2016 in januari 2017 afgedragen. Dit betekent een liquiditeitsvoordeel van ca € 686.000,-.

Daarnaast is eind 2016 door OCW een extra Rijksbijdrage toegekend van ca € 784.000,-, waarvan € 246.000,- als bijdrage voor het verder ontwikkelen van de Double Degree (RASL), samen met de Erasmus Universiteit en de Willem de Kooning Academie. Hiervan is ca. € 58.000,- voor Codarts, het restant zal worden uitgekeerd aan de partners. Ook lagen in 2016 de uitgaande kasstromen voor de posten onderhoud en inhuur van extern personeel ca € 400.000,- lager dan in 2015.

De investeringsactiviteiten bestonden voornamelijk uit investeringen in ICT en leermiddelen, zoals beschreven in paragraaf 11.3 (onder Investerings). De financieringsactiviteiten hadden betrekking op de jaarlijkse aflossing op de lening bij het ministerie van Financiën.

10.5 Continuïteitsparagraaf

Voor de prognoses in deze continuïteitsparagraaf is gebruikgemaakt van de gegevens van het ministerie van OCW m.b.t. het macrobudget voor het hoger onderwijs. In dit macrobudget zijn vanaf 2018 ook de middelen die voortkomen uit de Wet Studievoorschot opgenomen. En alhoewel de

daadwerkelijke toerekening van deze middelen aan het hoger onderwijs allerm minst zeker is, is in deze continuïteitsparagraaf toch uitgegaan van de ontvangst van deze middelen door Codarts. Echter, om te kunnen beoordelen of Codarts ook zonder deze middelen financieel gezond blijft, is een alternatief scenario berekend, waarmee de financiële continuïteit zonder de extra middelen is onderzocht. Hieruit blijkt dat Codarts ook zonder de extra financiële middelen financieel kan gezond blijven, maar een aantal zeer belangrijke investeringen niet meer kan doen of op de lange termijn moet schuiven. Dit zal de kwaliteit van het onderwijs niet ten goede komen. Indien de extra middelen wel vrijkomen, zullen deze voornamelijk worden ingezet om de investeringen in ICT, research en extra docenten, die reeds vanaf 2015 zijn ingezet als voorinvestering, te kunnen uitbouwen en/of continueren.

Ontwikkelingen in baten en lasten

Voor 2017 en verder begroot Codarts de volgende baten en lasten:

	Realisatie	Begroting	Prognose	Prognose
	2016	2017	2018	2019
Baten				
Rijksbijdrage	20.784.567	20.541.654	20.954.974	20.709.417
Ov. overheidsbijdragen en subsidies	44.446	0	0	0
College-, cursus- en/of examengelden	2.150.997	2.176.050	2.209.542	2.215.361
Baten in opdracht van derden	1.043.023	804.620	682.818	641.520
Overige baten	61.790	0	0	0
Totaal baten	24.084.822	23.542.324	23.847.335	23.566.298
Lasten				
Personeelslasten	18.499.262	18.340.647	18.380.462	18.497.107
Afschrijvingen	1.090.431	1.142.592	1.119.777	1.123.517
Huisvestingslasten	1.578.511	1.573.000	1.586.000	1.586.000
Overige lasten	2.560.614	2.558.932	2.285.200	2.285.200
Totaal lasten	23.728.819	23.615.171	23.371.440	23.491.824
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	356.003	-72.847	475.895	74.474
Saldo baten en lasten uit de financiële bedrijfsvoering	-50.151	-52.086	-48.831	-45.576
Saldo buitengewone baten en lasten	0	0	0	0
Totaal resultaat	305.852	-124.933	427.064	28.898

In de prognose van de Rijksbijdrage is uitgegaan van het macrokader zoals deze door het ministerie van OCW in het bestand 'Berekening rijksbijdrage en prestatiebekostiging Universiteiten en

Hogescholen' is opgenomen. Dit is inclusief de middelen die vrijkomen als gevolg van de Wet Studievoorschot. Hierbij is gerekend met de volgende bekostigingsvariabelen:

	2017	2018	2019
<i>Inschrijvingen</i>			
Bachelor hoog	661	658	665
Master hoog	109	107	105
Totaal inschrijvingen	770	765	770
<i>Graden:</i>			
Bachelor hoog	146	160	146
Master hoog	49	52	35
Totaal graden	195	212	181
Totaal bekostigd	965	977	951

De aantallen voor 2017 (op basis van de stand per 01-10-2015) staan al vast, de variabelen voor 2018 en 2019 zijn aannames.

De stijging in de post collegegelden wordt veroorzaakt door de stijging van het bedrag per jaar voor collegegeld van circa 1% per jaar en een minimale stijging van het aantal studenten met 10 per studiejaar 2017-2018. Deze stijging wordt voorzien bij de studenten die zich inschrijven voor de double degree (RASL) en de joint degree voor master choreografie.

Ontwikkelingen contractactiviteiten en derde- geldstroomactiviteiten

De hogere inkomsten in 2017 komen voort uit inkomsten uit subsidies (RAAK en promotiebeurs) en de detachering van twee medewerkers. Vanaf 2018 liggen deze inkomsten op een lager niveau. Voorzichtigheidshalve is voor de contractactiviteiten uitgegaan van een niveau dat iets onder het niveau van de realisatie van de afgelopen jaren ligt.

In voorgaande jaren ontving Codarts ook inkomsten uit audities; in november 2016 heeft minister Bussemaker aangegeven dat het voor het hoger onderwijs niet meer is toegestaan om een eigen bijdrage te vragen voor selectiekosten. Hierbij is tevens aangegeven dat o.a. opleidingen met aanvullende eisen op gebied van kunstonderwijs zullen worden gecompenseerd. Derhalve is vooralsnog uitgegaan van hetzelfde niveau van inkomsten als voorgaande jaren (60k).

Personeelslasten

De personeelslasten bestaan uit de kosten voor vast en flexibel personeel. Voor het vaste personeel is uitgegaan van een stijging van de lasten met 1% bij een formatie van 204fte conform de vastgestelde begroting voor 2017. Voor de kosten voor flexibel personeel is voor 2017 uitgegaan van een daling van 10% t.o.v. 2016 en voor 2018 en 2019 van een daling van 4,5% t.o.v. 2017. Deze daling is al vanaf 2014 ingezet en kan met name worden gerealiseerd, omdat er meer docenten met een vaste aanstelling in dienst zijn dan voorheen (als gevolg van de wet DBA).

Huisvestingsbeleid

Het huisvestingsbeleid is afgestemd op drie locaties in Rotterdam: Kruisplein, Pieter de Hoochweg en Veerlaan. Codarts is in onderhandeling met de gemeente Rotterdam om een nieuwbouwlocatie, gelegen naast de huidige circuslocatie, te huren. Hierbij wordt samengewerkt met Conny Janssen Danst en Circus Rotjeknor. De oplevering is voorlopig gepland voor eind 2018. In de prognose is voorzichtigheidshalve rekening gehouden met een stijging van de huisvestingslasten in 2018 voor de eventuele tijdelijk dubbele huurlasten en kosten voor het gebruiksklaar maken van de locatie.

Met een meerjarenonderhoudsplan wordt het onderhoudsbeleid voor de komende jaren vastgesteld. De kosten komen, sinds het afschaffen van de voorziening onderhoud per boekjaar 2015, direct ten laste van de exploitatie, hetzij via de post huisvestingslasten ('verzorgend onderhoud'), hetzij (bij investeringen) via de post 'afschrijvingen' ('vervangend onderhoud'). Voor 2017-2019 zijn de volgende bedragen voorzien:

	2017	2018	2019
Vervangend onderhoud	€ 81.529,-	€ 310.684,-	€240.484,-
Verzorgend onderhoud	€ 358.288,-	€ 343.237,-	€ 378.144,-
Totaal	€ 439.817,-	€ 653.921,-	€ 618.628,-

Overige lasten

Deze post bestaat uit de kosten voor onderwijsprojecten (zoals eindexamenovertredens), aanschaf (< 500,-) en onderhoud van apparatuur en instrumenten, kosten voor automatisering, advieskosten, reis- en verblijfskosten, pr-publicaties, etc. Voor 2018 en volgende jaren is een lager niveau ingerekend van 273k. t.o.v. 2017. De correcties vinden niet plaats op automatisering en licentiekosten, omdat deze juist belangrijk zijn om efficiencyvoordelen te behalen en kostenbesparingen te realiseren op personeel en externe inhuur. Deze voordelen zijn nog niet ingerekend. Wel is een correctie ingerekend op overige posten, zoals de reis- en verblijfskosten, advieskosten en kosten voor pr-publicaties. Wanneer er meer zekerheid is over daadwerkelijk toegekende Rijksbijdrage, kunnen deze budgetten worden aangepast.

Ontwikkelingen in bezittingen en schulden

Voor 2017 en verder begroot Codarts de volgende bezittingen en schulden:

	Realisatie	Begroting	Prognose	Prognose
	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Vaste activa				
Materiële vaste activa	22.519.917	22.070.150	21.711.057	21.178.024
Vlottende activa				
Vorderingen	303.597	900.000	900.000	900.000
Liquide middelen	3.404.978	1.151.702	1.388.066	1.476.631
Totaal vlottende activa	3.708.575	2.051.702	2.288.066	2.376.631
Totaal activa	26.228.492	24.121.852	23.999.123	23.554.655

Eigen vermogen				
Algemene reserve	3.245.158	3.018.178	3.445.242	3.474.140
Bestemmingsreserves	10.240.304	10.240.304	10.240.304	10.240.304
Overige reserves en fondsen	0	0	0	0
Voorzieningen	1.082.477	901.285	806.130	787.402
Langlopende schulden	6.782.086	6.329.948	5.877.810	5.425.672
Kortlopende schulden	4.878.466	3.632.138	3.629.638	3.627.138
Totaal passiva	26.228.491	24.121.852	23.999.123	23.554.655

Voorgenomen investeringen en projecten

Voor de periode 2017-2019 zijn de volgende investeringen ingerekend:

x € 1.000,-	2017	2018	2019
ICT	240	100	100
Leermiddelen	200	100	100
Investerings uit MOP⁷ en EEP⁸	181	311	240
Fenixloods I	50	200	100
Overige	34	50	50
Totaal	705	761	590

De investeringen in ICT zullen voornamelijk betrekking hebben op het optimaliseren van de onderwijsprocessen. De investeringen in Fenixloods I hebben betrekking op het gebruiksklaar maken van de nieuwe huurlocatie van de circusopleiding.

Verwachte mutaties in reserves

Het eigen vermogen van Codarts bestaat uit de algemene reserve privaat, algemene reserve publiek en de reserve huisvestingsbeleid. De laatste reserve dient ter dekking van toekomstige huisvestingslasten, maar zal naar verwachting de komende prognoseperiode niet aangesproken hoeven te worden. De enige verwachte mutatie in de reserves betreft de mutatie als gevolg van het jaarresultaat.

Kengetallen

Aantallen studenten

	2016	2017	2018	2019
Aantal studenten	1.055	1.020	1.020	1.020

In het sectorplan kunstonderwijs zijn maxima afgesproken m.b.t. de studentenaantallen. In de prognose is ervan uitgegaan dat Codarts zich hieraan houdt en een stabiel aantal studenten behoudt.

⁷ Meerjarenonderhoudsplan

⁸ Energie efficiency plan

Personele bezetting in FTE

	2016	2017	2018	2019
Bestuur/ management	14	14	14	14
Personeel primair proces/ docerend personeel	94	97	97	97
Ondersteunend personeel/ overige medewerkers	93	93	93	93
Totaal FTE	201	204	204	204

Codarts stuurt op een nagenoeg gelijkblijvend aantal fte. Alleen in het personeel van het primaire proces wordt een stijging verwacht, vooruitlopend op de gelden die vrij zullen komen i.v.m. de wet Studievoorschot. Hiervan heeft Codarts een deel hiervoor geormerkt.

Financiële ratio's

Om de financiële gezondheid te kunnen beoordelen, gaat Codarts uit van de volgende normen:

Solvabiliteit > 30%; deze norm is gebaseerd op de norm van de onderwijsinspectie;

Cumulatief resultaat jaarrekening 2017-2021 > € 0,-;

Current ratio tussen 0,5 en 1,5 (jaarlijks); deze norm is gebaseerd op de commissie Don⁹.

Op basis van de bovengenoemde baten/lasten en bezittingen/schulden worden de volgende ratio's behaald:

	2016	2017	2018	2019
Solvabiliteit	51,4%	55,0%	57,0%	58,2%
Resultaat	305.852	-124.933	425.164	26.998
Current ratio	0,76	0,56	0,63	0,65

De vastgestelde normen worden hiermee behaald, waardoor Codarts financieel gezond blijft.

10.6 Risicoanalyse en interne beheersing

Bedrijfsvoering

Sturing en beheersing

Codarts streeft ernaar risico's verbonden aan de bedrijfsvoering zo veel mogelijk te beheersen. Het identificeren en beheersen van risico's is verankerd in de jaarlijkse planning- en controlcyclus. Jaarlijks wordt het strategisch beleid als basis voor de begrotingsronde gehanteerd. Dit wordt via een kaderbrief vormgegeven die ook wordt besproken met de Medezeggenschapsraad (MR). De begroting komt 'bottom-up' tot stand en het management heeft hier duidelijke invloed op. In feite wordt hierdoor het beleid geoperationaliseerd. Na instemming van de MR en het College van Bestuur (CvB) wordt de begroting vastgesteld door de Raad van Toezicht (RvT) en vormt dit een onderdeel van de afspraak tussen management en CvB waarin de doelstellingen en de omvang van de middelen zijn vastgelegd. Periodiek vinden managementgesprekken plaats tussen het CvB en de afdelingen over de voortgang van de afgesproken doelen en de financiële afspraken. Aan het eind van het collegejaar

⁹ Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen onder leiding van Prof. Dr. F.J.H. Don (commissie Don) heeft in opdracht van de minister van Financiën en de minister van OCW een onderzoek gedaan naar de optimale financieringsstructuur gedaan van onderwijsinstellingen en heeft hierbij een aantal streefwaardes aangegeven w.o. voor current ratio...

rapporteert het management voor het gehele personeel over de bereikte resultaten en bij de start van het collegejaar presenteert het management de nieuwe plannen voor het gehele personeel. Gedurende het jaar rapporteert het CvB de (financiële) voortgang aan de RvT. In het verslag van de RvT geeft de RvT aan op welke wijze zij het bestuur ondersteunt en adviseert.

Maandelijks wordt een managementrapportage per kostenplaats opgesteld en wordt een kwalitatieve analyse uitgevoerd en besproken met de betreffende budgethouders. Naast financiële gegevens bestaat deze informatie ook uit niet-financiële gegevens, zoals de ontwikkeling van FTE's en inschrijvingen.

In 2016 is een frauderisicoanalyse uitgevoerd op zowel financieel als niet-financieel gebied. Allereerst is een inventarisatie gemaakt van de bedrijfsrisico's, waarna de waarschijnlijkheid en impact per risico is ingeschat (laag-middel-hoog). Hierbij is ook gekeken naar de fraudedriehoek: druk, gelegenheid en rationalisatie, waarbij per risico deze punten zijn beschreven. Vervolgens zijn de maatregelen beschreven, waarmee de benoemde risico's beheerst kunnen worden. Een deel van deze beheersmaatregelen bestaat al, een deel daarvan zal in 2017 worden geïmplementeerd.

Omgeving

Ontwikkeling rijksbijdrage

Codarts is grotendeels afhankelijk van de Rijksbijdrage; deze bedraagt circa 88% van de totale inkomsten. De Rijksbijdrage bestaat uit meerdere onderdelen waarvan het aandeel voor Codarts op verschillende manieren wordt berekend:

Onderdeel	Subonderdeel	Berekenwijze	Percentage
Onderwijs	Studentgebonden financiering	Aantal bekostigde inschrijvingen en graden t-2 studentgebonden bedrag hbo (hoog)	31,5%
	Onderwijsopslag in bedragen	Aandeel in sectorplan kunstonderwijs (plus evt bijdrage in Holland Scholarship)	3,2%
	Onderwijsopslag in percentages	Aandeel in het macrobudget OCW van dit onderdeel	57,2%
Prestatiebekostiging	Onderwijskwaliteit en succes	Aandeel van dit macrobudget OCW van dit onderdeel	5,6%
Ontwerp en ontwikkeling	Bedragen ontwerp en ontwikkeling	Aandeel van het macrobudget op basis van aantal bekostigde inschrijvingen onderwijs	0,1%
	Algemeen	Aandeel in het macrobudget OCW van dit onderdeel	2,5%

Codarts is dus niet alleen afhankelijk van het aantal bekostigde inschrijvingen en graden, maar voornamelijk afhankelijk van de omvang van het macrobudget van OCW voor alle hbo-instellingen. Voor de prognose in deze continuïteitsparagraaf is gebruik gemaakt van de prognose van OCW m.b.t. het macrobudget van bovengenoemde onderdelen. In dit macrobudget zijn vanaf 2018 ook de middelen die voortkomen uit de Wet Studievoorschot opgenomen. En alhoewel de daadwerkelijke toerekening van deze middelen aan het hoger onderwijs allerm minst zeker is, is in deze continuïteitsparagraaf toch uitgegaan van de ontvangst van deze middelen. Echter, om te kunnen beoordelen of Codarts zonder deze middelen financieel gezond blijft, is er ook een alternatief scenario berekend, waarmee de financiële continuïteit zonder de extra middelen is onderzocht. Hieruit blijkt dat Codarts ook zonder de extra financiële middelen financieel gezond zal blijven, maar met de extra middelen kunnen investeringen worden gedaan die de kwaliteit van het onderwijs naar een hoger plan kunnen tillen. Deze middelen zullen dan voornamelijk worden ingezet om de investeringen in ICT, research en extra docenten, die reeds vanaf 2015 zijn ingezet als voorinvestering, te kunnen uitbouwen en continueren.

Sectorplan

In het kader van het sectorplan kunstonderwijs heeft Codarts aangegeven het aantal studenten in de bacheloropleiding Muziek en de bacheloropleiding Dans te verminderen. De middelen die Codarts met deze reductie vrijspeelt blijven beschikbaar. Codarts investeert dit deels in de uitbreiding voor 20% van het aantal masters en voor de rest in kwaliteitsverbetering van de vooropleidingen. Ook zal het aantal studieplaatsen voor de docentenopleidingen groeien.

Onderwijs en onderzoek

Het rechtmatig verstrekken van diploma's

De te ontvangen Rijksbijdrage bij Codarts is voor een derde afhankelijk van het aantal studenten en voor een klein deel van het aantal verstrekte getuigschriften. Codarts wijkt daarin af van de 'gewone' hogescholen, waar een veel groter deel van de Rijksbijdrage afhankelijk is van de studentenaantallen en het behalen van getuigschriften. Het aantal ingeschreven studenten en het aantal afstudeerders is de afgelopen jaren constant gebleven.

De Inspectie van het Onderwijs heeft in 2012 onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het onderwijs. In reactie op de conclusies heeft Codarts voor de verbetering van waarborgen van het niveau het plan van aanpak Eenvoudig Beter opgesteld. Hierin staan onder meer plannen voor verbetering van de studiepuntenregistratie, vereenvoudiging van de opzet van het onderwijs, van de onderwijsorganisatie en aanpak voor de theoretische vakken. Dit heeft geresulteerd in het samenvoegen van de Centrale Studentenadministratie en de diverse onderwijsadministraties in het nieuwe ASC (Administration Service Centre). Verder is STIP (Student/Teacher Information Point) opgezet, waar zowel studenten als docenten terecht kunnen met vragen en/of klachten.

Jaarlijks vindt controle plaats door de accountant van de studentendossiers ten behoeve van de bekostiging. Ook over 2016 ontving Codarts daarover een goedkeurende verklaring.

Innovatie en research

Codarts reserveert ieder jaar een bedrag om een aantal innovatieve initiatieven op onderwijsgebied te ondersteunen. De best beoordeelde initiatieven mogen worden uitgevoerd ten laste van dit innovatiefonds. In 2016 is ook een onderzoeksfonds opgestart waarvoor docenten en studenten een

onderzoeksvorstel kunnen aanmelden. In totaal stelt Codarts voor 2017 € 60.000,- beschikbaar voor beide fondsen tezamen.

Compliance

De rechtmatige inzet van publieke middelen in het kader van 'Helderheid'

Codarts besteedt geen onderdelen van onderwijsprogramma's van in het CROHO geregistreeerde opleidingen uit aan een private organisatie dan wel aan andere bekostigde instellingen. Codarts heeft als uitgangspunt contractonderwijs minstens kostenneutraal te realiseren en die onderdelen waarvoor dit niet lukt geen doorgang te laten vinden. In 2016 waren er drie eigen personeelsleden ingeschreven bij de (deeltijd)opleiding Master Kunsteducatie en één bij Master Muziek. Deze personeelsleden hebben, conform de richtlijnen, het wettelijk collegegeld zelf betaald. Verder is geen personeel van Codarts ingeschreven bij een initiële opleiding die Codarts verzorgt. Codarts biedt alleen contractonderwijs aan dat in lijn ligt met de werkzaamheden waarvoor de hogeschool een Rijksbijdrage ontvangt. Verder levert Codarts geen maatwerktrajecten voor bedrijven of publieke organisaties. Tot slot vermeldt Codarts in de bijlage van het bestuursverslag alle officiële samenwerkingsverbanden en gerealiseerde uitwisselingen. Voor contractactiviteiten hanteert Codarts een prijsstelling die gebaseerd is op de integrale kosten. De loonkosten die toe te rekenen zijn aan de activiteiten worden verhoogd met een opslag van 30% voor indirecte kosten. De contractactiviteiten in 2016 betroffen het volgen van onderwijs door studenten die niet het behalen van een diploma beogen.

Naleving van wet- en regelgeving: aanbesteding

Codarts bewaakt de naleving van de Europese aanbestedingsregels door tijdens de planningsfase (kaderbrief en opstelling meerjarenbegroting) vast te stellen welke inkooppakketten voor aanbesteding in aanmerking komen. Vanwege de beperkte omvang van de hogeschool is dit aantal (zeer) beperkt. Aanbestedingen komen voornamelijk voor bij de Facilitaire Dienst. Codarts laat zich door een extern bedrijf begeleiden bij Europese aanbestedingen.

Naleven interne procedures

In 2016 is een frauderisicoanalyse uitgevoerd op zowel financieel als niet-financieel gebied. Allereerst is een inventarisatie gemaakt van de bedrijfsrisico's, waarna de waarschijnlijkheid en impact per risico is ingeschat (laag-middel-hoog). Hierbij is ook gekeken naar de fraudedriehoek: druk, gelegenheid en rationalisatie, waarbij per risico deze punten zijn beschreven. Vervolgens zijn de maatregelen beschreven, waarmee de benoemde risico's beheerst kunnen worden. Een deel van deze beheersmaatregelen bestaat al, een deel daarvan zal in 2017 worden geïmplementeerd.

Personeel

Medewerkers beschikken over de juiste competenties

Allereerst is er een aannamebeleid waar inventarisatie van de competenties plaatsvindt. Kandidaten worden alleen uitgenodigd wanneer zij voldoen aan het door P&O in samenwerking met de clusters opgestelde profiel. Gezien de speciale onderwijsvormen is het soms niet mogelijk om docenten vast in dienst te nemen en wordt overgegaan op tijdelijke inhuur van de juiste persoon. Daarnaast hecht Codarts er zeer aan om de lijnen met het werkveld zo kort mogelijk te houden. Daardoor is het van belang de nieuwe ontwikkelingen bij te houden en daar gastdocenten op in te huren. Dit maakt flexibele inzet niet alleen gewenst, maar noodzakelijk. Jaarlijks wordt een budget voor scholing ter beschikking gesteld. In beoordelingsgesprekken met medewerkers, of op eigen initiatief, wordt vastgesteld waar scholing nodig of gewenst is.

B. JAARREKENING 2016

Jaarrekening 2016

Inhoud

Grondslagen voor de jaarrekening

Jaarrekening

- A.1.1 Balans per 31 december na resultaatbestemming
- A.1.2 Staat van baten en lasten over 2016
- A.1.3 Kasstroomoverzicht over het jaar 2016
- A.1.4 Toelichting behorende bij de balans per 31 december 2016
- A.1.5 Toelichting behorende bij de staat van baten en lasten over 2016

- A.1.6 Verbonden partijen
- A.1.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector
- A.1.8 Voorstel resultaatbestemming 2016
- A.1.9 Gebeurtenissen na balansdatum

Overige gegevens:

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Bijlagen:

Opgave nevenvestigingen

Grondslagen voor de jaarrekening

Algemeen

De jaarrekening 2016 is opgesteld conform de verslaggevingsvereisten die zijn vastgelegd in de Richtlijn Jaarverslaggeving Onderwijs (RJ 660) en overeenkomstig de verslaggevingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek. Tevens is Richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd. In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waardering- en verslaggevingsvoorschriften opgenomen.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen het kostprijsmodel.

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Alle bedragen zijn vermeld in euro's.

Financiële instrumenten

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten. De stichting heeft geen financiële instrumenten welke leiden tot significante renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.

Verbonden partijen

Codarts kent één verbonden partij, te weten; Vereniging van Eigenaren De Doelen te Rotterdam. Consolidatie heeft niet plaatsgevonden vanwege het niet voldoen aan de grens van 5% van het balanstotaal.

Schattingswijziging

In verslagjaar 2016 is voor het eerst een reservering opgenomen voor het openstaande verlof. Aan de hand van het verlofsaldo per 31-12-2016 en de bijbehorende loonkosten van de medewerkers is een berekening gemaakt van de op te nemen reservering. Het effect op het resultaat is € 250.373,-. Ultimo boekjaar zal worden bepaald of de reservering nog toereikend is voor het dan openstaande verlofsaldo en bijbehorende loonkosten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met ontvangen investeringssubsidies onder aftrek van afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte economische levensduur. De afschrijving op het gebouw aan het Kruisplein is berekend op basis van een levensduur van 50 jaar met een restwaarde van €7,7 miljoen. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven, tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	Afschrijvings termijn in maanden	Afschrijvings percentage per jaar
Gebouwen	600	2,00%
Wereld Muziek en Dans Centrum (WMDC)	360	3,33%
Terreinen	N.V.T.	-
Verbouwingen, inrichting en inventaris	120	10,00%
Telecommunicatie	120	10,00%
Muziekinstrumenten	120	10,00%
Hardware, software, instrumenten, vervoermiddelen en apparatuur	60	20,00%

De activeringsdrempel die wordt toegepast is € 500,-.

Vorderingen

De overige vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas- en banksaldi en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. De liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde en zijn vrij opneembaar.

Algemene reserve

De algemene reserve is het vrij aanwendbare gedeelte van het eigen vermogen. Aan dit gedeelte van het eigen vermogen is noch door het College van Bestuur, noch door een derde, een bestedingsbeperking verbonden. De algemene reserve is opgebouwd uit exploitatieoverschotten.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve is het gedeelte van het eigen vermogen waaraan het bestuur een specifieke bestemming heeft gegeven.

Publieke middelen

Publieke middelen zijn gelden verkregen ten laste van de Rijksbegroting of anderszins uit hoofde van bij of krachtens de wet ingestelde heffingen verkregen gelden, alsmede de opbrengsten daarvan, waarover een instelling de beschikking heeft gekregen om de wettelijke taak te verrichten (zie artikel 1 Regeling beleggen en belenen voor instellingen voor onderwijs en onderzoek).

Private middelen

Alle overige gelden niet zijnde publieke middelen waarover de instelling beschikt.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen, die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is, dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen, die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

De voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel. Toevoegingen aan de voorzieningen vindt plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

De voorziening voor jubileumgratificaties is bestemd om aan de verplichtingen voor jubileumgratificaties te kunnen voldoen. De voorziening wordt berekend door een inschatting te maken van de blijfkans van het huidige personeelbestand tot aan de betreffende jubilea, waarbij rekening wordt gehouden met de salarisniveaus per 31 december 2016, waarbij de uitkomsten contant zijn gemaakt tegen de disconteringsvoet van 1%.

In verband met de op balansdatum bestaande verplichtingen tot de in de toekomst uit te betalen WW-uitkeringen en wachtgeld is een voorziening gevormd. Bij de berekening van het op te nemen percentage van de verplichting is rekening gehouden met de mogelijkheid dat een verplichting voortijdig kan komen te vervallen, bv. als gevolg van het vinden van werk. De berekening gaat uit van tranches van 2% per levensjaar vanaf 20 jaar t/m 66 jaar en is gebaseerd op een percentage van de werkelijke kosten (niet contant gemaakt).

Langlopende schulden

Onder langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. Het kortlopend deel van de langlopende schulden (verschuldigd binnen een jaar) wordt opgenomen onder de kortlopende schulden. Langlopende schulden worden bij de eerste werking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, voor zover zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rijksbijdrage

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet-geormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben, volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geormerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum, worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geormerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op balansdatum.

Pensioenregeling

De stichting heeft een toegezegde-pensioenregeling. Deze regeling wordt gefinancierd door afdrachten aan de pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds APB. De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Ultimo 2016 (en 2015) waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Naar de stand van december 2016 was de dekkingsgraad 96,6%.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen. Ontvangen en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

A 1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2016 (NA RESULTAATBESTEMMING)

		2016		2015	
		€	€	€	€
Vaste activa					
1.1	Materiele vaste activa	<u>22.519.917</u>	22.519.917	<u>23.171.323</u>	23.171.323
Vlottende activa					
1.3	Vorderingen	303.597		296.469	
1.4	Liquide middelen	<u>3.404.978</u>		<u>1.479.081</u>	
			<u>3.708.575</u>		<u>1.775.550</u>
			<u>26.228.492</u>		<u>24.946.873</u>
2.1	Eigen vermogen		13.485.462		13.179.610
2.2	Voorzieningen		1.082.477		1.074.896
2.3	Langlopende schulden		6.782.086		7.234.224
2.4	Kortlopende schulden		<u>4.878.466</u>		<u>3.458.143</u>
			<u>26.228.492</u>		<u>24.946.873</u>

A 1.2 STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2016

	2016		Begroting 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
Baten						
3.1	Rijksbijdragen	20.829.013		20.408.641		20.108.718
3.2	College-, cursus-, les- en examengelden	2.150.997		2.060.000		2.126.235
3.3	Baten werk in opdracht van derden	1.043.023		677.908		724.016
3.4	Overige baten	61.790		0		113.029
			<u>24.084.822</u>	<u>23.146.549</u>		<u>23.071.998</u>
	Totaal baten		<u>24.084.822</u>	<u>23.146.549</u>		<u>23.071.998</u>
Lasten						
4.1	Personeelslasten	18.499.262		17.770.300		18.628.218
4.2	Afschrijvingen	1.090.431		1.098.568		1.094.814
4.3	Huisvestingslasten	1.578.511		1.691.855		1.662.193
4.4	Overige lasten	2.560.614		2.518.768		2.349.745
			<u>23.728.819</u>	<u>23.079.491</u>		<u>23.734.970</u>
	Totaal lasten		<u>23.728.819</u>	<u>23.079.491</u>		<u>23.734.970</u>
	Saldo baten en lasten		356.003	67.058		-662.972
5	Financiële baten en lasten		<u>-50.151</u>	<u>-55.000</u>		<u>-55.283</u>
	Netto-resultaat		<u>305.852</u>	<u>12.058</u>		<u>-718.255</u>

A 1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2016 (OPGESTELD VOLGENS DE INDIRECTE METHODE)

	2016		2015	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat		356.003		-662.972
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	1.090.431		1.094.814	
- mutaties voorzieningen	7.581		983.059	
		<u>1.098.012</u>		<u>2.077.873</u>
Veranderingen in vlottende middelen:				
- vorderingen	-7.128		160.223	
- schulden	1.422.304		-825.578	
		<u>1.415.176</u>		<u>-665.355</u>
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		<u>2.869.191</u>		<u>749.546</u>
Ontvangen interest	3.695		5.594	
Betaalde interest	-55.826		-55.041	
		<u>-52.131</u>		<u>-49.447</u>
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		<u>2.817.060</u>		<u>700.099</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investerings in materiële vaste activa	-439.025		-588.728	
		<u>-439.025</u>		<u>-588.728</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		<u>-439.025</u>		<u>-588.728</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen	0		0	
Aflossing langlopende schulden	-452.138		-452.138	
		<u>-452.138</u>		<u>-452.138</u>
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten		<u>-452.138</u>		<u>-452.138</u>
Mutatie liquide middelen		<u>1.925.897</u>		<u>-340.767</u>
Stand liquide middelen per 1 januari		1.479.081		1.819.848
Stand liquide middelen per 31 december		<u>3.404.978</u>		<u>1.479.081</u>
Mutatie liquide middelen		<u>1.925.897</u>		<u>-340.767</u>

A 1.4 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

1.1 Materiële vaste activa

	Aanschafprij s 01-01-2016	Afschrijvin g cumulatief 01-01- 2016	Boekwaarde per 01- 01-2016	Investe- ringen	Afschrij- vingen	Aanschafprij s 31-12-2016	Afschrijving cumulatief 31-12-2016	Boekwaarde per 31-12- 2016
	€	€	€	€	€	€	€	€
1.1.1 Gebouwen en terreinen	24.477.994	4.985.741	19.492.353	0	348.414	24.477.994	5.334.155	19.143.839
1.1.2 Inventaris en apparatuur	6.884.065	3.204.995	3.679.070	439.025	742.017	6.230.928	2.854.850	3.376.078
Totaal	31.362.059	8.190.736	23.171.323	439.025	1.090.431	30.708.922	8.189.005	22.519.917

In 2016 is voor € 1.092.162,- aan inventaris en apparatuur geheel afgeschreven. Dit bedrag is zowel van de cumulatieve aanschafprijs als de cumulatieve afschrijvingen per 31-12-2016 afgetrokken.

1.3 Vorderingen

	31-12-2016	31-12-2015
	€	€
1.3.1 Studentdebiteuren	77.149	70.899
1.3.2 Overige debiteuren	111.817	153.596
1.3.3 Overlopende activa	154.820	156.824
1.3.4 Af: voorziening wegens oninbaarheid	-40.189	-84.850
Totaal vorderingen	303.597	296.469

1.4 Liquide middelen

1.4.1 Kasmiddelen	4.004	7.172
1.4.2 Tegoeden op bank- en girorekeningen	2.500.428	572.687
1.4.3 Deposito's	900.546	899.222
Totaal liquide middelen	3.404.978	1.479.081

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van Codarts.

2.1 Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2016 €	Resultaat €	Overige mutaties €	Stand per 31-12-2016 €
2.1.1 Algemene reserve (privaat)	45	0	0	45
2.1.2 Algemene reserve (publiek)	2.939.261	305.852	0	3.245.113
2.1.3 Bestemmingsreserve (publiek)				
Reserve huisvestingsbeleid	10.240.304	0	0	10.240.304
<i>Totaal bestemmingsreserves (publiek)</i>	10.240.304	0	0	10.240.304
Totaal eigen vermogen	13.179.610	305.852	0	13.485.462

De reserve huisvestingsbeleid dient ter dekking van toekomstige huisvestingslasten.

	Stand per 01-01- 2016	Dotaties 2016	Onttrek- kingen 2016	Vrijval 2016	Stand per 31-12- 2016	Kortlo- pend deel < 1 jaar	Lang lopend deel > 1 jaar
	€	€	€	€	€	€	€
2.2 Voorzieningen							
2.2.1 Jubileumgratificaties	160.817	0	4.372	45.587	110.858	13.432	97.427
2.2.2 Wachtgeld	864.079	472.855	365.315	0	971.619	347.169	624.450
2.2.3 Verliesgevende contracten	50.000	0	49.435	565	0	0	0
Totaal	1.074.896	472.855	419.122	46.152	1.082.477	360.601	721.877

De voorziening wachtgeld is gevormd voor de bestaande verplichtingen tot de in de toekomst uit te betalen ww-uitkeringen en wachtgeld van ex-werknemers.

De voorziening voor jubileumgratificaties is bestemd om aan de verplichtingen voor jubileumgratificaties te kunnen voldoen. De gratificatie is gebaseerd op de indiensttredingsdatum bij Codarts, waarbij een inschatting is gemaakt van de blijfkans.

In januari 2016 is gestart met de implementatie van een nieuw HRM-systeem. De kosten gerelateerd aan de afwikkeling van het contract met de vorige leverancier (afkoopsom en abonnement voor januari en februari 2016) zijn in 2015 als voorziening verliesgevend contract opgenomen. Dit is in 2016 afgewikkeld.

2.3 Langlopende schulden

	Stand per 01-01-2016	Nieuwe leningen 2016	Aflossingen 2016	Stand per 31-12-2016	Aflos- sing 2017*	Looptijd > 5 jaar	Rente- voet
2.3.1 Hypotheek Ministerie van Financiën	7.234.224	0	452.138	6.782.086	452.138	4.973.534	0,72%
Totaal	7.234.224	0	452.138	6.782.086	452.138	4.973.534	

* Is opgenomen onder Kortlopende schulden

De lening kent een looptijd van 18 jaar (t/m 12-05-2032) en een rentepercentage van 0,72% (rentevast t/m 2019). Voor de hypotheek is onderpand gevestigd op de panden Kruisplein 26, Pieter de Hoochweg 125 en Willem Buyteweghstraat 68-68A-68B-68C.

2.4 Kortlopende schulden	31-12-2016		31-12-2015	
	€	€	€	€
2.4.1 Kredietinstellingen		452.138		452.138
2.4.2 Crediteuren		813.551		649.390
2.4.3 Ministerie OCW/LNV		3.932		0
		702.895		-632
		2.884		914
		0		242
2.4.4 Belastingen en premies sociale verzekeringen		705.779		524
2.4.5 Schulden ter zake van pensioenen		0		25.375
2.4.6 Vooruitontvangen subsidies OCW geormerkt		15.263		33.688
2.4.7 Overige kortlopende schulden		17.075		37.023
		1.130.682		1.069.958
		450.559		422.790
		250.373		0
		18.300		25.827
		33.678		35.658
		987.138		705.773
2.4.8 Overlopende passiva		2.870.729		2.260.006
Totaal kortlopende schulden		4.878.466		3.458.143

De schuld aan OCW heeft betrekking op het terug te betalen deel van de subsidie voor studieverlof HBO. Dit betreft het deel dat niet aan verlof door de desbetreffende medewerker is opgenomen.

In dit verslagjaar is voor het eerst een reservering opgenomen voor het openstaand verlof. Hierbij is aan de hand van de openstaande verlofsaldi per 31-12-2016 en het bijbehorende uurloon een berekening gemaakt van de op te nemen reservering. De lasten zijn als onderdeel van de overige personeelslasten opgenomen (zie 4.1.2).

De hogeschool heeft in 2016 subsidies die in aanmerking komen voor vermelding in model G.

MODEL G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Prestatie afgerond?
Subsidie Muziek theoretische educatie	705AO-3541	01-05-2015	44.525	44.525	Ja
Subsidie voor studieverlof HBO	776305-1	20-09-2016	21.047	21.047	Nee
Subsidie voor studieverlof HBO	708045-1	21-09-2015	18.709	18.709	Ja
Totaal			<u>84.280</u>	<u>84.280</u>	

G2 Subsidies met verrekeningsclausule

G2A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen t/m verslagjaar	Totale kosten	Te verrekenen
NVT	-	-				
Totaal						

G2B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Saldo 01-01-2016	Ontvangen in verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Totale kosten	Saldo nog te besteden
NVT	-	-						
Totaal								

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Meerjarige (financiële) verplichtingen

Codarts heeft een langlopend gebruiksrecht verleend aan het LMC voor de Havo voor muziek en dans voor een deel van het pand Aan het Kruisplein.

Op de installaties en roltrappen zijn onderhoudscontracten afgesloten voor circa € 68.000 per jaar. De looptijd bedraagt 1 jaar met een stilzwijgende verlenging indien niet tijdig wordt opgezegd. Voor de printers bestaat een huurverplichting ad € 23.000 per jaar met een looptijd tot september 2018. Daarnaast is er in 2015 overeenkomst afgesloten met een looptijd van vijf jaar voor de lease van een glasvezelverbinding voor ca. € 47.000,- per jaar .

Voor de locatie van Circus in de Fenixloods 2 is een huurverplichting van € 175.000,- per jaar afgesloten per 1 september 2013 met een looptijd van vijf jaar.

Voorwaardelijke verplichtingen

Door Codarts is aan de gemeente Rotterdam een huurgarantie verstrekt voor een bedrag van € 42.500,-. Op grond van afspraken uit 1988 met het Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap heeft Codarts een schuld van € 225.435,- voor een eenmalige liquiditeitsbijdrage. Deze bijdrage is ter beschikking gesteld inzake de financiering van de vorderingen collegegeld uit hoofd van de gespreide betalingsregeling. Deze renteloze schuld zal eerst betaald worden bij liquidatie van de hogeschool.

Regeling duurzame inzetbaarheid en werktijdvermindering senioren

De regeling duurzame inzetbaarheid is bedoel om werknemers in de gelegenheid te stellen afspraken te maken die hen helpen om ook op langere termijn het werk goed, gezond en met plezier te blijven doen, om werk en privé goed te combineren. Eigen verantwoordelijkheid en keuze van de werknemer staan daarbij voorop.

Overeenkomstig hoofdstuk 271 Personeelsbeloningen van de richtlijnen dienen de gespaarde verlofuren als gevolg van de afspraken duurzame inzetbaarheid of de werktijdenvermindering voor senioren conform paragraaf 2, alinea 203 van dat hoofdstuk, op de balans opgenomen te worden als verplichting uit de hoofde van een opbouw van rechten voor zover de gespaarde rechten op doorbetaalde afwezigheid kunnen worden opgenomen of verzilverd.

Voor het waarden van de voorziening voor de werktijdvermindering senioren is het uitgangspunt de totale personeelsformatie per 31-12-2016. Hierin bestaan vijf categorieën medewerkers, waarbij voor de medewerkers die nu al voldoen aan alle criteria om in aanmerking te komen voor gebruikmaking van de regeling en in 2016 hebben aangegeven hier gebruik van te maken (categorie b) een verplichting bestaat voor vijf jaren ineens. Codarts heeft geen medewerkers die in deze categorie vallen.

Daarnaast zijn er de zogenaamde categorieën c. en d. waartoe medewerkers vallen die nu al voldoen aan alle criteria (categorie c.) of die binnen vijf jaar zullen voldoen aan alle criteria (categorie d.), maar die nog niet hebben aangegeven gebruik te maken van de regeling. Hiervoor moet een inschatting gemaakt worden van welke werknemers naar verwachting van de regeling gebruik zullen gaan maken. Eind 2016 zijn er 43 medewerkers die in categorie c. vallen en 43 medewerkers die in categorie d. vallen. De totale aanspraak over vijf jaar van al deze medewerkers tezamen bedraagt € 593.000,-. Echter, aangezien er op dit moment nog geen gebruik is gemaakt van de regeling, is er nog onvoldoende informatie beschikbaar om een betrouwbare inschatting te maken van deze verplichting. Derhalve is de verplichting opgenomen onder de niet uit de balans opgenomen rechten en verplichtingen.

A 1.5 TOELICHTING BEHORENDE TOT DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER HET JAAR 2016

	2016		Begroting 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
3.1 Rijksbijdragen						
3.1.1 Rijksbijdrage OCW sector HBO	20.784.567		20.408.641		20.088.077	
3.1.2 Geomerkte subsidies OCW	44.446		0		20.641	
		<u>20.829.013</u>		<u>20.408.641</u>		<u>20.108.718</u>
3.2 College, cursus, les en examengelden						
3.2.1 Collegegelden sector HBO	2.150.997		2.060.000		2.126.235	
		<u>2.150.997</u>		<u>2.060.000</u>		<u>2.126.235</u>
3.3 Baten werk in opdracht van derden						
3.3.1 Contractonderwijs	134.681		102.000		109.445	
3.3.2 Vergoeding LMC	233.170		269.000		297.020	
3.3.3 Overige	675.172		306.908		317.551	
		<u>1.043.023</u>		<u>677.908</u>		<u>724.016</u>
3.4 Overige baten						
Overige		<u>61.790</u>		<u>0</u>		<u>113.029</u>

De overige baten bestaan uit opbrengsten uit detacheringen personeel, subsidie-opbrengsten uit NWO subsidies en extra opbrengsten i.v.m. voorstellingen en optredens.

	2016		Begroting 2016		2015	
	€	€	€	€	€	€
4.1 Personeelslasten						
Brutolonen en salarissen	11.871.658		11.253.500		11.099.495	
Sociale lasten	1.420.724		1.1423.216		1.357.903	
Pensioenpremies	1.434.869		1.493.691		1.423.131	
4.1.1 Lonen en salarissen		14.727.251		14.170.407		13.880.529
Dotaties personele voorzieningen	427.268		155.000		946.997	
Personeel niet in loondienst	2.547.539		2.825.765		2.803.872	
Overige lasten	797.204		619.128		996.820	
4.1.2 Overige personele lasten		3.772.011		3.599.893		4.747.689
		<u>18.499.262</u>		<u>17.770.300</u>		<u>18.628.218</u>
4.2 Afschrijvingen op materiële vaste activa						
4.2.1 Gebouwen	348.414		347.046		348.413	
4.2.2 Inventaris, apparatuur en verbouwingen	742.017		751.522		746.401	
		<u>1.090.431</u>		<u>1.098.568</u>		<u>1.094.814</u>
4.3 Huisvestingslasten						
4.3.1 Huur	455.306		393.855		355.690	
4.3.2 Verzekeringen	31.392		30.000		29.605	
4.3.3 Onderhoud	366.349		495.000		508.968	
4.3.4 Energie en water	242.660		300.000		252.548	
4.3.5 Schoonmaakkosten	345.588		333.000		372.171	
4.3.6 Heffingen	116.222		120.000		116.310	
4.3.7 Overige	20.994		20.000		26.901	
		<u>1.578.511</u>		<u>1.691.855</u>		<u>1.662.193</u>

Het aantal fte's per 31-12-2016 bedraagt: 201,26 (per 31-12-2015:195,45)

4.4	Overige lasten			
4.4.1	Administratie- en beheerslasten	377.172	412.900	272.883
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	353.414	289.100	259.723
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen	5.629	0	47.586
4.4.4	Overig	<u>1.824.399</u>	<u>1.816.768</u>	<u>1.769.553</u>
		<u>2.560.614</u>	<u>2.518.768</u>	<u>2.349.745</u>

Voor 2016 bedraagt het totale bedrag aan accountantskosten € 56.379,- (2015: € 40.000,-). Dit betreft de controle van de jaarrekening en bekostigingsgegevens over 2016 (€ 42.500,-), plus nagekomen lasten met betrekking de controle van de jaarrekening en prestatieafspraken over 2015 (€ 13.879,-).

5	Financiële baten en lasten			
5.1	Rentebaten	3.695	0	5.594
5.2	Rentelasten	<u>53.846</u>	<u>55.0000</u>	<u>60.877</u>
		<u>-50.151</u>	<u>-55.000</u>	<u>-55.283</u>

A.1.6 VERBONDEN PARTIJEN

Naam:	Juridische vorm:	Statutaire zetel:	Code activiteiten:	Eigen Vermogen 31-12-2016	Resultaat 2016	Art 2:403 BW	Deelname	Consolidatie
Vereniging van Eigenaren De Doelen, Rotterdam	Vereniging	Rotterdam	4 (overig)	-	-	nvt	nvt	nvt

A.1.7 WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op Stichting Codarts van toepassing zijn de regelgeving: ""Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren".

Het bezoldigingsmaximum in 2016 voor Stichting Codarts is € 140.000,-. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1,-	W. Franchimon	S.F. Wuersten
Funcctiegegevens	Voorzitter CvB	Lid CvB
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	0,6
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	140.000	84.000
Beloning	120.528	65.987
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.692	8.653
<i>Subtotaal</i>	<i>135.220</i>	<i>74.641</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	135.220	74.641
Gegevens 2015		
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1,0	0,6
Beloning	105.911	65.152
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.985	8.964
Totaal bezoldiging 2015	120.807	74.116

Toezichthoudende topfunctionarissen

Bedragen x € 1,-	S.J. Noorda	G. Oosterbaan	R.I. Wester	L.J. de Graaf
Funcctiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1-31/12	1/1-31/12	1/1-31-12	1/1-31/12
Individueel WNT-maximum	21.000	14.000	14.000	14.000
Beloning	3.114	2.500	2.500	2.500
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>3.114</i>	<i>2.500</i>	<i>2.500</i>	<i>2.500</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	3.114	2.500	2.500	2.500
Gegevens 2015				
Aanvang en einde functievervulling in 2015	1/9-31/12	1/1-31/12	1/1-31/12	1/9-31/12
Beloning	500	2.442	1856	787
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2015	500	2.442	1.856	787

Gegevens bij overschrijding toepasselijke norm

De hogeschool heeft in 2016 geen overschrijding van de toepasselijke norm

A.1.8 VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING 2016

	2016	
	€	€
Netto resultaat over het jaar 2016		<u>305.852</u>
Bestemming van het resultaat:		
Ten bate van de algemene reserve (publiek)	<u>305.852</u>	<u>0</u>

A.1.9 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die vermeld moeten worden voor de beoordeling van de in deze jaarrekening gepubliceerde cijfers.

C. OVERIGE GEGEVENS

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Hiervoor wordt verwezen naar de hierna opgenomen controleverklaring.

BIJLAGE – OPGAVE NEVENVESTIGINGEN

Codarts is gehuisvest op de volgende adressen:

- Kruisplein 26, 3012 CC Rotterdam
- Pieter de Hoochweg 125, 3024 BG Rotterdam
- Veerweg 19F, Fenixloodsen II, 3072 AN Rotterdam

Tekenblad

College van Bestuur, Codarts Rotterdam

Rotterdam, 13 juni 2017

Origineel getekend door:

W. Franchimon

Voorzitter College van Bestuur

S.F. Wuersten

Lid College van Bestuur

Raad van Toezicht, Codarts Rotterdam

Rotterdam, 13 juni 2017

Origineel getekend door:

S.J. Noorda

Voorzitter Raad van Toezicht

L.J. de Graaf

Lid Raad van Toezicht

G. Oosterbaan

Lid Raad van Toezicht

R.I. Wester

Lid Raad van Toezicht

Bijlagen

Bijlage 1 Samenstelling Raad van Toezicht

De heer dr. S.J. Noorda (1948), voorzitter, Nederlands (vanaf 1 september 2015)

- o Voorzitter Raad van Toezicht Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam
- o Hoofdredacteur THEMA, tijdschrift voor hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen
- o Voorzitter Raad van Bestuur van de Magna Charta Observatory, Bologna
- o Voorzitter Raad van Bestuur van de Academic Cooperation Association (ACA), Brussel

Mevrouw drs. R.I. (Rudi) Wester (1943), lid, Nederlands

- o Auteur
- o Coördinator Cooperation Lwd2018-Valletta2018
- o Voorzitter bestuur van de Stichting Behoud de Begeerte
- o Lid bestuur Het Literatuurhuis in Utrecht
- o Lid bestuur van de Stichting Aatje Veldhoen
- o Lid Raad van Advies van het Nederlands Instituut in Buenos Aires (NIBA)
- o Lid Raad van Advies van de jaarlijkse uitgave van The Low Countries
- o Lid redactieraad van Filter, Tijdschrift voor Vertalen

De heer drs. G. (Gerry) Oosterbaan (1973), lid, Nederlands

- o Zelfstandig financieel adviseur
- o Projectmeester Rotterdam School of Management (opleiding Business Valuation)

De heer dr. L.J. (Laurens) de Graaf (1977), lid, Nederlands (vanaf 1 september 2015)

- o Lector Organiseren van Verandering in de Publieke Sector, Hogeschool Utrecht (per 1-05-2016)
- o Universitair docent bestuurskunde en bestuurslid, Tilburgse School voor Politiek en Bestuur (tot 01-08-2016)
- o Voorzitter Raad van Toezicht van Woningbouwvereniging Lopik
- o Lid rekenkamercommissie van de gemeente Gorinchem
- o Lid Raad van Advies samenhang in vernieuwing / decentralisatie, gemeente Rotterdam
- o Lid Thorbeckekring, ministerie van BZK (Thorbeckeleerstoel bekleed door prof. mr. Job Cohen)
- o Eigenaar L.J. de Graaf Advies
- o Visiegroep Binnenlands Bestuur, CDA
- o Lid redactieraad van het tijdschrift Local Government Studies
- o Lid redactie van het wetenschappelijke vakblad Bestuurswetenschappen

Bijlage 2 Rooster van aan- en aftreden Raad van Toezicht

Codarts hanteert de Branchecode HBO voor de benoemingstermijn voor de leden van de Raad van Toezicht. Het rooster van aftreden ziet er als volgt uit:

	Benoemd per	Einde termijn 1	Einde termijn 2
De heer dr. S.J. (Sijbolt) Noorda	01-09-2015	01-09-2019	01-09-2023
Mevrouw drs. R.I. (Rudi) Wester	30-09-2009	30-09-2013	30-09-2017
De heer drs. G. (Gerry) Oosterbaan	16-12-2010	16-12-2014	16-12-2018
De heer dr. L.J. (Laurens) de Graaf	01-09-2015	01-09-2019	01-09-2023

Bijlage 3 Toelichting indicatoren onderzoek

Tabel 1 Budget

- 1eEerste geldstroom: Middelen voor onderzoek die in enig jaar besteed zijn vanuit de reguliere bekostiging (lump sum OCW/LNV).
- 2^e GeldstroomTweede geldstroom: Middelen voor onderzoek die in enig jaar door zelfstandige publieke organisaties (bv. NWO, Raak, ZonMW) zijn uitgekeerd en zijn verworven in nationale competitie.
- 3eDerde geldstroom: Middelen voor onderzoek die in enig jaar zijn uitgekeerd op basis van een contract met een opdrachtgever voor het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek.
- Internationale subsidies Middelen voor onderzoek die in enig jaar door zelfstandige publieke organisaties zijn uitgekeerd en zijn verworven in internationale competitie.
- Revenuen: Revenuen uit verkoop publicaties van lectoren .

Tabel 2 Omvang

- Lectoren: Het aantal lectoren dat als zodanig een vaste of tijdelijke aanstelling heeft bij de hogeschool als ook de lectoren die via detachering of op declaratiebasis werkzaamheden verricht bij de hogeschool.
- Docenten en onderzoekers: Alle medewerkers die geen lector zijn maar wel inhoudelijke onderzoeksactiviteiten verrichten die onderdeel uitmaken van een onderzoeksprogramma of -- project, waarbij een of meer lectoren zijn betrokken.
- Promovendi: Het aantal promovendi dat promotieonderzoek uitvoert dat gelieerd is aan de onderzoekslijnen, onderzoeksprogramma's en onderzoeksprojecten van de hogeschool.
- Ondersteuning: Alle medewerkers die ondersteunende werkzaamheden verrichten voor de uitvoering van het onderzoek (secretarieel/administratief/organisatorisch) maar niet als lector, (docent)onderzoeker of promovendus.
- Voor docenten en onderzoekers is voor 2016 een nieuw bestand aangelegd waarin alle betrokken docenten zijn opgenomen incl. de scriptiebegeleiders uit het bachelorprogramma. Voor deze groep is een vaste inzet van 0,2 fte gerekend.

Tabel 3 Producten

- Kennisontwikkeling: Impact op de kennisinfrastructuur en bijdragen aan kennisontwikkeling en kenniscirculatie. Bredere verspreiding dan mensen die direct betrokken zijn bij het onderzoek (lezingen, artefacten, presentaties, demonstraties, expertmeetings door (onderdelen van) de onderzoekseenheid voor onderzoekers van buiten de eigen hogeschool, citaten en artikelen in journals.
- Beroepspraktijk en maatschappij: Impact op de beroepspraktijk en bijdragen aan innovatie in de beroepspraktijk. Bredere verspreiding dan mensen die direct betrokken zijn bij het onderzoek (denk aan publicaties, artefacten, lezingen, workshops, prototypen, modellen, demonstraties, enz).
- Onderwijs en professionalisering: Impact op de onderwijspraktijk. Bredere verspreiding dan mensen die direct betrokken zijn bij het onderzoek (denk aan onderwijsmodule, onderzoeksleerlijn, minoren enz).
- Voor onderwijs en professionalisering hanteert Codarts het gemiddelde percentage van studiejaren per opleiding waarin lectoren actief zijn .

Tabel 4 Gebruik en waardering

- Gebruik (G1). Aantal organisaties betrokken bij lectoraat: Aantal organisaties betrokken bij het lectoraat in de uitvoering van het onderzoek. De basis ligt daarvoor in jaarverslag en ondertekende convenanten.
- Erkenning (E1)). Percentage toegekende subsidieaanvragen. Percentage van toegekende aanvragen als penvoerder en als medeaanvrager.
- Gebruik (G2). Percentage actieve betrokkenheid in curriculum (zie tabel 3 onderwijs en professionalisering)).
- Erkenning (E2). Tevredenheid studenten over verworven onderzoeksvaardigheden. Bron NSE.
- Erkenning (E3). Mijn collega's en ik maken gebruik van kennis lectoraat (eens, geheel mee eens). Bron MTO.
- Gebruik (G3). Aantal publicaties (zie tabel 3)).
- Erkenning (E4). Aantal recensies en interviews over publicaties.
- Erkenning E5. Aantal 'submitted' artikelen internationaal vaktijdschrift.